

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ

MERKEZ BANKASI

ÜÇ AYLIK BÜLTEN

SAYI: 2020 / IV

ÜÇ AYLIK BÜLTEN

Sayı: 2020/IV

I: ÖNSÖZ

Dünya Bankası tarafından 2021 yılı Ocak ayında yayınlanan Küresel Ekonomik Beklentiler raporunda Covid-19 salgını nedeniyle 2020 yılında küresel ekonomik büyümede yaşanan çöküşün ardından 2021 yılında küresel ekonomik büyüme hızının yüzde 4 seviyesinde olmasının beklendiği belirtilmiştir. Raporda virüsün yayılmasını sınırlandırmanın, ihtiyaçlı kişilere yardım sağlamanın ve aşıyla ilgili zorlukların üstesinden gelmenin politika öncelikleri olması gerektiği önerisi de yapılmıştır. 2021 yılı Ocak ayında yayınlanan IMF Küresel Ekonomik Görünümü Güncelleme raporunda ise aşı onaylarının çıkması ile salgında bir geri dönüşün yaşanacağına dair umutların arttığı ancak virüsün mutasyona uğrayan yeni çeşitlerinin görülmesinin küresel ekonomik görünüm ile ilgili endişelerin sürmesine neden olduğundan bahsedilmiştir. İlgili raporda, 2020 yılı için yapılan küresel daralma tahmini yılın ikinci yarısında daha güçlü bir ivme kaydedileceği beklentisine bağlı olarak 0,9 puan iyileştirilerek, yüzde 3,5 olarak güncellenmiştir.

TCMB Para Politikası Kurulu (PPK) 2020 yılı son çeyreğinde gerçekleştirdiği toplantılarda enflasyonun düşmesini sağlayabilmek için para politikasında sıkılaştırmaya giderek bir haftalık repo faiz oranında toplam 675 baz puan artışa gitmiş ve politika faiz oranını yüzde 10,25'ten, yüzde 17'ye yükseltmiştir. Ayrıca, 2020 yılı Kasım ayı PPK toplantısında sadeleşme amacıyla tüm fonlamanın politika faiz oranı üzerinden yapılacağını duyurmuştur. 2021 yılı ilk PPK toplantısında ise politika faiz oranı mevcut seviyesinde tutulmuştur.

2020 yılı son çeyreğinde ülkemiz enflasyonundaki değişim bir önceki yılın Aralık ayına göre Ekim ayında yüzde 11,86, Kasım ayında yüzde 14,55 ve Aralık ayında ise yüzde 15,03 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılı Aralık ayı sonunda yıllık fiyat artışının en yüksek olduğu sektörler yüzde 26,66 ile mobilya ve ev aletleri, yüzde 21,68 ile ulaştırma ve yüzde 20,57 ile sağlık kalemleridir. 2020 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla en düşük fiyat artışı ise yüzde 7,42 ile haberleşme kaleminde olmuştur.

2020 yılında bütçe giderleri ve gelirleri toplamı sırasıyla 8.696,2 milyon TL ve 8.160 milyon TL olarak gerçekleşmiş ve bütçe 536,2 milyon TL açık vermiştir. Bu rakamlarla birlikte 2019 yılına kıyasla, 2020 yılında bütçe gelirlerinde yüzde 10,2, bütçe giderlerinde ise yüzde 13,1 artış yaşanmıştır. Bütçe gelirleri içerisinde en yüksek paya sahip vergi gelirleri kalemi 2020 yılında 2019 yılına kıyasla yüzde 2,1 düşüş yaşamış ve 4.842,5 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir. Bütçe gelirleri içerisinde yer alan vergi dışı gelirler kalemi 2020 yılında bir önceki yıla kıyasla yüzde 5,5 düşüş yaşayarak 1.502 milyon TL seviyesine gerilemiştir. 2019 yılında 579 milyon TL seviyesinde gerçekleşen alınan bağış, yardım ve krediler kalemi toplamı ise 2020 yılında önceki yıla kıyasla yüzde 181,1 artış göstererek 1.627,3 milyon TL seviyesine yükselmiştir.

2020 yılında önceki yıla göre vergi gelirleri ve vergi dışı gelirler toplamı reel olarak sırasıyla yüzde 14,92 ve yüzde 17,85 küçülme göstermiştir. Buna bağlı olarak son 5 yılda reel olarak ortalama yüzde 5,40 artış gösteren yerel gelirler toplamı, 2020 yılında bir önceki yıla göre reel olarak yüzde 16,77 daralma göstermiştir.

KKTC Ticaret Dairesi tarafından açıklanan dış ticaret verilerine göre 2020 yılı dördüncü çeyreğinde Ekim ve Kasım ayları için ihracat ve ithalat rakamları sırasıyla 11,8 milyon ve 197,2 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılı ilk on bir ayının toplam rakamları ise ihracatta 94,4 milyon ABD doları, ithalatta ise 1.033 milyon ABD doları olmuştur. 2020 yılı ilk 11 ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre toplam ihracat yüzde 22,3 artış gösterirken, toplam ithalatta yüzde 20,4 düşüş gerçekleşmiştir. İhracatın ithalatı karşılama oranlarına bakıldığında 2019 ve 2020 yılları Ocak – Kasım dönemi ortalamalarının sırasıyla yüzde 6 ve yüzde 9 olarak gerçekleştiği görülmektedir.

2020 yılı dördüncü çeyreğinde bankacılık sektörünün aktif toplamı bir önceki çeyreğe göre yüzde 4,21 oranında artarak 50.601,3 milyon TL'ye yükselmiştir. Bankacılık sektörü aktif toplamı bir yıllık dönemde ise yüzde 24,18 oranında artış göstermiştir. 2020 yılı Aralık ayı itibarıyla sektörün aktif toplamı içerisindeki en büyük payı yüzde 56,83 ile brüt krediler, ikinci en büyük payı ise yüzde 29,17 ile nakit ve nakit benzeri kalemler oluşturmuştur. 2020 yılı Aralık ayı itibarıyla işletme kredileri 18.868,7 milyon TL ile krediler içerisinde birinci sırada yer alırken, 6.329 milyon TL ile tüketici kredileri ikinci sırada yer almaktadır. Sektörün pasif toplamı içerisinde yüzde 82,58 ile en büyük pay kalemi olan mevduat ise 2020 yılı son çeyrek itibarıyla bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 4,16 oranında artarak 41.787,6 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir. Türlerine göre bankacılık sektörü mevduat toplamına bakıldığı zaman, 29.453,4 milyon TL ile tasarruf mevduatı, mevduatın vade dağılımına bakıldığı zaman ise yüzde 49,61'lik oranla 1 ay vadeli mevduat en büyük paya sahiptir. Bankacılık sektöründe mevduatın krediye dönüşüm oranı 2020 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 0,76 puan artarak yüzde 68,82 seviyesine yükselmiştir. Sektörün tahsili gecikmiş alacakları (TGA) ise bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 7,3 artarak 1.555,9 milyon TL'ye yükselmiştir.

Bankacılık sektöründe TP mevduatın, TGA hariç TP krediye dönüşüm oranı 2020 yılı Aralık ayı itibarıyla bir önceki çeyreğe göre yüzde 84,55'ten yüzde 91,89'a yükselirken, YP mevduatın TGA hariç YP krediye dönüşüm oranı yüzde 53,41'den yüzde 50,83'e gerilemiştir. TP ve YP mevduatın TGA hariç krediye dönüşüm oranı 2019 yılı Aralık ayında sırasıyla yüzde 76,63 ve yüzde 56,17 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılı boyunca TP mevduatın TP krediye dönüşüm oranında artış yaşanırken, YP'de ise azalış gerçekleşmiştir.

Bankacılık sektörünün sermaye yeterliliği standart rasyosu (SYSR) 2020 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 0,22 puanlık bir artışla yüzde 10 olan yasal sınırın üzerinde, yüzde 15,91 düzeyinde gerçekleşmiştir. Banka grupları bazında incelendiğinde SYSR, kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 13,25, özel sermayeli bankalarda yüzde 12,58 ve şube bankalarında ise yüzde 21,25 olarak gerçekleşmiştir.

2020 yılı dördüncü çeyreği itibarıyla seçilmiş ekonomilere ve KKTC ekonomisine dair güncel temel göstergelerin yer aldığı ve KKTC bankacılık sektörünün genel görünümünün detaylı şekilde yansıtıldığı bu bültenin konuya ilgi duyanlara fayda sağlamasını umar, hazırlanmasında emeği geçen çalışanlarımıza teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Rifat GÜNAY

Başkan

KKTC Merkez Bankası, 2020 / IV

Adres

Bedreddin Demirel Caddesi,
Lefkoşa - KKTC

Yazışma Adresi

P.K. 857, Lefkoşa-KKTC

Telefon

0392 - 611 5000

Fax

0392 - 228 5240

0392 - 228 2131

World Wide Web Home Page

<http://www.mb.gov.ct.tr>

E-mail

ileti@kktcmerkezbankasi.org

Bu bültende yayımlanan istatistiki bilgilerin bir kısmı geçici verilerden derlenmiştir. Önceki bültenler ve/veya internet sitemizdeki veriler ile karşılaştırıldığında farklılıklar görmek mümkündür. Kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla hazırlanan bu bülten kanıt gösterilmek suretiyle KKTC Merkez Bankası'ndan herhangi bir hak veya değişiklik talebinde bulunulamaz.

Bu yayının tüm hakları saklıdır. Sadece, ticari amaçlı olmayan eğitim, araştırma vb. çalışmalarda kaynak gösterilerek kullanılabilir.

II: KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AMB/ECB	Avrupa Merkez Bankası
ATM	Otomatik Vezne Makinesi/Bankamatik
BPP	Bankalararası Para Piyasası
BoE	İngiltere Merkez Bankası
Brexit	Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği'nden çıkışı
DPÖ	Devlet Planlama Örgütü
DTÖ	Dünya Ticaret Örgütü
EA 19	Avro Bölgesi
EUROSTAT	Avrupa İstatistik Ofisi
ESA	Avrupa Hesaplar Sistemi
Fed	ABD Merkez Bankası
FOMC	ABD Merkez Bankası Açık Piyasa İşlemleri Komitesi
GLP	Geç Likidite Penceresi
GSMH	Gayrisafi Milli Hâsıla
GSYH	Gayrisafi Yurt İçi Hâsıla
IMF	Uluslararası Para Fonu
KGF	Kredi Garanti Fonu
KKTCMB/Banka	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükte İşletme
MB	Merkez Bankası
MDC	Menkul Değerler Cüzdanı
MMK	Mevduat Munzam Karşılıkları
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
ONS	Birleşik Krallık Ulusal İstatistik Ofisi
OPEC	Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü
OVP	Orta Vadeli Program
PMI	Satın Alma Yöneticileri Endeksi
PPK	Para Politikası Kurulu
RAV	Risk Ağırlıklı Varlıklar
RG	Resmi Gazete
SYSR	Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TL/TP	Türk Lirası
TGA	Tahsili Gecikmiş Alacaklar
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜFE	Tüketici Fiyatları Endeksi
UBB	Uluslararası Bankacılık Birimi
UEA	Uluslararası Enerji Ajansı
YP	Yabancı Para
YEP	Yeni Ekonomik Program
Yİ-ÜFE	Yurtiçi Üretici Fiyatları Endeksi
\$/USD	Dolar, ABD doları
€/EUR	Euro, Avro
£/GBP	Sterlin

III: TANIMLAR

Brüt Krediler: Krediler + Tahsili Gecikmiş Alacaklar

Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler: Nakit Değerler + MB'den Alacaklar + Bankalardan Alacaklar + BPP işlemlerinden Alacaklar

İÇİNDEKİLER

I: ÖNSÖZ	i
II: KISALTMALAR	v
III: TANIMLAR	v
İÇİNDEKİLER	vii
IV: TABLO LİSTESİ	ix
V: GRAFİK LİSTESİ	xi
1 ULUSLARARASI GELİŞMELER	1
1.1 Genel Görünüm ve Güncel Gelişmeler	1
1.2 Seçilmiş Ülkelerdeki Ekonomik ve Finansal Görünüm	2
1.2.1 Büyüme	2
1.2.2 Enflasyon	3
1.2.3 Politika Faizleri	4
1.2.4 Döviz Kurları	5
2 İSTİHDAM VE FİYATLAR	7
2.1 İstihdam	7
2.2 Enflasyon	8
3 DIŞ TİCARET VE TURİZM	11
3.1 İhracat ve İthalat Gelişmeleri	11
3.2 Turizm	14
4 BÜTÇE GELİŞMELERİ	17
4.1 2020 Yılı Dördüncü Çeyrek Sonuçları	17
4.2 Gelirler	17
4.3 Giderler	18
4.4 Bütçe Uygulama Sonuçları	19
4.5 Finansman Dengesi	20
5 PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER	23
5.1 Bankacılık Sektörünün Genel Görünümü	23
5.1.1 Finansal Derinleşme	23
5.1.2 Bankacılık Sektörünün Performans Rasyoları	23
5.1.3 Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma	24
5.1.4 Banka, Şube, Personel ve ATM Sayısı	24
5.2 Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu	26
5.2.1 Aktif / Pasif Yapısındaki Gelişmeler	27
5.2.2 Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	29
5.2.3 Krediler	30
5.2.4 Menkul Değerler Cüzdanı	32

5.2.5	Mevduat.....	33
5.2.6	Özkaynaklar.....	36
5.3	Para Arzı.....	37
5.4	Bankalararası Para Piyasası Genel Görünüm	38
5.5	Kredi Kartları Azami Faiz Oranları	41
6	<i>FİNANSAL İSTİKRAR ANALİZİ</i>.....	43
6.1	Sermaye Yeterliliği.....	43
6.2	Tahsili Gecikmiş Alacaklar	44
6.3	Aktif ve Özkaynak Kârlılığı.....	46
EK A.	<i>EKONOMİK KARARLAR</i>.....	47
EK B.	<i>İSTATİSTİKİ VERİLER</i>	49
EK C.	<i>NOTLAR</i>	89

IV: TABLO LİSTESİ

Tablo 1.1: GSYH Tahminleri	1
Tablo 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Genel Görünüm (kişi)	7
Tablo 2.2: Aktif Münhal Kayıtlarının Genel Görünümü (kişi)	7
Tablo 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi (% Değişim, 2015=100)	10
Tablo 3.1: İhracat ve İthalat.....	11
Tablo 3.2: Önemli İthal Malları (ABD doları).....	12
Tablo 3.3: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (yüzde pay).....	13
Tablo 3.4: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (yüzde pay)	14
Tablo 3.5: KKTC'ye Hava ve Deniz Yolu ile Gelen Yolcu Sayısı	14
Tablo 3.6: Aylar İtibarıyla Kara Kapılarından Uyruklarına Göre KKTC'ye Yapılan Girişler.....	16
Tablo 3.7: Uyruklara Göre Konaklayan Kişi Sayısı ve Gecelemeler	16
Tablo 4.1: Bütçe Dengesi (Milyon TL).....	17
Tablo 4.2: Bütçe Gelirleri (Milyon TL).....	18
Tablo 4.3: Bütçe Giderleri (Milyon TL).....	18
Tablo 4.4: Bütçe Uygulama Sonuçları (Milyon TL)	19
Tablo 4.5: Finansman Dengesi (Milyon TL)	20
Tablo 4.6: Yıllar İtibarıyla Bütçe Yerel Gelir – Gider Reel Değişimleri(%)	21
Tablo 4.7: KKTC Maliye Bakanlığı'nın KKTC Merkez Bankası Aracılığı ile Gerçekleştirdiği TL DİBS İhaleleri	22
Tablo 5.1: Performans Rasyoları	23
Tablo 5.2: Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%)	24
Tablo 5.3: Banka Sayısındaki Gelişmeler.....	24
Tablo 5.4: Şube ve Personel Sayılarının Gelişimi	25
Tablo 5.5: ATM Sayısındaki Gelişmeler	25
Tablo 5.6: Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu (Milyon TL)	26
Tablo 5.7: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Kalemlerinin Yüzde Dağılımı (%)	27
Tablo 5.8: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)	28
Tablo 5.9: Krediler ve Mevduatın TP-YP Dağılımı (%)	28
Tablo 5.10: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)	29
Tablo 5.11: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (Milyon TL).....	30
Tablo 5.12: Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi (Milyon TL)	33
Tablo 5.13: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi (Milyon TL)	34
Tablo 5.14: Mevduatın Vade Dağılımı (%)	35
Tablo 5.15: Mevduatın Büyüklüğüne Göre Dağılımı (Milyon TL)	35
Tablo 5.16: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL).....	36
Tablo 5.17: Para Arzı Verileri (Milyon TL)	37
Tablo 5.18: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000) ve Adedi.....	38
Tablo 5.19: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000)	39
Tablo 5.20: Ortalama Faiz Oranları (%)	40
Tablo 5.21: Kredi Kartları Azami Faiz Oranları (%).....	41
Tablo 6.1: Risk Ağırlıklı Varlıklar(Milyon TL)	43
Tablo 6.2: Banka Gruplarına Göre Seçilmiş Bazı Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)	45
Tablo 6.3: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı ile Net Faiz Geliri Rasyoları (%).....	46
Tablo A.1: Ekonomik Kararlar - KKTC Merkez Bankası.....	47
Tablo A.2: Ekonomik Kararlar – Yasal Düzenlemeler	48
Tablo B.1: KKTCMB Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL)	50
Tablo B.2: KKTCMB Likit Varlıklar (TL)	51
Tablo B.3: KKTCMB Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullanılan Krediler (TL)	52
Tablo B.4: KKTCMB Nezdindeki Mevduat ve Zorunlu Karşılık (TL)	53
Tablo B.5: KKTCMB Döviz Kurları (Ay Sonu).....	54

Tablo B.6: Çapraz Kurlar	55
Tablo B.7: KKTCCMB Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları (%)	56
Tablo B.8: KKTCCMB Tarafından Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları (%)	57
Tablo B.9: Reeskont Faiz Oranları (%)	58
Tablo B.10: Yasal Karşılık Oranları (%)	59
Tablo B.11: Karşılıksız Çekler	60
Tablo B.12: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri (Milyon TL)	61
Tablo B.13: Krediler (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)	62
Tablo B.14: Krediler (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	63
Tablo B.15: Krediler (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	64
Tablo B.16: Krediler - Vadelere Göre (Milyon TL)	65
Tablo B.17: Krediler - Kamu Özel Ayırımı (Milyon TL)	66
Tablo B.18: Büyüklüklerine Göre Toplam Kredilerin Dağılımı (Milyon TL)	67
Tablo B.19: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)	68
Tablo B.20: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%)	69
Tablo B.21: Bankacılık Sektörü Kâr / Zarar Tablosu (Milyon TL)	70
Tablo B.22: Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	71
Tablo B.23: Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	71
Tablo B.24: Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	72
Tablo B.25: Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)	72
Tablo B.26: Mevduat (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	73
Tablo B.27: Mevduat (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	73
Tablo B.28: Para Arzı (Milyon TL)	74
Tablo B.29: Bankacılık Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar	75
Tablo B.30: Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler	76
Tablo B.31: Gayrisafi Yurt İçi Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)	77
Tablo B.32: Gayrisafi Yurt İçi Hasılanın Yüzde Dağılımı	78
Tablo B.33: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)	79
Tablo B.34: Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%)	79
Tablo B.35: Ödemeler Dengesi (Milyon ABD doları)	80
Tablo B.36: Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Yüzde Değişim	80
Tablo B.37: KKTCC ve T.C. Enflasyon Oranları	81
Tablo B.38: Tüketici Fiyatları Endeksi (2015 = 100)	81
Tablo B.39: Asgari Ücret Gelişmeleri	82
Tablo B.40: Akaryakıt Perakende Satış Fiyatları	83
Tablo B.41: KKTCC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (ABD doları)	84
Tablo B.42: KKTCC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (ABD doları)	85
Tablo B.43: KKTCC'ye Giriş Yapan Yolcuların Limanlara Göre Dağılımı	86
Tablo B.44: 2019 - 2020 Yıllarında Kara Kapılarından Yapılan Toplam Girişler (Kişi Sayısı)	86
Tablo B.45: Turistik Konaklama Tesislerinde Konaklayan Kişi Sayısı	87

V: GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1.1: Seçilmiş Ülkelerin GSYH Büyüme Oranları (Önceki Çeyreğe Göre)	2
Grafik 1.2: Seçilmiş Ülkelerin Enflasyon Oranları	3
Grafik 1.3: Seçilmiş Gelişmiş Ülkelerin MB Politika Faiz Oranları	4
Grafik 1.4: TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti	5
Grafik 1.5: Döviz Kurları Değişim Oranları (2 Ocak 2013 =100)	5
Grafik 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Dönemsel Dağılım	7
Grafik 2.2: Başvurular - Münhaller - Yerleştirilenler	7
Grafik 2.3: Bir Önceki Aya Göre Gerçekleşen Enflasyon Oranı	8
Grafik 2.4: Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Enflasyon Oranı	8
Grafik 2.5: Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Birikimli Enflasyon Oranı	8
Grafik 2.6: 12 Aylık Ana Harcama Gruplarına Göre Enflasyon Oranları	9
Grafik 3.1: İthalat ve İhracat	12
Grafik 3.2: Dış Ticaret Hacmi (ihracat + ithalat), Dış Ticaret Dengesi (ihracat - ithalat)	13
Grafik 3.3: 2020 Yılında Gelen Yolcu Sayısının 2019 Yılı ve Son 5 Yıllık Ortalamalarla Karşılaştırılması	15
Grafik 3.4: Aylar İtibarıyla Yatak Doluluk Oranı (%)	15
Grafik 3.5: Yatak Kapasitesi	15
Grafik 4.1: Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL)	17
Grafik 4.2: Bütçe Gelirlerinin Dağılımı (Yüzde pay)	18
Grafik 4.3: Bütçe Giderlerinin Dağılımı (Yüzde pay)	18
Grafik 4.4: Çeyrek Bazda Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı	20
Grafik 4.5: Yıllar İtibarıyla Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı	21
Grafik 4.6: T.C. Yardım ve Kredilerinin GSYH'ye Oranı (%)	22
Grafik 5.1: Finansal Derinleşme (%)	23
Grafik 5.2: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi	25
Grafik 5.3: Bankacılık Sektörünün Aktifleri ve Çeyrek Dönemlik Gelişimleri (%)	27
Grafik 5.4: Banka Gruplarının Sektörün Aktif Toplamındaki Payları (%)	28
Grafik 5.5: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Çeyrek Dönemlere Göre Yüzde Değişimi	29
Grafik 5.6: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Banka Gruplarına Göre Payları (%)	29
Grafik 5.7: Brüt Kredilerin Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	30
Grafik 5.8: Bankacılık Sektörü Kredileri TP ve YP Ayrımı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	30
Grafik 5.9: Banka Gruplarına Göre Brüt Kredilerin Payları (%)	31
Grafik 5.10: Kredi Tutarlarının Toplam Krediler İçindeki Payı (%)	31
Grafik 5.11: Kredilerde Vade Yapısı (Milyon TL)	31
Grafik 5.12: Kredilerde Kamu ve Özel Sektör Dağılımı (Milyon TL)	32
Grafik 5.13: Menkul Değerler Cüzdanı Toplamları ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	32
Grafik 5.14: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler Cüzdanının Payları (%)	33
Grafik 5.15: Mevduatın Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi (%)	34
Grafik 5.16: Mevduatın TP-YP Ayrımı ile Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi	34
Grafik 5.17: Mevduatlar, Brüt Krediler ve Fark	36
Grafik 5.18: Banka Grupları Bazında Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı	36
Grafik 5.19: TP ve YP Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı	36
Grafik 5.20: M2'nin Bileşenlerinin Payları	37
Grafik 5.21: M3'ün TP - YP Yüzde Dağılımı	38
Grafik 6.1: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu	43
Grafik 6.2: Risk Ağırlıklı Varlıklar	43
Grafik 6.3: Toplam Özkaynaklar ve Toplam Aktiflerdeki Artış Oranları (Önceki Çeyreğe Göre)	44
Grafik 6.4: Bankacılık Sektörünün Özkaynaklarının Toplam Aktiflere Oranı	44
Grafik 6.5: Tahsili Gecikmiş Alacakların Gelişimi	44
Grafik 6.6: Banka Gruplarına Göre Takipteki Alacakların Dağılımı	45
Grafik 6.7: TGA Dönüşüm Oranı ve Özel Karşılık/TGA	46

1 ULUSLARARASI GELİŞMELER

1.1 GENEL GÖRÜNÜM VE GÜNCEL GELİŞMELER

Dünya Bankası tarafından 2021 yılı Ocak ayında yayınlanan Küresel Ekonomik Beklentiler raporunda Covid-19 salgını nedeniyle 2020 yılında küresel ekonomik büyümede yaşanan çöküşün ardından 2021 yılında küresel ekonomik büyüme hızının yüzde 4 seviyesinde olmasının beklendiği belirtilmiştir. Raporda virüsün yayılmasını sınırlandırmanın, ihtiyaçlı kişilere yardım sağlamanın ve aşıyla ilgili zorlukların üstesinden gelmenin politika öncelikleri olması gerektiği önerisi yapılmaktadır. Ayrıca raporda, pandeminin olumsuz miraslarının üstesinden gelebilmek için sağlığı ve eğitimi korumanın, dijital teknolojiler ve yeşil altyapıya yönelik yatırımlara öncelik tanınmanın, iyileştirilmiş yönetimin ve borç şeffaflığını artırmanın kritik bir öneme sahip olduğuna değinilmiştir. Küresel işbirliğinin zorlukların üstesinden gelmenin anahtarı olduğuna da vurgu yapılmıştır.

Dünya Bankası raporunda, gelişmekte olan ekonomilerdeki büyümenin 2021 yılında yüzde 5 seviyesinin üzerine çıkacağı öngörülmektedir. Ancak bu tahminin pandemi öncesi gelişmekte olan ekonomiler için yapılan tahminden oldukça aşağıda bir seviyede olduğu da belirtilmiştir. Raporda, pandeminin küresel borç birikimi ile alakalı riskleri daha da kötüleştirdiğinden bahsedilmekte, borç seviyelerinin tarihi zirvelere ulaştığı ve küresel ekonomiyi özellikle finansal piyasaların yarattığı baskıya karşı savunmasız hale getirdiğine vurgu yapılmaktadır. Dolayısıyla küresel ekonomik görünümdeki belirsizlik seviyesi yükselirken, politika yapımcılarına daha iyi büyüme sonuçları olasılığını artırmada önemli bir rol düştüğü ifade edilmektedir.

OECD tarafından 2021 yılı Mart ayında yayınlanan Ekonomik Görünüm Ara Raporu'nda etkili aşılardan kademeli olarak yayılması, bazı ülkelerde ek mali destek duyuruları yapılması ve ekonomilerin virüsün yayılımını durdurmak için alınan tedbirlerle daha iyi başa çıktıklarına dair işaretler sayesinde küresel ekonomik beklentilerin önemli ölçüde iyileştiğinden söz edilmektedir.

OECD Ekonomik Görünüm Ara Raporu'nda küresel GSYH büyümesinin 2021 yılında yüzde 5,6 olacağı tahmini yapılmış ve küresel üretimin ise 2021 yılının ortasından itibaren pandemi öncesi seviyesinin üzerine çıkacağı belirtilmiştir. Diğer taraftan, iyileşen küresel görünüme rağmen birçok ülkedeki üretim ve gelirlerin 2022 yılında salgından önce öngörülen seviyenin altında kalacağı ifade edilmiştir.

OECD raporunda ülkeler ve sektörler arasında artan farklılaşmalar olduğuna değinilmiştir. Rapora göre salgının yayılmasını önlemek için alınan sıkı önlemler kısa vadede bazı ülkelerde ve hizmet sektörlerinde büyümeyi geciktirirken, diğer ülke ve sektörler etkili halk sağlığı politikalarından, daha hızlı aşı uygulamasından ve güçlü politika desteğinden faydalanacaktır.

IMF tarafından 2021 yılı Ocak ayında yayınlanan Küresel Ekonomik Görünümü Güncelleme raporunda aşı onaylarının çıkması ile pandemide bir geri dönüşün yaşanacağına dair umutların arttığı, ancak virüsün mutasyona uğrayan yeni çeşitlerinin görülmesi ve Covid-19'da yeni dalgaların yaşanmasının küresel ekonomik görünümde endişeler yarattığı ifade edilmektedir.

IMF raporunda küresel ekonominin 2020 yılında yüzde 3,5 oranında daralacağı, 2021 ve 2022 yıllarında ise sırasıyla yüzde 5,5 ve yüzde 4,2 oranında büyüme kaydedeceği tahmini yapılmıştır.

Tablo 1.1: GSYH Tahminleri

	2019	2020 ³	2020 ⁴	2021 ¹	2021 ²
IMF	2,8	3,3	-3,5	3,4	5,5
Dünya Bankası	2,3	2,5	-4,3	2,6	4,0
OECD	2,7	2,4	-3,4	3,3	5,6

Kaynak: OECD, Dünya Bankası, IMF

¹ İlgili yılın ilk tahmini.

² İlgili yılın son tahmini.

³ Covid-19 salgını öncesi son tahmin.

⁴ Covid-19 salgını sonrası son tahmin.

Küresel Ekonomik Görünüm raporunda 2020 yılı için yapılan tahmin, bir önceki tahminde öngörülenin 0,9 puan üzerinde, yüzde -3,5 olarak güncellenmiştir. 2020 yılında ekonomik daralmanın hız kaybetmesi tahmini, yılın ikinci yarısında daha güçlü bir ivme kaydedileceği beklentisini yansıtmaktadır.

IMF raporunda 2021 yılı için yapılan tahmin ise bir öncekine göre 0,3 puan artırılmış olup; bu durumun yılın ilerleyen günlerinde aşı destekli faaliyetlerin güçlenmesinin ve birkaç büyük ekonomide gerçekleşecek ek politika desteklerinin etkilerini yansıttığına vurgu yapılmıştır. Ancak, ekonomik iyileşmenin gücünün tıbbi müdahalelere erişim, politika desteğinin etkinliği ve ülkeler arası yayımlara maruz kalma gibi sebepler nedeniyle ülkeler arasında önemli ölçüde değişiklik göstereceğinin de altı çizilmiştir.

IMF'nin raporunda Covid-19 salgınının her yerde kontrol altına alınabilmesi için çok uluslu, güçlü bir işbirliğinin gerekliliğinden bahsedilmektedir. İşbirliği içinde yapılacak çabalar, tüm ülkeler için aşılara erişimi hızlandırmak, aşuların evrensel dağıtımını sağlamak, herkes için uygun fiyatlarla terapötik maddelere erişimi kolaylaştırmak ve Covid-19 aşularının küresel ölçüde ulaşılabilirliği adına oluşturulan COVAX uygulamasına fon sağlamayı içermektedir.

İlgili raporda birçok ülkenin, özellikle düşük gelirli gelişmekte olan ekonomilerin krize, salgın sırasında daha da artacak olan, yüksek borçla girdiğine değinilmiştir. Bu ülkelere destek olabilmek ve uluslararası likiditeye yeterli miktarda erişmelerini sağlamak adına, küresel toplumun işbirliği içinde çalışmaya devam etmesi gerektiği önerisi de yapılmıştır. Ayrıca, devlet borçlarının sürdürülemez olduğu durumlarda, ilgili ülkelerin G20 tarafından kabul edilen ortak çerçeve kapsamında borçlarını yeniden yapılandırmak için alacaklılarla birlikte çalışmaları tavsiye edilmiştir.

1.2 SEÇİLMİŞ ÜLKELERDEKİ EKONOMİK VE FİNANSAL GÖRÜNÜM

1.2.1 BÜYÜME

ABD Ekonomik Analiz Bürosu tarafından açıklanan verilere göre 2020 yılının ikinci çeyreğinde yüzde 31,4 küçülen ABD ekonomisi, üçüncü çeyrekte yüzde 33,4 büyüme göstermiştir. 2020 yılının son çeyreğinde ise ikinci açıklanan tahmin verilerine göre yıllıklandırılmış olarak yüzde 4,1 büyüme kaydetmiştir. Korona virüs salgınının etkisinde geçen 2020 yılı tamamında ise ABD ekonomisi yüzde 3,5 daralarak, 1946 yılından bugüne görülen en kötü performansını göstermiştir. 2020 yılında ABD GSYH'deki düşüş, ihracat, özel envanter yatırımı, gayri nakdi sabit yatırım, eyalet ve yerel

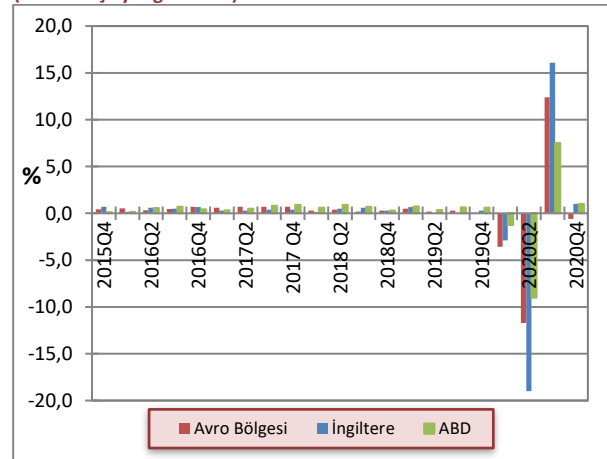
yönetim harcamalarındaki düşüşleri yansıtmaktadır. Federal hükümet harcamaları ve konut yatırımında ise artış olduğu görülmüştür.

Birleşik Krallık Ulusal İstatistik Bürosu (ONS) tarafından zincirlenmiş hacim endeksi verisine göre 2020 yılı ikinci çeyreği için daha önce açıklanan yıllık bazda yüzde 21,5 daralma oranı, yüzde 19 olarak revize edilmiştir. Birleşik Krallık ekonomisi 2020 yılı son iki çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre sırasıyla yüzde 16,1 ve yüzde 1 büyüme kaydetmiş olsa da; 2020 yılını yüzde 9,9 oranında bir daralma ile kapatarak şimdiye kadar kayda geçen en yüksek yıllık düşüşünü yaşamıştır.

Avro Bölgesi ekonomisi ilk açıklanan verilere göre 2020 yılı dördüncü çeyreğinde mevsim etkisinden arındırılmış verilere göre bir önceki çeyreğe kıyasla yüzde 0,6 oranında, yıllık bazda ise yüzde 5 oranında daralma kaydetmiştir. 2020 yılı için açıklanan ilk mevsim etkisinden arındırılmış GSYH verisine göre Avro Bölgesi ekonomisi yıllık yüzde 6,8 daralma yaşamıştır.

Türkiye ekonomisi zincirlenmiş hacim endeksine göre 2020 yılı üçüncü çeyreğinde önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 6,3 ile beklentilerin üzerinde bir büyüme kaydetmiştir. Bu çeyrekteki beklentiler, Türkiye ekonomisinin yaklaşık yüzde 5 büyüme göstereceği yönündeydi. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış GSYH verilerine göre üçüncü çeyrekte bir önceki çeyreğe göre ekonomik büyüme yüzde 15,9 olmuştur.

Grafik 1.1: Seçilmiş Ülkelerin GSYH Büyüme Oranları (Önceki Çeyreğe Göre)

Kaynak: OECD

2020 yılının üçüncü çeyreğinde harcamalar yöntemine göre GSYH verilerine bakıldığında, özel tüketimin büyümeye katkısı 5,0 puan olurken kamu tüketimi ekonomik büyümeye 0,1 puan katkı vermiştir. Yatırım

harcamaları 2011 yılından bugüne en hızlı artışını kaydederek GSYH büyümesine 5,0 puan katkı sağlamıştır. Söz konusu dönemde stok değişimi kalemi ise 5,3 puanlık katkı ile büyümede önemli bir rol oynamıştır.

Üretim yöntemine göre GSYH verileri incelendiğinde, 2020 yılı üçüncü çeyreğinde tüm ana sektörlerin büyüme desteklediği görülmüştür. Normalleşme adımlarının etkisiyle hizmetler sektörü 2,5 puan ile büyümeye en çok katkıda bulunan kalem olmuştur. Sanayi sektörü 1,5 puan, tarım sektörü 0,8 puan ve inşaat sektörü ise 0,4 puan ile büyümeyi desteklemiştir.

2020 yılının dördüncü çeyreğinde Türkiye ekonomisi zincirlenmiş hacim endeksine göre bir önceki yılın aynı çeyreğine kıyasla yüzde 5,9 büyüme kaydetmiştir. 2021 yılı Mart ayında açıklanan güncellemelerle birlikte Türkiye ekonomisi ikinci çeyrek daralması yüzde 9,9'dan yüzde 10,3'e revize edilmiştir. 2020 yılı son çeyreğinde harcamalar yöntemine göre tüketim harcamaları yüzde 5,7 puan, yatırım harcamaları ise yüzde 2,6 puan olmuştur. Üretim yöntemine göre GSYH incelendiğinde ise inşaat sektörü dışındaki tüm ana sektörlerin büyümeyi desteklediği görülmüştür.

Türkiye ekonomisi 2020 yılı tamamında ise zincirlenmiş hacim endeksi olarak bir önceki yıla göre yüzde 1,8 büyüme kaydetmiştir.

1.2.2 ENFLASYON

ABD'de 2020 yılı dördüncü çeyrek TÜFE verilerine aylık bazda bakıldığında Ekim ve Kasım aylarında yüzde 0 ile herhangi bir artış kaydedilmezken, Aralık ayında yüzde 0,4 artış gerçekleşmiştir. TÜFE'deki yıllık artışlar ise Ekim, Kasım ve Aralık aylarında sırasıyla yüzde 1,2, yüzde 1,1 ve yüzde 1,3 olmuştur.

ONS tarafından açıklanan verilere göre Birleşik Krallık yıllık TÜFE değişimi 2020 yılı son çeyreğinde yüzde 0,8 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2020 yılı Ekim, Kasım ve Aralık aylarındaki yıllık TÜFE oranı sırasıyla yüzde 0,9, yüzde 0,6 ve yüzde 0,8 olmuştur. 2021 yılı Ocak ayı itibarıyla yıllık TÜFE değişimi yüzde 0,9 olarak açıklanmıştır.

EUROSTAT verilerine göre Avro Bölgesinde harmonize edilmiş yıllık TÜFE oranları 2020 yılı Ekim, Kasım ve Aralık aylarında yüzde 0,3 düşüş göstermiştir. 2021 yılı Ocak ayında ise yıllık TÜFE oranı yüzde 0,9 seviyesine yükselerek 2020 yılı Temmuz ayından sonra ilk kez artış

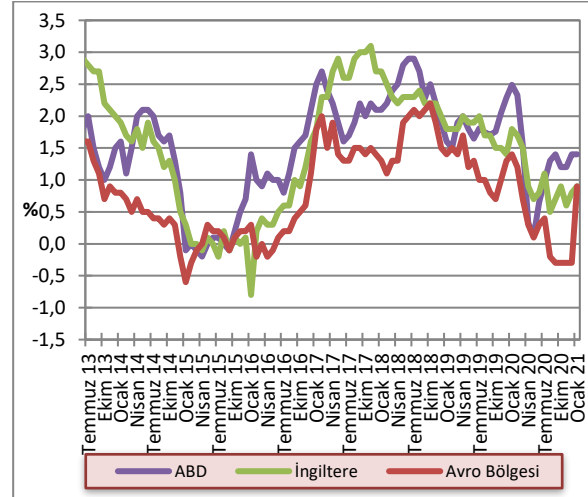
göstermiştir. İlgili dönemde yıllık TÜFE'deki değişime en büyük katkı servis sektöründen gelmiştir. Bu sektörü sırasıyla enerji dışı sanayi malları, gıda, alkol ve tütün fiyatları TÜFE'ye artış yönlü katkıda bulunmuşlardır.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan verilere göre, 2020 yılında TÜFE'deki yıllık değişim yüzde 14,60 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran, TCMB'nin Ekim ayı sonunda yayınladığı Enflasyon Raporu'nda yaptığı yüzde 12,1'lik yılsonu tahmininden daha yüksek bir seviyededir. Yıllık TÜFE enflasyonuna en yüksek katkıları gıda ve alkolsüz içecekler, ulaştırma ile çeşitli mal ve hizmetler kalemleri yapmıştır.

2020 yılı Kasım ve Aralık aylarında yıllık TÜFE sırasıyla yüzde 14,03 ve yüzde 14,6, yıllık Yİ-ÜFE ise Kasım ayında yüzde 23,11, Aralık ayında yüzde 25,15 artış göstermiştir. 2020 yılı Kasım ve Aralık aylarında, aylık TÜFE sırasıyla yüzde 2,30 ve yüzde 1,25 oranında artış gösterirken; aynı dönemlerde aylık Yİ-ÜFE ise sırasıyla yüzde 4,08 ve yüzde 2,36 artış göstermiştir.

2021 yılı Ocak ayında yıllık TÜFE oranı yüzde 14,97 seviyesine yükselmiştir. Yıllık Yİ-ÜFE enflasyonu yükselmeye devam ederek yüzde 26,16 ile 2019 yılı Mayıs ayından sonra görülen en yüksek seviyesine çıkmıştır.

Grafik 1.2: Seçilmiş Ülkelerin Enflasyon Oranları

Kaynak: OECD

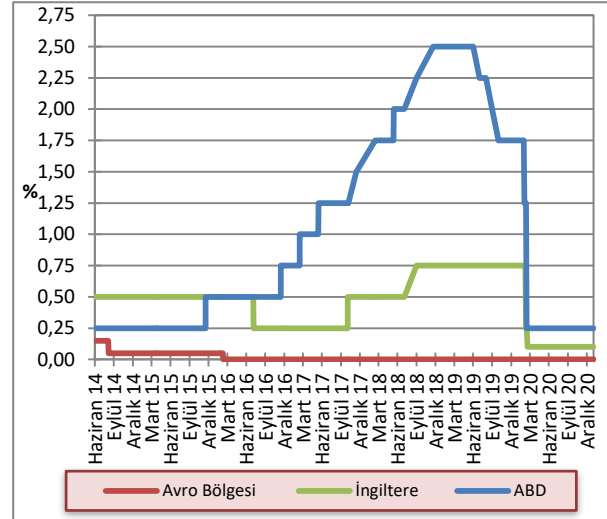
1.2.3 POLİTİKA FAİZLERİ

Fed 2020 yılı son çeyreğinde yaptığı Federal Açık Piyasa Toplantılarında (FOMC) değişikliğe gitmeyerek politika faizini yüzde 0,00 – 0,25 aralığında tutmuştur. Fed Kasım ayı sonunda aldığı kararla pandeminin ekonomi üzerindeki etkilerine karşı hayata geçirilen kredi programlarının süresinin 31 Aralık 2020 tarihinden 31 Mart 2021 tarihine kadar uzatıldığını duyurmuştur. Fed, 2021 yılı ilk toplantısında politika faizini yine sabit tutarak yüzde 0,00 – 0,25 bandında bırakmıştır. Fed Başkanı Powell, toplantı sonrası yaptığı açıklamada, ülkede son aylarda artan Covid-19 vaka sayılarının ekonomik faaliyet ve istihdam üzerinde baskı yarattığını fakat aşı uygulamalarının ekonomik faaliyete ilişkin olumlu beklentileri desteklediğini belirtmiştir.

İngiltere Merkez Bankası (BoE), 2020 yılı Aralık ayında ve 4 Şubat 2021 tarihinde yapılan en son para politikası toplantısında politika faiz oranını yüzde 0,1 olarak sabit tutmuştur. İngiltere Merkez Bankası, aynı şekilde 895 milyar sterlin olan tahvil alım programında da herhangi bir değişikliğe gitmemiştir.

Avrupa Merkez Bankası (ECB) 2020 yılının Aralık ayında gerçekleştirilen son toplantısında Pandemi Acil Varlık Alım Programını (PEPP) 500 milyar avro genişleterek 1 trilyon 850 milyar avro seviyesine yükseltirken, varlık alımlarının en erken 2022 yılı Mart ayında bitecek şekilde uzatıldığını açıklamıştır. 2020 yılı son toplantısında ve 2021 yılı Ocak toplantısında politika faizinde herhangi bir değişikliğe gidilmeyerek yüzde 0 seviyesinde sabit tutulmuştur. Ayrıca, enflasyon oranının yüzde 2 seviyesine yaklaşmadığı sürece faizlerin mevcut seviyede tutulacağı açıklanmıştır. Toplantı sonrası yaptığı açıklamalarda ECB Başkanı Lagarde, 1 trilyon 850 milyar avro tutarlı Pandemi Acil Varlık Alım Programı'ndaki kaynağın finansal koşulların seyri dikkate alınarak esnek olarak kullanılabileceğini ifade etmiştir. Eğer PEPP kapsamında yapılan varlık satın alımları ile uygun finansman koşulları sağlanabiliyorsa, kaynağın hepsinin kullanılmasına gerek olmadığını belirtmiştir.

Grafik 1.3: Seçilmiş Gelişmiş Ülkelerin MB Politika Faiz Oranları

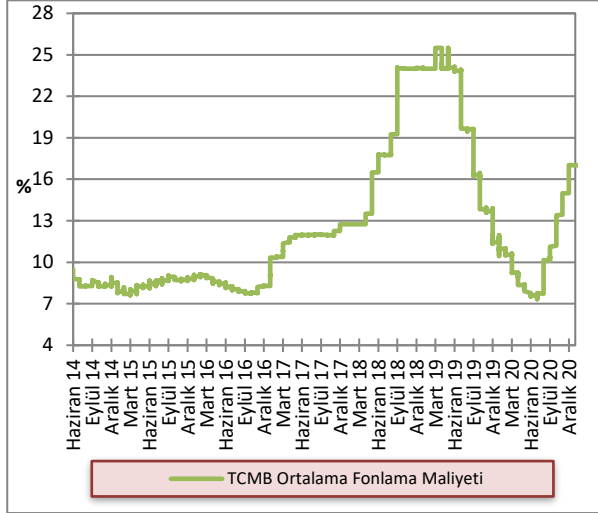
Kaynak: FED, ECB, BoE

TCMB Para Politikası Kurulu (PPK) 2020 yılı Ekim ayı toplantısında yüzde 10,25 seviyesinde olan politika faizinde herhangi bir değişikliğe gitmemiştir. İlgili toplantıda Geç Likidite Penceresi borç verme faiz oranını 150 baz puan artırarak yüzde 14,75 oranına yükseltmiştir. 2020 yılı Kasım ayı toplantısında TCMB PPK politika faizi oranını 475 baz puan artırarak yüzde 15 seviyesine yükseltmiştir. Ayrıca, para politikasında sadeleşme amacıyla tüm fonlamanın temel politika aracı olan bir hafta vadeli repo faiz oranı üzerinden yapılacağını duyurmuştur. 24 Aralık 2020 tarihinde gerçekleştirilen yılın son kurul toplantısında ise politika faiz oranında 200 baz puan artış yapılarak yüzde 15'ten yüzde 17'ye çıkarılmıştır.

2021 yılının ilk para politikası toplantısında piyasa beklentilerine paralel olarak politika faizinde herhangi bir değişikliğe gidilmemiş ve yüzde 17 seviyesinde kalmıştır.

Toplantı sonrası yayımlanan metinde, enflasyonda kalıcı düşüşe ve fiyat istikrarına işaret eden güçlü göstergeler oluşana kadar sıkı para politikası duruşunun sürdürülmesine karar verildiği belirtilmiştir. Ayrıca, Covid-19 salgınının ilk döneminde olduğu gibi seyahat, yemek ve eğlence sektörlerinin kısıtlamalardan en çok etkilenen sektörler olduğu ve bu durumdan kaynaklı oluşan sektörel ayrışmaların enflasyon üzerindeki etkilerinin ve gelecek döneme dair içerdiği risklerin takip edilmesinin gerekli olduğuna vurgu yapılmıştır.

Grafik 1.4: TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti

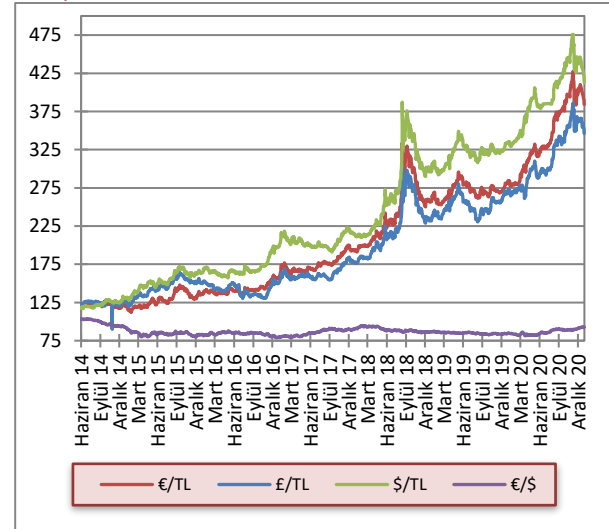

Kaynak: TCMB

1.2.4 DÖVİZ KURLARI

2020 yılı dördüncü çeyreğinde önceki yılın aynı dönemine kıyasla Türk Lirası, Avro, Sterlin ve ABD doları karşısında yüzde 40'a yakın değer kaybı yaşamıştır. 2019 yılı dördüncü çeyreğinde döviz alım kurları ortalamaları GBP/TL, EUR/TL, USD/TL için sırasıyla 7,43, 6,40, 5,79 iken, 2020 yılı aynı dönem ortalamaları 10,36, 9,37, 7,86 seviyelerinde gerçekleşmiştir. 2019 ve 2020 yılları dördüncü çeyrek kurları arasında karşılaştırma yaptığımızda Türk Lirasının, Avro karşısında yüzde 46,40, Sterlin karşısında yüzde 39,43 ve ABD doları karşısında ise yüzde 35,75 değer kaybettiği görülmektedir.

Grafik 1.5: Döviz Kurları Değişim Oranları (2 Ocak 2013 =100)

Kaynak: KKTÇMB

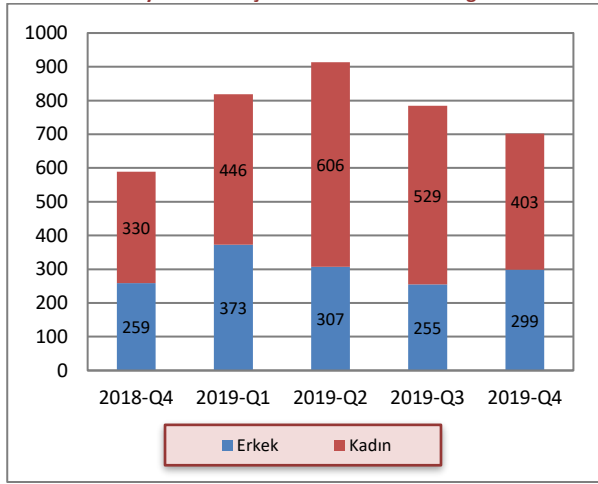
2 İSTİHDAM VE FİYATLAR

(Çalışma Dairesi tarafından 2020 yılına ait veri yayınlanmadığından dolayı istihdam kısımları güncellenmemiştir)

2.1 İSTİHDAM

KKTC Çalışma Dairesi Müdürlüğü tarafından hazırlanan işsizlik verilerine göre, 2019 yılı üçüncü çeyreği sonunda 784 kişi olan kayıtlı işsiz sayısı, 2019 yılı dördüncü çeyreği itibarıyla 702 kişiye gerilemiştir. 2019 yılının son çeyreği işsizlik verileri cinsiyet kompozisyonuna göre incelendiğinde, aktif kayıtlı işsizlerin yaklaşık yüzde 57'sinin kadınlardan, yüzde 43'ünün ise erkeklerden oluştuğu görülmektedir.

Grafik 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Dönemsel Dağılım

Kaynak: Çalışma Dairesi

2019 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki dönem sonu itibarıyla iş isteğiyle bekleyen kişi sayısı 784, ilgili dönemde iş isteğiyle yeni müracaat eden kişi sayısı ise 811 olmuştur. 2019 yılının dördüncü çeyreği sonunda kayıttan düşenler 759, işe yerleştirilenler ise 134 kişi olmuştur. 2019 yılı son çeyreği itibarıyla iş isteğiyle bekleyenlerin sayısı 702 olmuştur.

Tablo 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Genel Görünüm (kişi)

	2018 Q4	2019 Q1	2019 Q2	2019 Q3	2019 Q4
Bir önceki dönem sonu itibarıyla iş isteğiyle bekleyenler	751	589	819	913	784
Dönem içinde iş isteğiyle başvuranlar	678	897	1072	941	811
Dönem içinde işe yerleştirilenler	115	78	190	203	134
Dönem içinde kayıttan düşenler	725	589	788	867	759
Dönem sonu itibarıyla iş isteğiyle bekleyenler	589	819	913	784	702

Kaynak: Çalışma Dairesi

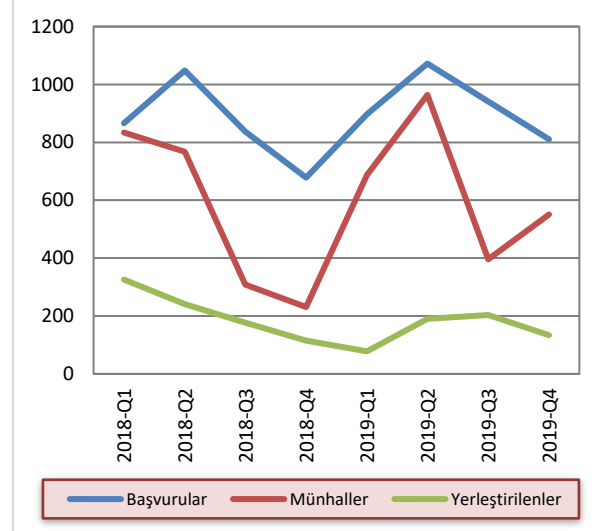
Aktif münhal kayıtları incelendiğinde, 2019 yılı üçüncü çeyrek sonu itibarıyla toplam 1.607 iş münhalinin Ekim ayına aktarıldığı görülmektedir. 2019 yılı dördüncü çeyreğinde toplamda 551 yeni münhal açıldığı görülmektedir. İlgili dönemde 134 adet doldurulan ve 199 adet iptal edilen münhal neticesinde, 2019 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla toplam 1.825 münhal bir sonraki döneme devredilmiştir.

Tablo 2.2: Aktif Münhal Kayıtlarının Genel Görünümü (kişi)

	2018 Q4	2019 Q1	2019 Q2	2019 Q3	2019 Q4
Geçen dönemden devreden iş münhalleri	1.624	721	1.090	1.501	1.607
Dönem içinde alınan iş münhalleri	231	687	964	396	551
Dönem içinde doldurulan iş münhalleri	115	78	190	203	134
Dönem içinde iptal edilen iş münhalleri	1.019	240	363	87	199
Ertesi döneme devreden iş münhalleri	721	1.090	1.501	1.607	1.825

Kaynak: Çalışma Dairesi

Grafik 2.2: Başvurular - Münhaller - Yerleştirilenler

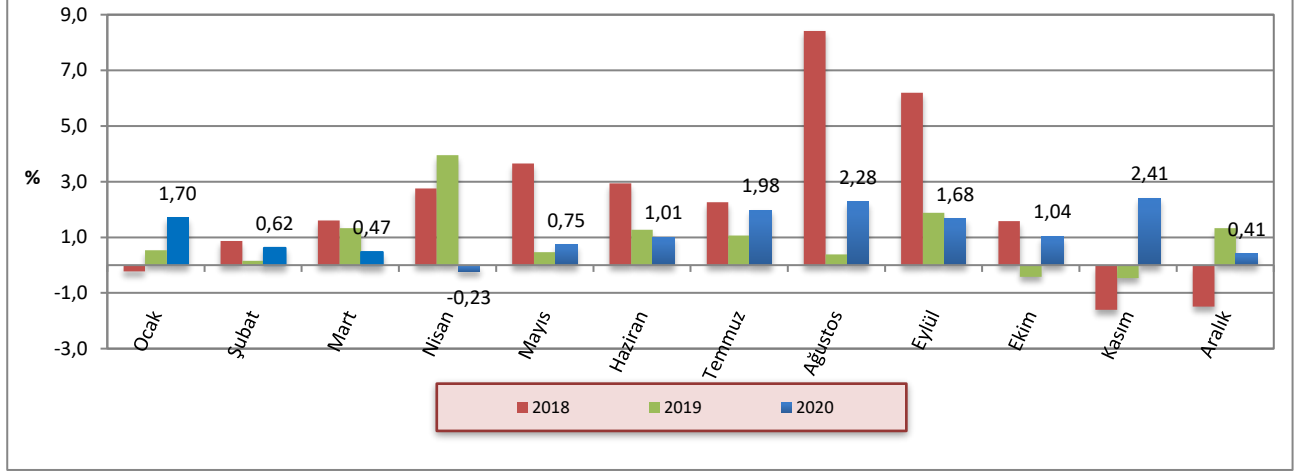
Kaynak: Çalışma Dairesi

2.2 ENFLASYON

2020 yılının son çeyreğinde, bir önceki aya göre enflasyon oranları Ekim, Kasım ve Aralık aylarında sırayla yüzde 1,04, yüzde 2,41 ve yüzde 0,41 olarak

gerçekleşmiştir. 2019 yılının yılın aynı döneminde enflasyon oranları sırasıyla yüzde -0,42, yüzde -0,47 ve yüzde 1,33 olarak gerçekleşmişti.

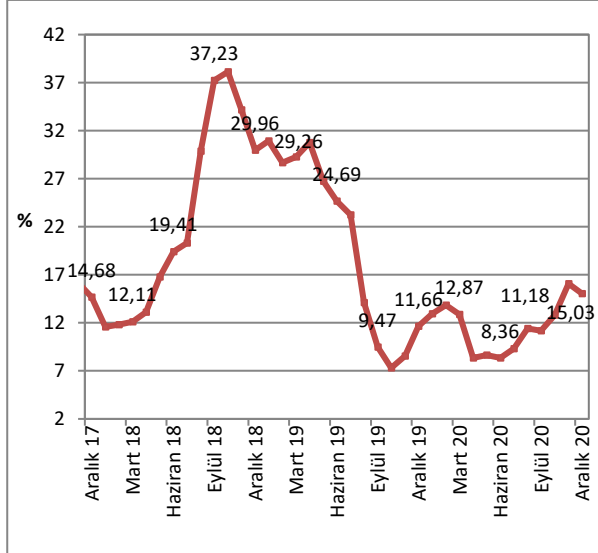
Grafik 2.3: Bir Önceki Aya Göre Gerçekleşen Enflasyon Oranı

Kaynak: İstatistik Kurumu

2020 yılının son çeyreğinde, bir önceki yılın aynı ayına göre enflasyon oranları Ekim, Kasım ve Aralık aylarında sırayla yüzde 12,82, yüzde 16,08 ve yüzde 15,03 olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılının yılın aynı döneminde enflasyon oranları sırasıyla yüzde 7,31, 8,55 ve 11,66 olarak gerçekleşmişti.

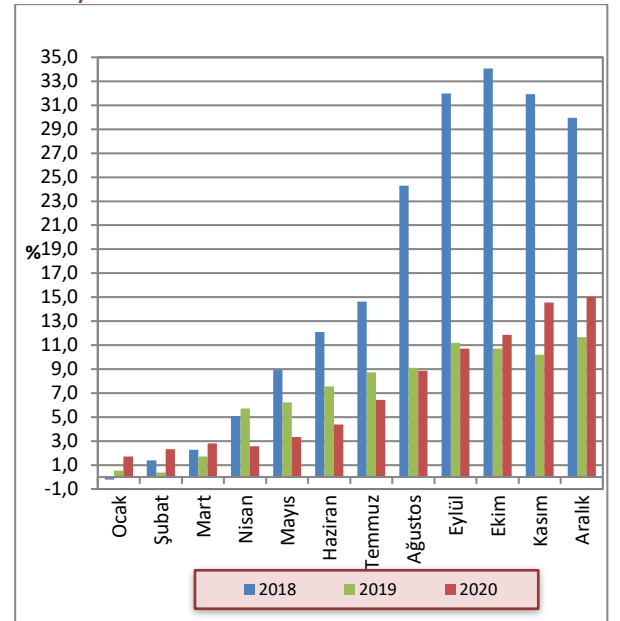
Grafik 2.4: Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Enflasyon Oranı

Kaynak: İstatistik Kurumu

2020 yılı son çeyreğinde bir önceki yılın Aralık ayına göre enflasyon oranları Ekim, Kasım ve Aralık aylarında sırasıyla yüzde 11,86, yüzde 14,55 ve yüzde 15,03 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 2.5: Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Birikimli Enflasyon Oranı

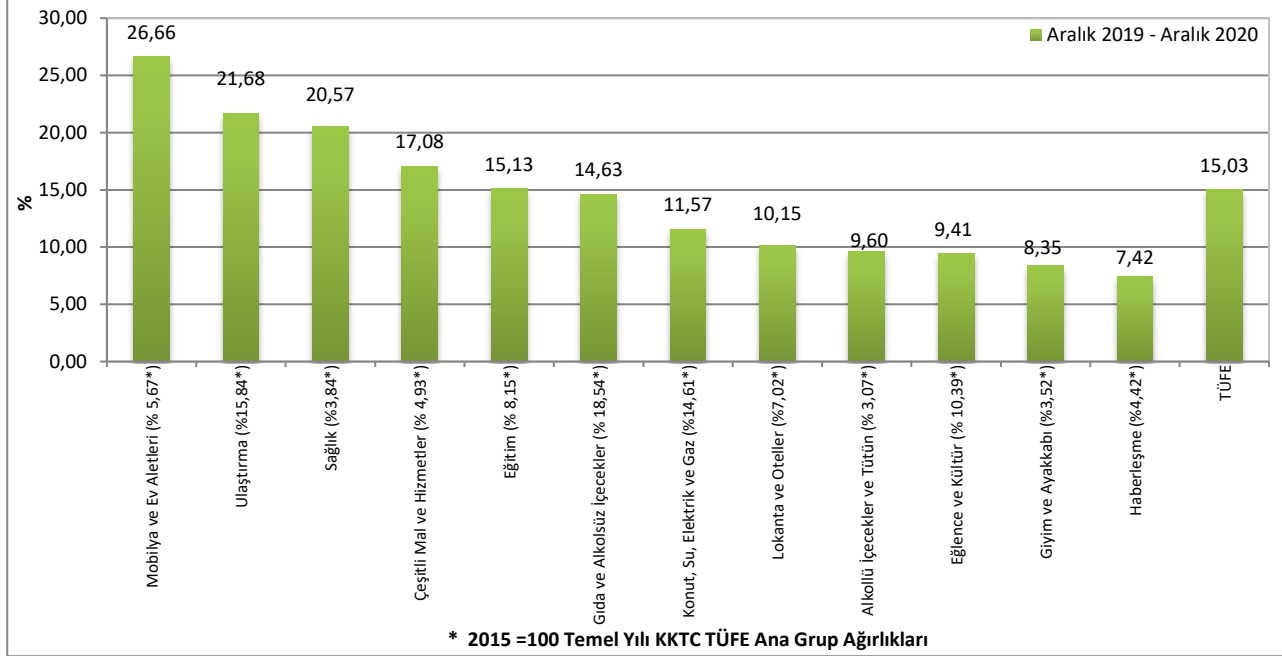

Kaynak: İstatistik Kurumu

2020 yılı Aralık ayı sonunda yıllık fiyat artışının en yüksek olduğu harcama kalemleri sırasıyla, yüzde 26,66 ile mobilya ve ev aletleri, yüzde 21,68 ile ulaştırma ve

yüzde 20,57 ile sağlık. 2020 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 7,42 ile en düşük artışı yaşayan kalem haberleşme olmuştur.

Grafik 2.6: 12 Aylık Ana Harcama Gruplarına Göre Enflasyon Oranları

Kaynak: İstatistik Kurumu

2018, 2019 ve 2020 yıllarına ait Tüketici Fiyat Endeksi değişim oranları aylık, bir önceki yılsonuna göre ve yıllık olarak Tablo 2.3'te verilmektedir.

Tablo 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi (% Değişim, 2015=100)

	Aylar	Aylık	Bir Önceki Yılsonuna Göre	Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre
2019	Ocak	0,53	0,53	30,94
	Şubat	-0,15	0,37	28,67
	Mart	1,33	1,71	29,26
	Nisan	3,95	5,72	30,77
	Mayıs	0,47	6,22	26,75
	Haziran	1,27	7,57	24,69
	Temmuz	1,07	8,72	23,24
	Ağustos	0,38	9,12	14,1
	Eylül	1,88	11,18	9,47
	Ekim	-0,42	10,71	7,31
	Kasım	-0,47	10,2	8,55
	Aralık	1,33	11,66	11,66
2020	Ocak	1,7	1,7	12,96
	Şubat	0,62	2,33	13,84
	Mart	0,47	2,8	12,87
	Nisan	-0,23	2,57	8,34
	Mayıs	0,75	3,34	8,64
	Haziran	1,01	4,38	8,36
	Temmuz	1,98	6,44	9,33
	Ağustos	2,28	8,87	11,4
	Eylül	1,68	10,7	11,18
	Ekim	1,04	11,86	12,82
	Kasım	2,41	14,55	16,08
	Aralık	0,41	15,03	15,03

Kaynak: İstatistik Kurumu

3 DIŞ TİCARET VE TURİZM

(KKTÇ Ticaret Dairesi tarafından hazırlanan 2020 yılı Aralık ayına ait ihracat ve ithalat verileri temin edilemediğinden, ilgili dönem için güncelleme yapılamamıştır).

3.1 İHRACAT VE İTHALAT GELİŞMELERİ

Ticaret Dairesi tarafından açıklanan ihracat ve ithalat verilerine göre 2020 yılının ilk çeyreğinde ABD doları cinsinden ihracat toplamı bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 28,3, ikinci çeyreğinde yüzde 21,3, üçüncü çeyreğinde ise yüzde 14,1 artmıştır. 2020 yılının Ekim ayında, 2019 yılı Ekim ayına kıyasla yüzde 4,3 seviyesinde bir düşüş gerçekleşmişse de, 2020 yılı Kasım ayında bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 44,67 seviyesinde artış gerçekleşmiştir. 2019 yılının ilk on bir ayında yapılan ihracat toplamı yaklaşık olarak 77,2 milyon ABD doları iken, 2020 yılının aynı döneminde 94,4 milyon ABD dolarına yükselmiştir. Yaşanan yükselişte en önemli katkıyı narenciye kaleminde izlenen artış koymuştur. İthalat rakamı ise, 2020 yılı ilk çeyreğinde önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 11,8 azalmıştır. Covid-19 salgınının ülkemizde de

görölmeye başlandığı Mart ayı ile birlikte ABD doları bazında ithalat rakamlarında önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 31,9 düşüş yaşanmıştır. 2019 yılının ikinci çeyreğinde 336 milyon ABD doları olan ithalat toplamının, Covid-19 salgınının etkilerinin daha derin hissedildiği 2020 yılının ikinci çeyrek döneminde yüzde 32 düşüş yaşayarak 228,8 milyon ABD dolarına gerilediği görölmektedir. 2020 yılı üçüncü çeyreğine bakıldığında ise, 2019 yılına kıyasla toplam ithalat rakamında devam eden düşüşün hafifleyerek yüzde 13,4 olarak gerçekleştiği görölmektedir. Dördüncü çeyreğin ilk iki ayında, geçen yılın aynı aylarına göre tekrar artmaya başlayan ithalattaki düşüş, Ekim ayında yüzde 20,7 Kasım ayında ise yüzde 33,2 olarak gerçekleşmiştir. KKTÇ'nin 2019 ve 2020 yılı ilk on bir aylık rakamları, toplam ithalatın 2020 yılında önceki yıla göre 20,4 azaldığını göstermektedir.

Tablo 3.1: İhracat ve İthalat

	İhracat (ABD doları)			İthalat (ABD doları)		
	2019	2020	Yüzde Değişim	2019	2020	Yüzde Değişim
Ocak	6.467.862	11.817.646	82,7	114.239.908	104.057.132	-8,9
Şubat	10.992.833	15.155.057	37,9	113.811.722	124.063.465	9,0
Mart	11.550.142	10.259.962	-11,2	121.056.853	82.439.993	-31,9
I. Çeyrek	29.010.837	37.232.662	28,3	349.108.483	310.560.590	-11,8
Nisan	11.652.631	14.181.526	21,7	117.431.801	46.273.789	-60,6
Mayıs	8.464.815	8.060.696	-4,8	127.952.444	76.849.904	-39,9
Haziran	3.554.331	6.472.775	82,1	91.098.847	105.679.152	16,0
II. Çeyrek	23.671.777	28.714.997	21,3	336.483.092	228.802.845	-32,0
Temmuz	5.160.897	5.157.829	-0,1	126.442.969	99.746.377	-21,1
Ağustos	5.234.252	6.433.544	22,9	100.106.263	95.809.210	-4,3
Eylül	4.186.735	5.040.279	20,4	115.568.009	100.775.155	-12,8
III. Çeyrek	14.581.884	16.631.326	14,1	342.117.241	296.330.742	-13,4
Ekim	5.490.470	5.256.283	-4,3	133.376.614	105.789.487	-20,7
Kasım	4.428.878	6.523.306	44,67	136.862.258	91.449.198	-33,2
Aralık						
IV. Çeyrek (Ekim – Kasım)	9.919.348	11.779.589	18,8	270.238.872	197.238.685	-27
Yıl Toplamı (Ocak – Kasım)	77.183.846	94.358.903	22,3	1.297.947.688	1.032.932.862	-20,4

Kaynak: Ticaret Dairesi

Not: 1) Kıbrıs Rum kesimine yapılan ihracat dâhil değildir. 2) 2020 yılı ithalat ve ihracat rakamları geçici rakamlardır.

2020 yılı Ocak – Kasım döneminde toplam ithalat içerisinde en büyük paya sahip olan taşıt araçları ithalat rakamı, 2019 yılının aynı dönemine göre ABD doları bazında yüzde 10,4 artmıştır. İkinci en yüksek paya sahip yakıt kalemi, ABD doları bazında bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 47,6 azalmış ve 2019 yılında en büyük paya sahipken, 2020 yılında ikinci en büyük paya sahip olan kalem olmuştur. Üçüncü en yüksek paya sahip olan hayvan yemleri ve katkı maddeleri kalemi ithalat toplamı ise bir önceki yılın aynı dönemine

göre ABD doları bazında yüzde 1,2 azalmış, toplam içerisindeki payı ise yüzde 2,2'den yüzde 2,7'ye yükselmiştir. İthalat kalemleri arasından seçilmiş on kalemin toplam içerisindeki payları 2019 yılı Ocak – Kasım döneminde yüzde 36,6, 2020 yılının aynı döneminde ise yüzde 37,4 seviyesinde gerçekleşirken, seçilmiş on kalemin ABD doları bazındaki toplam ithalatı, geçen senenin aynı dönemine göre, on bir aylık süreçte yüzde 19,4 düşüş göstermiştir.

Tablo 3.2: Önemli İthal Malları (ABD doları)

Mal Cinsi	2019*	Genel Toplam İçindeki Payı	2020*	Genel Toplam İçindeki Payı	Yüzde Değişim
Taşıt Araçları	99.192.785	7,6	109.547.140	10,6	10,4
Yakıt	156.292.561	12,0	81.830.892	7,9	-47,6
Hayvan Yemleri ve Katkı Mad.	28.603.962	2,2	28.267.854	2,7	-1,2
İnşaat Demiri	37.306.755	2,9	27.292.894	2,6	-26,8
İlaçlar	33.004.259	2,5	26.890.183	2,6	-18,5
Konfeksiyon	43.139.269	3,3	26.623.568	2,6	-38,3
Telefon Cihazları	21.672.399	1,7	24.994.648	2,4	15,3
Cep Telefonları	20.639.410	1,6	23.826.509	2,3	15,4
Sigara	22.561.643	1,7	20.432.480	2,0	-9,4
Bilgi İşlem Makineleri	13.192.978	1,0	16.867.539	1,6	27,9
Toplam	475.606.021	36,6	386.573.707	37,4	-19,4
Genel İthalat Toplamı	1.297.947.688		1.032.932.862		-20,4

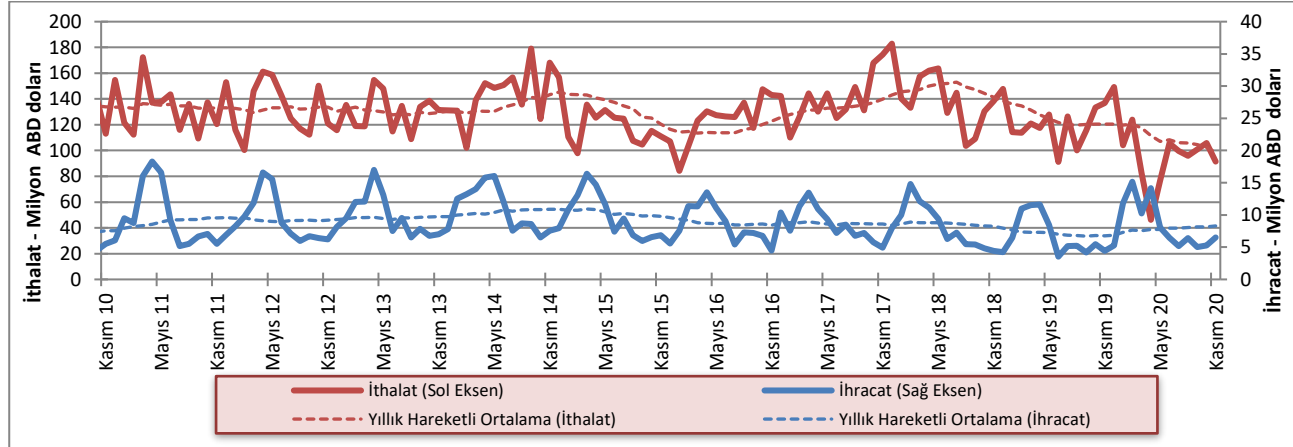
Kaynak: Ticaret Dairesi

* Ocak – Kasım toplamı.

KKTC'nin ihracat ve ithalatının Kasım 2010 ve Kasım 2020 dönemleri arasındaki 10 yıllık seyri incelendiği zaman, her yılın ilk yarısında artan ihracat hacminin, ikinci yarıda düştüğü görülmektedir. Buna karşılık ihracat toplamı yıllık hareketli ortalaması 2010 – 2014 arası dönemde istikrarlı bir artış eğilimi sergilemiştir. İhracat toplamı 2015 yılı Mayıs ayı sonrası dönemde düşüşe geçtikten sonra, yatay bir seyir izlemeye devam etmektedir.

İthalatta ise, 2008 yılının Ağustos ayından itibaren gerçekleşen en düşük seviye, 2020 yılının Nisan ayında 40,8 milyon ABD doları ile kaydedilmiştir. İthalatın yıllık hareketli ortalamasına bakıldığında, 2020 yılı Şubat ayına kadar normal seyrettiği, Covid-19 salgını sebebiyle Mart ayından itibaren hızlı bir düşüşe geçtiği, 2020 yılı üçüncü ve dördüncü çeyrek dönemi boyunca da düşük seyrettiği görülmektedir.

Grafik 3.1: İthalat ve İhracat

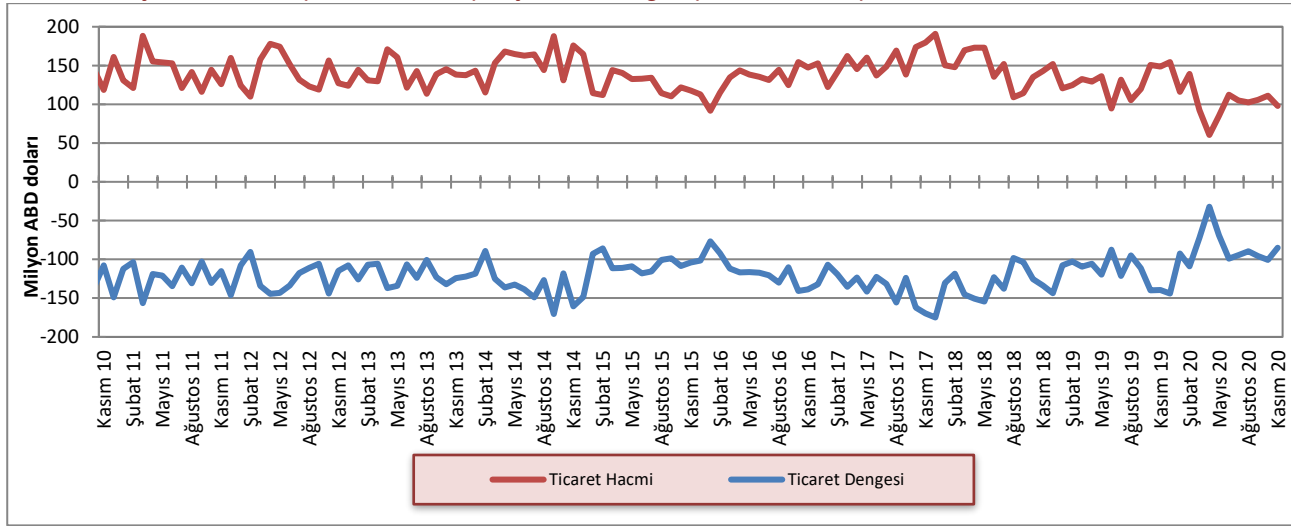

Kaynak: Ticaret Dairesi

İhracatın ithalatı karşılama oranının düşük olması nedeniyle KKTC'nin dış ticaretinin artması, dış ticaret açığının artması anlamına gelmektedir. 2019 yılı Kasım ayında 149 milyon ABD doları olan ticaret hacmi, 2020 yılının aynı ayında 98 milyon ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. Dış ticaret açığı ise ilgili dönemlerde sırasıyla 140 milyon ve 85 milyon ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

2006 - 2010 yılları arasında ihracatın ithalatı karşılama oranı ortalama olarak yüzde 5 seviyesinde gerçekleşirken, 2011 - 2014 döneminde yüzde 7,3 seviyesine ulaşmıştır. 2015 - 2017 döneminde bu oran yüzde 7,1 ve 2018 yılında ise yüzde 5,5 olarak gerçekleşmiştir. 2019 ve 2020 yıllarına bakıldığında, Ocak – Kasım dönemi ortalamalarının sırasıyla yüzde 6 ve yüzde 9 olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Grafik 3.2: Dış Ticaret Hacmi (ihracat + ithalat), Dış Ticaret Dengesi (ihracat - ithalat)

Kaynak: Ticaret Dairesi

2019 yılı tamamında Türkiye, Diğer Avrupa Ülkeleri ve Orta Doğu ve Arap Ülkeleri gruplarının toplam ihracat içindeki paylarında bir önceki yıla kıyasla artış kaydedilirken, AB ülkeleri ve Diğer Ülkeler gruplarının payında ise düşüş gerçekleşmiştir.

2019 yılı ile 2020 yılı kıyaslandığında, Türkiye, AB Ülkeleri ve Orta Doğu ve Arap Ülkeleri'ne yapılan ihracat paylarında azalış, Diğer Avrupa Ülkeleri ve bu sınıflandırma dışında kalan Diğer Ülkeler'e yapılan ihracatın payında artış gözlemlenmiştir.

Tablo 3.3: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (yüzde pay)

Yıllar	Türkiye	AB	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu ve Arap Ülkeleri	Diğer Ülkeler
2006	47,6	15,0	15,1	17,8	4,5
2007	58,4	15,8	8,8	11,6	5,4
2008	49,9	20,5	5,9	17,0	6,7
2009	54,2	18,5	1,7	19,5	6,1
2010	46,4	12,2	3,6	32,3	5,5
2011	53,3	8,3	1,3	32,0	5,1
2012	51,0	7,7	1,0	35,7	4,6
2013	52,2	7,6	2,3	31,9	6,0
2014	60,1	3,7	0,6	31,1	4,5
2015	56,1	5,2	3,2	30,2	5,3
2016	62,5	10,2	0,9	22,7	3,7
2017	60,4	7,9	1,6	21,1	9,0
2018	51,7	10,3	2,5	25,9	9,6
2019	52,3	2,6	2,7	37,0	5,1
2020 (Ocak - Kasım)	49,5	2,1	11,1	30,4	6,9

Kaynak: Ticaret Dairesi

KKTC'nin gerçekleştirdiği toplam ithalat içinde en büyük paya sahip olan Türkiye'nin payı 2019 yılsonu itibarıyla yüzde 58,4'tür. 2018 yılı ile kıyaslandığında, 2019 yılında Uzak Doğu Ülkeleri, Diğer Avrupa Ülkeleri ve Orta Doğu ve Arap Ülkeleri'nden yapılan ithalatın payında önceki yıla göre artış, Türkiye, AB ülkeleri ve Diğer Ülkeler'den yapılan ithalatın paylarında azalış gerçekleşmiştir.

2020 yılı Ocak – Kasım dönemine bakıldığında, Türkiye'nin toplam ithalattaki payı yüzde 60,8, AB ülkelerinden yapılan ithalatın payı ise yüzde 15,2'dir. 2019 yılı ile kıyaslandığında Türkiye, Uzak Doğu Ülkeleri ve Diğer Ülkeler'den yapılan ithalatın payında artış, AB ülkeleri, Diğer Avrupa Ülkeleri ve Orta Doğu Ülkeleri gruplarının paylarında ise azalış görülmektedir.

Tablo 3.4: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (yüzde pay)

Yıllar	Türkiye	AB	Uzak Doğu Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu ve Arap Ülkeleri	Diğer Ülkeler
2006	68,8	18,0	6,0	1,2	4,8	1,2
2007	67,9	16,1	7,3	2,6	4,3	1,8
2008	69,8	14,0	6,5	4,7	3,4	1,6
2009	69,6	15,5	6,6	2,3	4,0	2,0
2010	70,9	15,6	5,7	1,9	4,3	1,6
2011	68,6	16,8	4,9	2,5	5,2	2,0
2012	72,4	14,5	4,8	1,7	4,8	1,8
2013	66,7	15,8	6,6	3,8	5,4	1,7
2014	64,7	15,5	8,1	4,6	4,9	2,2
2015	64,5	18,1	7,7	3,0	4,7	2,0
2016	60,4	20,9	8,7	3,3	4,5	2,2
2017	58,6	21,7	8,4	3,4	4,9	2,7
2018	58,8	19,6	8,2	4,9	5,5	2,8
2019	58,4	18,1	9,6	5,4	6,0	2,5
2020 (Ocak - Kasım)	60,8	15,2	12,6	3,1	5,2	3,0

Kaynak: Ticaret Dairesi

3.2 TURİZM

2020 yılının dördüncü çeyreğinde, covid-19 salgınına karşı alınan önlemlerin devam etmesine bağlı olarak ülkeye giren yolcu sayısı düşük seyretmeye devam etmiştir. Hava ve deniz yolu ile ülkeye gelen yolcu sayısı 2020 yılının Ekim, Kasım ve Aralık aylarında sırasıyla 13.275, 14.552 ve 8.282 olarak gerçekleşmiştir. Bu rakamlara göre 2020 yılı son çeyreğinde ülkeye gelen yolcu sayısı 2019 yılı aynı dönemine göre yüzde 92,06 düşüş göstererek 36.109'a gerilemiştir. Dördüncü çeyrekte gelen yolcu sayısının 24.282'si T.C. uyruklu yolcular, 11.825'i ise üçüncü ülkelerden gelen yolculardan oluşmaktadır

2020 yılı tamamında ülkeye gelen yolcu sayısı 388.837 olarak gerçekleşmiş ve 2019 yılına göre yüzde 77,8 düşüş olmuştur. 2020 yılında gelen yolcuların 307.717'sini T.C. uyruklu yolcular, 81.120'sini ise üçüncü ülke uyruklu yolcular oluşturmuştur.

2020 yılının dördüncü çeyreğinde ülkeye hava ve deniz kapılarından giriş yapan toplam yolcu sayısı, üçüncü çeyreğe göre yüzde 46,17 azalmıştır. 2020 yılının dördüncü çeyreğinde gelen yolcu sayısı, 2020 yılı boyunca gelen toplam yolcuların yüzde 9,29'unu oluşturmaktadır.

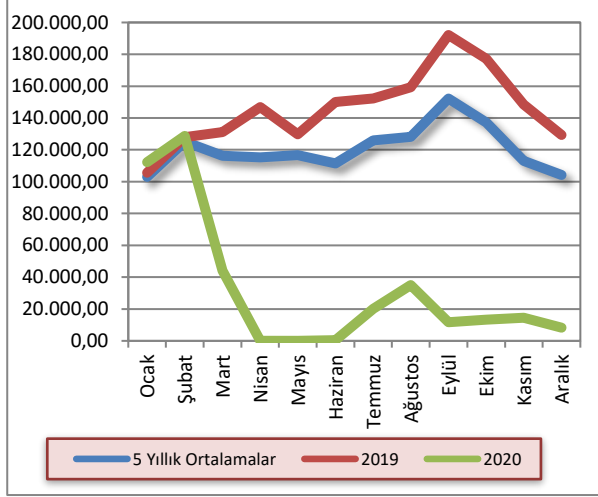
Tablo 3.5: KKTC'ye Hava ve Deniz Yolu ile Gelen Yolcu Sayısı

Dönem	T.C. Uyruklu			3. Ülke Uyruklu			Toplam		
	2019	2020	Yüzde Değişim	2019	2020	Yüzde Değişim	2019	2020	Yüzde Değişim
Ocak	82.519	92.100	11,6	23.111	20.132	-12,9	105.630	112.232	6,3
Şubat	96.692	99.746	3,2	31.336	28.988	-7,5	128.028	128.734	0,6
Mart	95.869	34.452	-64,1	35.218	9.655	-72,6	131.087	44.107	-66,4
I. Çeyrek	275.080	226.298	-17,7	89.665	58.775	-34,5	364.745	285.073	-21,8
Nisan	113.446	24	-100,0	33.322	43	-99,9	146.768	67	-100,0
Mayıs	97.306	36	-100,0	32.538	1	-100,0	129.844	37	-100,0
Haziran	118.512	169	-99,9	31.539	308	-99,0	150.051	477	-99,7
II. Çeyrek	329.264	229	-99,9	97.399	352	-99,6	426.663	581	-99,9
Temmuz	117.512	18.218	-84,5	34.735	2.010	-94,2	152.247	20.228	-86,7
Ağustos	122.807	30.688	-75,0	36.443	4.431	-87,8	159.250	35.119	-77,9
Eylül	147.043	8.000	-94,6	45.080	3.727	-91,7	192.123	11.727	-93,9
III. Çeyrek	387.362	56.906	-85,3	116.258	10.168	-91,3	503.620	67.074	-86,7
Ekim	134.597	8.313	-93,8	42.530	4.962	-88,3	177.127	13.275	-92,5
Kasım	121.143	10.202	-91,6	27.265	4.350	-84,0	148.408	14.552	-90,2
Aralık	111.019	5.769	-94,8	18.397	2.513	-86,3	129.416	8.282	-93,6
IV. Çeyrek	366.759	24.284	-93,38	88.192	11.825	-86,59	454.951	36.109	-92,06
Toplam	1.358.465	307.717	-77,3	391.514	81.120	-79,3	1.749.979	388.837	-77,8

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

2020 yılında gelen yolcu sayısının, pandemiye karşı alınan önlemler nedeniyle, geçmiş yıllara göre az olması, geçmiş beş yılın ortalamasının ciddi bir biçimde azalmasına neden olmuştur. 2020 yılı boyunca gelen yolcu sayısı, Şubat ayına kadar 2019 yılı ve son 5 yıl ortalamasının üzerinde seyrettiği görülmektedir. Ancak 2020 yılı Şubat ayı sonrasında gelen yolcu sayısı, Mart ayında ülkemizde başlayan Covid-19 salgını nedeniyle alınan önlemlerden dolayı sert bir düşüş göstermiştir.

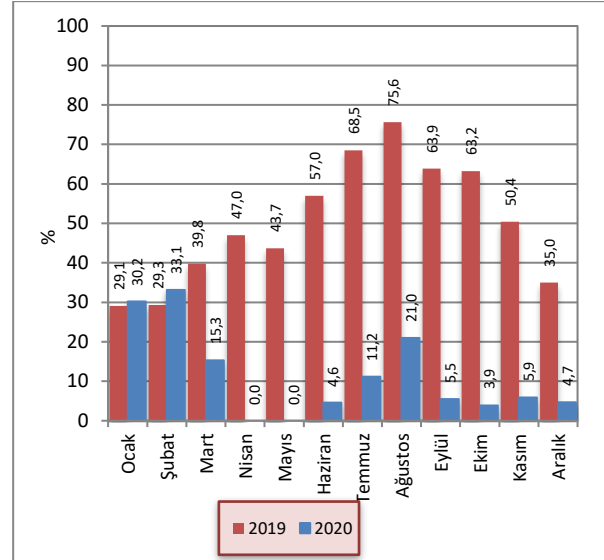
Grafik 3.3: 2020 Yılında Gelen Yolcu Sayısının 2019 Yılı ve Son 5 Yıllık Ortalamalarla Karşılaştırılması

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Ülkemizde bulunan turistik tesislerin 2020 yılı Ekim, Kasım ve Aralık aylarında doluluk oranları sırasıyla yüzde 3,5, yüzde 5,9 ve yüzde 4,7 olmuştur. 2019 yılının aynı döneminde bu oranlar sırasıyla yüzde 63,2, yüzde 50,4 ve yüzde 35 olarak gerçekleşmişti. Bu düşüş ülkemizde 2020 yılı Mart ayında başlayan Covid-19 salgını sonrası karantina uygulamasına geçilmesi sonucu, sınır kapıları ve turistik konaklama tesislerinin kapatılması nedeniyle yaşanmıştır. Karantina uygulamasının kaldırılması sonucu, 1 Haziran 2020 itibarıyla İleri Düzey Hijyen Standartları ve Önlemler Sertifikası alan tesislerin yeniden açılmasına izin verilmiştir. 30 Eylül 2020 itibarıyla İleri Düzey Hijyen Standartları ve Önlemler Sertifikası almaya hak kazanan tesis sayısı 84 iken 2020 yılsonu itibarıyla 94'e ulaşmıştır.

Grafik 3.4: Aylar İtibarıyla Yatak Doluluk Oranı (%)

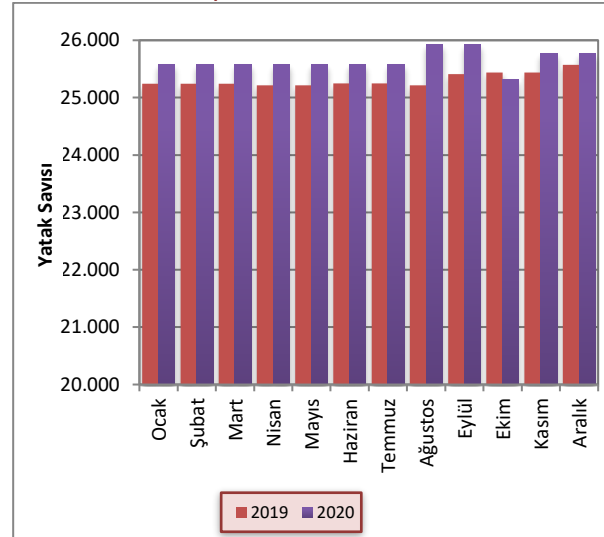

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

* Mart 2020 doluluğu bir aylık dönem için hesaplanmıştır.
 ** Haziran 2020 doluluğu, sertifika alan 66 adet tesisten açık olan tesislerin doluluk oranıdır.
 *** Temmuz 2020 doluluğu, sertifika alan 81 adet tesisten açık olan tesislerin doluluk oranıdır.
 **** Ağustos 2020 doluluğu, sertifika alan 82 adet tesisten açık olan tesislerin doluluk oranıdır.
 ***** Eylül 2020 doluluğu, sertifika alan 84 adet tesisten açık olan tesislerin doluluk oranıdır.
 ***** Ekim 2020 doluluğu, sertifika alan 87 adet tesisten açık olan tesislerin doluluk oranıdır.
 ***** Kasım 2020 doluluğu, sertifika alan 90 adet tesisten açık olan tesislerin doluluk oranıdır. ***** Aralık 2020 doluluğu, sertifika alan 94 adet tesisten açık olan tesislerin doluluk oranıdır.

Sektörün 2019 yılı sonu itibarıyla 25.570 olan yatak kapasitesi, 2020 yılının dördüncü çeyreği sonu itibarıyla 25.766'ya yükselmiştir.

Grafik 3.5: Yatak Kapasitesi

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

2019 ve 2020 yıllarında kara kapılarından KKTC'ye yapılan girişler incelendiğinde, 2019 yılında kara kapılarından ülkemize giren kişi sayısı (KKTC uyruklular

hariç) 4.531.644 iken Mart ayında başlayan salgın sonrası 2020 Ocak- Aralık dönemi için bu rakam yaklaşık yüzde 82 azalarak 816.336 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 3.6: Aylar İtibarıyla Kara Kapılarından Uyruklarına Göre KKTC'ye Yapılan Girişler

Uyruk	Güney Kıbrıs		Diğer Ülkeler		Toplam	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Ocak	152.451	197.924	112.207	120.772	264.658	318.696
Şubat	139.516	182.753	113.106	124.300	252.622	307.053
Mart	182.463	52.878	149.119	33.104	331.582	85.982
Nisan	203.143	17	184.496	547	387.639	564
Mayıs	208.708	29	191.193	79	399.901	108
Haziran	228.747	921	195.225	430	423.972	1.351
Temmuz	224.977	9.951	212.027	3.628	437.004	13.579
Ağustos	261.727	13.979	231.897	4.675	493.624	18.654
Eylül	212.741	14.461	205.454	6.135	418.195	20.596
Ekim	205.057	15.596	207.930	7.467	412.987	23.063
Kasım	202.907	10.412	159.842	6.842	362.749	17.254
Aralık	212.944	5.469	133.767	3.967	346.711	9.436
Toplam	2.435.381	504.390	2.096.263	311.946	4.531.644	816.336

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

KKTC'deki turistik tesislerde konaklayan kişi sayısı 2019 ve 2020 yıllarında sırasıyla 1.149.714 ve 244.614 olarak gerçekleşmiştir. Gecelemelerin ise aynı dönemlerde sırasıyla 4.456.543 ve 791.959 olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Gecelemeler toplamının turistik tesislerde konaklayan kişi sayısına bölünmesi ile elde edilen ortalama konaklama süresi 2019 ve 2020 yıllarında TC uyruklular için 3 gece, diğer ülke vatandaşları için ise 6 gece olarak hesaplanmıştır.

Tablo 3.7: Uyruklara Göre Konaklayan Kişi Sayısı ve Gecelemeler

	Konaklayan Kişi Sayısı			Gecelemeler		
	2019	2020	Yüzde Değişim	2019	2020	Yüzde Değişim
TC	769.763	155.329	-79,82	2.339.638	432.587	-81,51
Diğer	329.418	46.263	-85,96	2.003.944	275.757	-86,24
KKTC	50.560	43.022	-14,91	112.961	83.615	-25,98
Toplam	1.149.714	244.614	-78,72	4.456.543	791.959	-82,23

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

4 BÜTÇE GELİŞMELERİ

4.1 2020 YILI DÖRDÜNCÜ ÇEYREK SONUÇLARI

2020 mali yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla, KKTC bütçe gelir toplamında yüzde 32,3 artış olurken, gider toplamında yüzde 17,6 artış olmuştur. Bu değişimlerin ardından bütçe gelirleri ve bütçe giderleri 2020 yılı dördüncü çeyreğinde sırasıyla 2.795,8 ve 3.127,9 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılının dördüncü çeyreğinde 547,5 milyon TL açık veren kamu maliyesi, 2020 yılının aynı döneminde 332,1 milyon TL açık vermiştir.

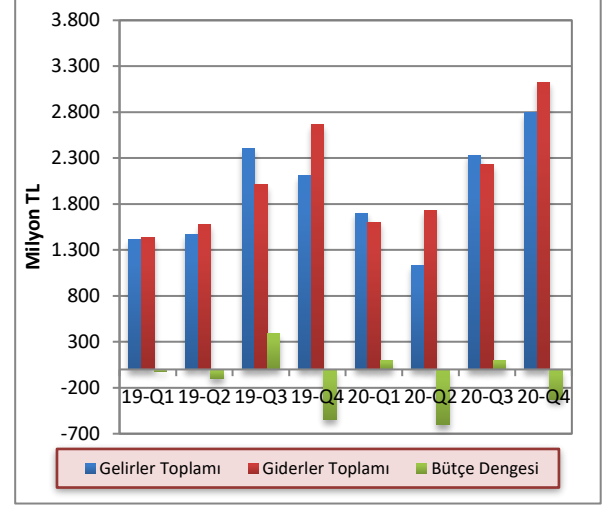
Tablo 4.1: Bütçe Dengesi (Milyon TL)

	2019		2020		% Değişim
	Yıllık Gerçekleşme	Ekim-Aralık Gerçekleşme	Yıllık Gerçekleşme	Ekim-Aralık Gerçekleşme	
Bütçe Gelirleri	7.402,9	2.113,2	8.160,0	2.795,8	32,3
Bütçe Giderleri	7.688,5	2.660,7	8.696,2	3.127,9	17,6
Bütçe Dengesi	-285,6	-547,5	-536,2	-332,1	-39,3

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2019 yılının tamamında elde edilen 7.402,9 milyon TL tutarındaki bütçe gelirleri toplamının yüzde 28,5'i dördüncü çeyrek içinde tahsil edilmiştir. 2020 yılının aynı döneminde toplam bütçe gelirlerinin yüzde 34,3'ü tahsil edilmiştir. 2020 yılı içinde hizmet ve faaliyetlerin yürütülmesinde harcanan 8.696,2 milyon TL'nin yüzde 36'sı dördüncü çeyrek içinde kullanılmıştır. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminde yüzde 34,6 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4.1: Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.2 GELİRLER

2020 mali yılı dördüncü çeyreği itibarıyla bütçe gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre 682,6 milyon TL artış göstererek 2.795,8 milyon TL olmuştur. Son çeyrekte gelirler toplamında önceki yılın aynı dönemine göre yaşanan bu artışın temel sebebi iki dönem arasında Alınan Bağış, Yardım ve Krediler kalemindeki artıştan kaynaklanmıştır. Bütçe gelirleri içerisinde en büyük paya sahip vergi gelirleri kalemi toplamı 2020 yılı dördüncü çeyreği içinde bir önceki yıl aynı dönemine kıyasla binde 8 düşüş yaşayarak 1.454,8 milyon TL olmuştur. Vergi gelirleri toplamı 2019 yılının aynı döneminde 1.465,8 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Bütçe gelirleri içinde ikinci en yüksek paya sahip olan alınan bağış yardım ve krediler kalemi 2020 yılı dördüncü çeyreğinde 970,4 milyon TL, bir önceki yıl dördüncü çeyrekte ise 152,3 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılı dördüncü çeyreği içinde vergi dışı gelirler kalemi bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 11 artış göstererek 363,2 milyon TL olmuştur. Aynı dönemler içerisinde diğer gelirler kalemi ise yüzde 95,6 düşüş yaşayarak 7,4 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

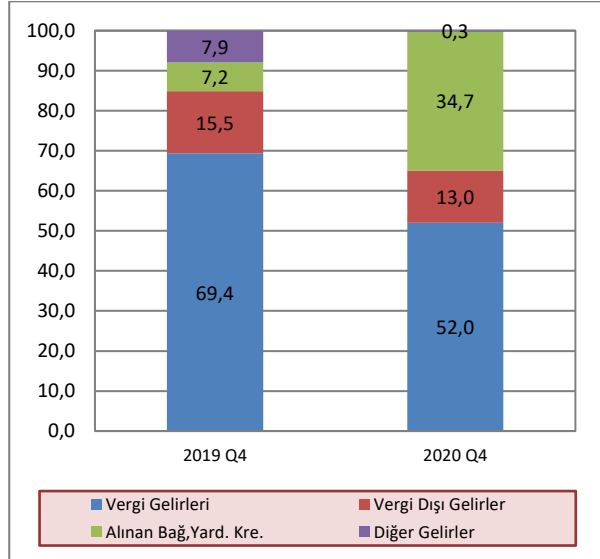
Tablo 4.2: Bütçe Gelirleri (Milyon TL)

	2019	2020	% Değişim
	Ekim-Aralık	Ekim-Aralık	
Vergi Gelirleri	1.465,8	1.454,8	-0,8
Vergi Dışı Gelirler	327,3	363,2	11,0
Alınan Bağış, Yardım ve Krediler	152,3	970,4	537,2
Diğer Gelirler	167,8	7,4	-95,6
Toplam	2.113,2	2.795,8	32,3

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2019 yılının dördüncü çeyreğinde alınan bağış, yardım ve krediler kaleminin toplam bütçe gelirleri içindeki payı yüzde 7,2 iken, 2020 yılı aynı döneminde yüzde 34,7 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılının dördüncü çeyreğinde 2019 yılının aynı dönemine göre vergi gelirleri kaleminin payı yüzde 69,4'ten yüzde 52'ye, vergi dışı gelirler kaleminin payı yüzde 15,5'ten yüzde 13'e, diğer gelirler kaleminin payı ise yüzde 7,9'dan yüzde 0,3'e düşmüştür.

Grafik 4.2: Bütçe Gelirlerinin Dağılımı (Yüzde pay)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.3 GİDERLER

2020 yılı dördüncü çeyreği itibarıyla bütçe giderleri toplamı, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 17,6 artış göstermiş ve 2.660,7 milyon TL'den 3.127,9 milyon TL'ye yükselmiştir. 2020 yılı dördüncü çeyreğinde cari transferler, sermaye giderleri ve transferleri, personel giderleri ve diğer giderler kalemlerinde 2019 yılının aynı dönemine göre sırasıyla yüzde 19, yüzde 251,5, yüzde 12,2 ve yüzde 14,5 artış yaşanmıştır. Mal ve hizmet alım giderleri ise yüzde 45,3 azalmıştır.

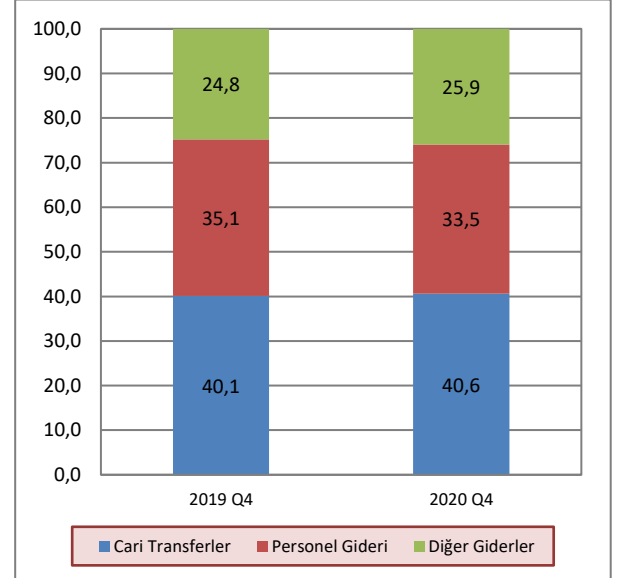
Tablo 4.3: Bütçe Giderleri (Milyon TL)

	2019	2020	% Değişim
	Ekim-Aralık	Ekim-Aralık	
Cari Transferler	1.067,3	1.270,3	19,0
Personel Giderleri	933,7	1.047,1	12,2
Sermaye Giderleri ve Transferleri	136,8	480,9	251,5
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	449,9	246,0	-45,3
Diğer Giderler	73,0	83,6	14,5
Toplam	2.660,7	3.127,9	17,6

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Personel giderleri kaleminin toplam giderler içindeki payı, 2019 yılı dördüncü çeyreği içinde yüzde 35,1 iken, 2020 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 33,5 olmuştur. 2019 yılı dördüncü çeyreğinde bütçe giderleri toplamının yüzde 40,1'ini oluşturan cari transferler kaleminin payı, 2020 yılı dördüncü çeyreğinde artış göstermiş ve yüzde 40,6 olmuştur. Personel giderleri ile cari transferler kalemleri toplamının bütçe giderleri içindeki payı, 2019 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 75,2 iken 2020 yılı aynı döneminde yüzde 74,1 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4.3: Bütçe Giderlerinin Dağılımı (Yüzde pay)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Not: Diğer giderler kalemi içerisinde sermaye giderleri ve transferler ve mal ve hizmet alım giderleri yer almaktadır.

4.4 BÜTÇE UYGULAMA SONUÇLARI

2020 yılında bütçe giderleri ve gelirleri toplamı sırasıyla 8.696,2 milyon TL ve 8.160 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılı bütçe gerçekleştirmelerine kıyasla, 2020 yılında bütçe gelirlerinde yüzde 10,2, bütçe giderlerinde ise yüzde 13,1 artış yaşanmıştır. Bütçe gelirleri içerisinde en yüksek paya sahip vergi gelirleri kalemi 2020 yılında 2019 yılına kıyasla yüzde 2,1 düşmüş ve 4.842,5 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir. Bütçe gelirleri içerisinde yer alan vergi dışı gelirler kalemi 2020 yılında bir önceki yıla kıyasla yüzde 5,5 düşerek 1.502 milyon TL seviyesine gerilemiştir.

2019 yılında 579 milyon TL seviyesinde gerçekleşen alınan bağış, yardım ve krediler kalemi, 2020 yılında önceki yıla kıyasla yüzde 181,1 artış göstererek 1.627,3 milyon TL seviyesine yükselmiştir. Diğer gelirler kalemi

ise 2020 yılında bir önceki yıla kıyasla yüzde 34,2 düşerek 188,2 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

2019 yılında bütçe giderleri içerisinde en yüksek paya sahip cari transferler kalemi, 2020 yılında önceki yıla göre yüzde 13,8 artış göstererek 3.807,4 milyon TL seviyesine yükselmiştir. Bütçe giderleri içerisinde ikinci en yüksek paya sahip personel giderleri kalemi ise yüzde 13 artış göstererek 3.142,3 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. 2020 yılında mal ve hizmet alım giderleri kalemi 2019 yılına kıyasla yüzde 43,3 düşüş yaşayarak 640,4 milyon TL seviyesine gerilemiştir. Sermaye giderleri ve transferleri ve diğer giderler kalemlerinde ise sırasıyla 411,9 milyon TL ve 260,8 milyon TL artış yaşanmıştır.

2019 yılında 285,6 milyon TL olarak gerçekleşen bütçe açığı, 2020 yılında yüzde 88 artışla 536,2 milyon TL'ye ulaşmıştır.

Tablo 4.4: Bütçe Uygulama Sonuçları (Milyon TL)

	2019 Yılı Gerçekleşme	2020 Yılı Gerçekleşme	2019-2020 Değişim (%)	
Gelirler	Vergi Gelirleri	4.948,2	4.842,5	-2,14
	Vergi Dışı Gelirler	1.589,6	1.502,0	-5,51
	Alınan Bağış Yardım Krediler	579,0	1.627,3	181,05
	Diğer Gelirler	286,1	188,2	-34,22
	Genel Toplam	7.402,9	8.160,0	10,23
Giderler	Cari Transferler	3.344,8	3.807,4	13,83
	Personel Giderleri	2.780,2	3.142,3	13,02
	Sermaye Giderleri ve Transferleri	242,3	654,2	170,00
	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1.130,1	640,4	-43,33
	Diğer Giderler	191,1	451,9	136,47
	Genel Toplam	7.688,5	8.696,2	13,11
Gelirler - Giderler	-285,6	-536,2		

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.5 FINANSMAN DENGESİ

Bütçe gelirlerinden T.C. kredileri kaleminin çıkarılması suretiyle elde edilen toplam gelir rakamı ile bütçe giderleri arasındaki farka eşit olan finansman dengesi, 2020 yılı dördüncü çeyreğinde 829,8 milyon TL açık vermiştir. Bütçe açığının kapatılması için finansman kaynağı olarak kullanılan T.C. kredileri toplamı 2020 yılı dördüncü çeyreğinde 497,7 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

2020 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yerel gelirler kalemi yüzde 6,9 düşüş yaşamış ve 1.825,4 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

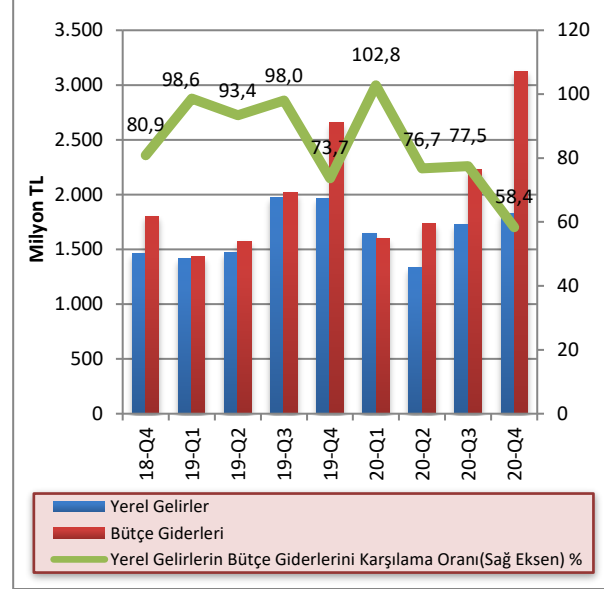
Tablo 4.5: Finansman Dengesi (Milyon TL)

	2019	2020
	Ekim - Aralık	Ekim - Aralık
Bütçe Gelirleri – (T.C. Kredi + İç Borçlanma)	2.113,2	2.298,1
1. Yerel Gelirler	1.960,9	1.825,4
Vergi Gelirleri	1.465,8	1.454,8
Vergi Dışı Gelirler	327,3	363,2
Diğer Gelirler	167,8	7,4
2. Dış Yardımlar	152,3	472,7
T.C. Yardımları	152,3	472,7
Bütçe Giderleri	2.660,7	3.127,9
Personel Giderleri	933,7	1.047,1
Cari Transferler	1.067,3	1.270,3
Sermaye Giderleri	136,8	480,9
Diğer Giderler	522,9	329,6
Finansman Dengesi	-547,5	-829,8
Finansman	0,0	497,7
T.C. Kredileri	0,0	497,7

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2020 yılı dördüncü çeyreği itibarıyla oluşan bütçe rakamlarına göre, yerel gelirlerle bütçe giderlerini karşılama oranı yüzde 58,4 seviyesine gerilemiştir. Aynı oran 2019 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 73,7 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 4.4: Çeyrek Bazda Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2020 yılında Covid-19 salgınına bağlı olarak ekonomik aktivitede yaşanan yavaşlama kamu gelir – gider dengelerini de doğrudan etkilemiştir. Bu kapsamda 2020 yılı tamamında önceki yıla göre vergi gelirleri ve vergi dışı gelirler sırasıyla yüzde 2 ve yüzde 5,51 düşüş göstermiştir. 2019 yılında vergi gelirleri ve vergi dışı gelirler toplamlarının yıllık değişimleri reelleştirilerek yapılan hesaplamalarda son 5 yıllık ortalama reel büyümenin vergi gelirlerinde yüzde 5,37, vergi dışı gelirlerde ise yüzde 2,69 olduğu görülmektedir. 2020 yılında ise önceki yıla göre vergi gelirleri ve vergi dışı gelirler toplamı reel olarak, sırasıyla yüzde 14,92 ve yüzde 17,85 küçülme göstermiştir. Buna bağlı olarak son 5 yılda reel olarak ortalama yüzde 5,40 artış gösteren yerel gelirler toplamı, 2020 yılında bir önceki yıla göre reel olarak yüzde 16,77 daralma göstermiştir.

Bütçe giderleri tarafında ise enflasyondan arındırılarak yapılan hesaplamalarda son 5 yıllık ortalama reel büyümenin yüzde 0,02 seviyesinde olduğu görülmektedir. 2020 yılında ise bütçe giderleri 2019 yılına göre reel olarak yüzde 1,67 düşüş göstermiştir.

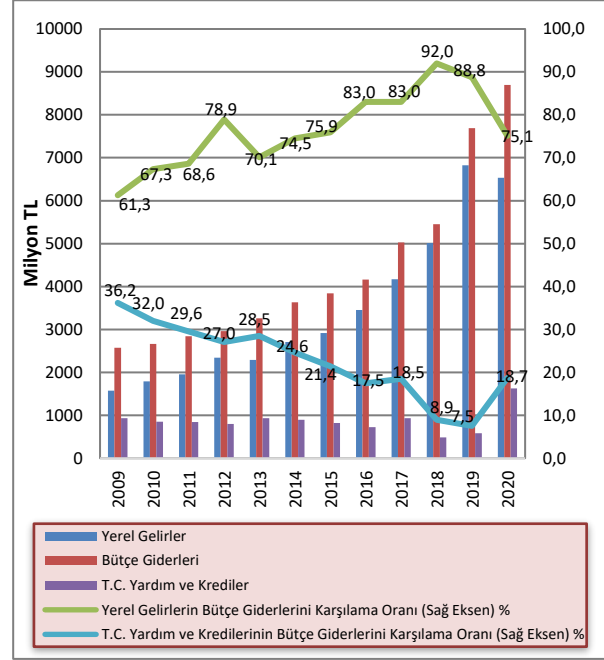
Tablo 4.6: Yıllar İtibarıyla Bütçe Yerel Gelir – Gider Reel Değişimleri(%)

	Vergi Gelirleri	Vergi Dışı Gelirler	Yerel Gelirler	Bütçe Giderleri
2014	12,69	6,93	11,27	4,68
2015	1,66	-4,05	-0,14	-1,95
2016	6,01	12,21	7,49	-1,73
2017	6,46	-4,54	5,28	5,29
2018	-4,66	-18,69	-7,49	-16,49
2019	17,37	28,54	21,86	26,28
2020	-14,92	-17,85	-16,77	-1,67

Not: Reelleştirme ilgili yıl içindeki TÜFE oranları ile hesaplanmıştır.

Bütçe gelirlerinden T.C. yardım ve kredilerinin çıkarılması sonucu oluşan yerel gelirler toplamının bütçe giderlerini karşılama oranı son 10 yılda yüzde 61 seviyesinden, 2020 yılında yüzde 75,1 seviyesine ulaşmıştır. Bu oran 2018 ve 2019 yıllarında sırasıyla yüzde 92 ve yüzde 88,8 seviyelerinde gerçekleşmiştir. Yerel gelirler ile bütçe giderleri arasındaki açığın giderilmesi için en önemli finansman kaynağı olan T.C. yardım ve krediler kaleminin son 10 yıllık dönemde bütçe giderlerini karşılama oranı ise yüzde 36 seviyesinden, 2020 yılında yüzde 18,7 seviyesine gerilemiştir. 2018 ve 2019 yıllarında ise bu oranın yüzde 8,9 ve 7,5 seviyelerinde gerçekleştiği görülmektedir. Yerel gelirlerin bütçe giderlerini karşılama oranında son 10 yıllık dönemde olumlu bir tablo ortaya çıksa da, 2020 yılı ile birlikte Covid-19 salgınının ekonomik aktivite üzerinde yarattığı etkilere bağlı olarak bu tabloda bozulma meydana gelmiş ve yerel gelirlerin bütçe giderlerini karşılama oranında ciddi bir gerileme yaşanmıştır.

Grafik 4.5: Yıllar İtibarıyla Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Tüm dünyayı etkileyen Covid-19 salgınının etkilerini asgari düzeye indirmek için birçok ülkede çeşitli tedbirler alınmıştır. 2020 yılı Haziran ayında IMF tarafından yayınlanan Küresel Ekonomik Görünüm raporunda, devletlerin borçlanma oranlarında bu yıl korona virüs nedeniyle büyük artış beklendiği vurgulanmıştır. Ülkemizde de bu dönemde iç borçlanmaya gidilmiştir.

2020 yılında Devlet İç Borçlanma Senedi (DİBS) ihalesi yoluyla toplam 334 milyon TL borçlanılmış ve yıl içerisinde 111 milyon TL geri ödeme gerçekleşmiştir. 2020 yılının dördüncü çeyreğinde ise 135 milyon TL borçlanılmış ve 71 milyon TL geri ödeme gerçekleşmiştir.

Tablo 4.7: KKTC Maliye Bakanlığı'nın KKTC Merkez Bankası Aracılığı ile Gerçekleştirdiği TL DİBS İhaleleri

ISIN KODU		KKB 050521T19	KKB 100621T11	KKB 060421T19
Valör Tarihi		28.10.2020	27.11.2020	31.12.2020
İtfa Tarihi		05.05.2021	10.06.2021	06.04.2021
Vadesi		189 gün	195 gün	96 gün
Teklif Edilen Tutar	Nom.	53.000.000	99.500.000	95.000.000
İhalede Kabul Edilen Tutar	Nom.	31.000.000	46.500.000	57.500.000
İhalede Kabul Edilen Faiz (%)	E.D.	15,25	16,75	18,80
	E.Y.	17,00	19,50	20,50
	Ort.	16,46	18,54	20,02
	O.Y.B.	17,11	19,34	21,54

Kaynak: KKTCMB

Nom.: Nominal

E.D.: En Düşük

E.Y.: En Yüksek

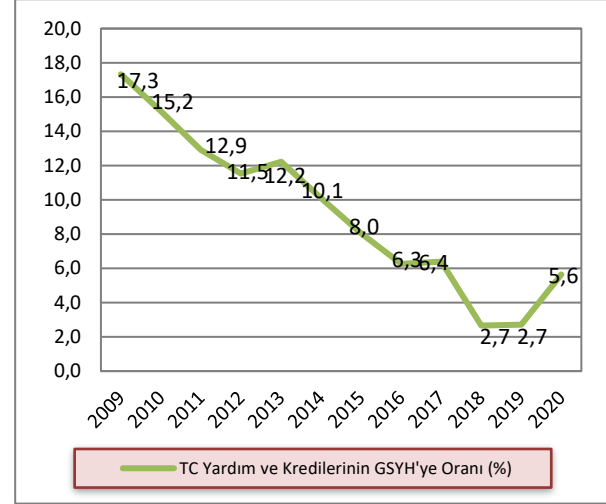
Ort.: Ortalama

O.Y.B.: Ortalama Yıllık Bileşik

Küresel pandemi krizinin ülkemiz ekonomisinde yarattığı olumsuz etkilerden bir tanesi de bütçe açığı olmuştur. Ülkemizin iç ve dış borçlanma kanallarının kısıtlı olması, 2020 yılı bütçesinde oluşacak açığın esas olarak Türkiye Cumhuriyeti ile yapılan ekonomik protokol kapsamında aktarılan kredi ve hibe yoluyla kapatılmasını zorunlu kılmıştır. Bu kaynağın aktarılması ile birlikte yıllardır düşüş gösteren ve 2019 yılında yüzde 7,5 seviyesine gerileyen TC Yardım ve Kredilerin toplam bütçe giderlerini karşılama oranı, 2020 yılı sonunda yüzde 18,7'ye yükselmiştir. Son on yıldır bütçe açığının yerel gelirlerle kapatılması konusunda çizilen olumlu tablo, 2020 yılı ile birlikte bozulmuştur. Bu nedenle 2021 yılında ya da pandemi sonrası ortaya konulacak politikaların, söz konusu oranı 2019 seviyesine ve altına getirecek önlemleri de içermesi gerekeceği değerlendirilmektedir.

Bütçe açığının kapatılmasında önemli bir kalem olarak kullanılan T.C. yardım ve kredilerinin ülkemiz GSYH'ye oranı incelendiğinde yıllar itibarıyla bir düşüş yaşandığı görülmektedir. 2009 yılında yüzde 17,3 olan Türkiye Cumhuriyeti'nden alınan bağış, yardım ve kredilerin GSYH'ye oranı, 2019 sonu itibarıyla yüzde 2,7 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2020 Mali Yılı Bütçe verileri ve 2020 yılı GSYH tahmin verisi kullanılarak, 2020 yılı için bu oranın yüzde 5,6 olacağı tahmin edilmektedir.

Grafik 4.6: T.C. Yardım ve Kredilerinin GSYH'ye Oranı (%)

Kaynak: Maliye Bakanlığı, İstatistik Kurumu

Not: 2020 yılı için GSYH tahmin rakamı kullanılmıştır.

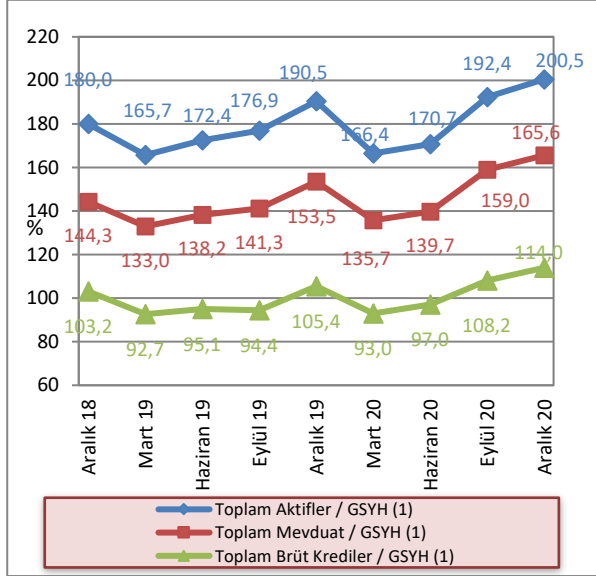
5 PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER

5.1 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN GENEL GÖRÜNÜMÜ

5.1.1 FİNANSAL DERİNLEŞME

2020 yılı son çeyrek finansal derinleşme rakamları bir önceki çeyreğe göre artış göstermiştir. Toplam brüt kredilerin GSYH'ye oranı yüzde 108,2'den yüzde 114'e, toplam aktiflerin GSYH'ye oranı yüzde 192,4'ten yüzde 200,5'e, toplam mevduatın GSYH'ye oranı ise yüzde 159'dan yüzde 165,6'ya yükselmiştir.

Grafik 5.1: Finansal Derinleşme (%)

Kaynak: KKTTCMB, DPÖ

Not: (1) 2020 yılı için DPÖ'nün GSYH tahmin rakamı kullanılmıştır.

5.1.2 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN PERFORMANS RASYOLARI

Sektörde, nakit ve nakit benzeri kalemlerin toplam aktifler içindeki payı bir önceki çeyreğe göre 2020 yılı son çeyrekte yüzde 29,17'ye yükselmiştir. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminde yüzde 32,58 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2020 yılı Eylül sonu itibarıyla yüzde 15,69 olan SYSR, 2020 yılının dördüncü çeyreğinde 0,22 puan artarak yüzde 15,91'e yükselmiştir.

TGA'nın brüt krediler içindeki payı, 2020 yılının Aralık ayı sonunda bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 5,48'den yüzde 5,41'e gerilemiştir.

Mevduatın krediye dönüşüm oranını gösteren brüt kredilerin mevduata oranı, 2020 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyrek döneme göre 0,76 puan artmış ve yüzde 68,82 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2019 yılı Aralık ayında yüzde 55,36 seviyesinde olan brüt kredilerin aktif toplamı içerisindeki payı, 2020 yılının dördüncü çeyreğinde yüzde 56,83 seviyesine yükselmiştir. Bir önceki çeyrek döneme göre ise 0,6 puan artmıştır.

Brüt kredilerde 2020 yılı son çeyrekte bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 5,32 artış gerçekleşmiştir. Önceki yılın aynı döneminde brüt kredilerde yüzde 11,67 artış olmuştur.

2020 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 13,82 artan mevduat, 2020 yılı son çeyrekte yüzde 4,16'lık artış göstermiştir.

2020 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla 10,46 olan finansal kaldıraç oranı, 2020 yılının son çeyreğinde 10,33 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Tablo 5.1: Performans Rasyoları

	2019		2020		
	Ara.	Mar.	Haz.	Eyl.	Ara.
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler / Top. Aktifler (%)	32,58	29,66	27,39	27,92	29,17
SYSR (%)	17,05	16,90	16,92	15,69	15,91
TGA / Brüt Krediler (%)	6,43	6,35	6,05	5,48	5,41
Brüt Krediler / Top. Mevduat (%)	68,70	68,55	69,47	68,06	68,82
Brüt Krediler / Top. Aktifler (%)	55,36	55,89	56,83	56,23	56,83
Brüt Kredilerdeki Çeyrek Büyüme Hızı (%)	11,67	4,07	4,31	11,51	5,32
Mevduattaki Çeyrek Büyüme Hızı (%)	8,64	4,29	2,93	13,82	4,16
Finansal Kaldıraç¹	9,72	9,64	9,72	10,46	10,33

Kaynak: KKTTCMB

Not: (1)Yabancı Kaynaklar / Toplam Özkaynaklar

5.1.3 BANKACILIK SEKTÖRÜNDE YOĞUNLAŞMA

2020 yılı dördüncü çeyrekte aktif büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın sektör içindeki payının yüzde 54,21, ilk on bankanın toplam aktifler içindeki payının ise yüzde 81,1 olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Aynı dönemde brüt krediler büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 56,62, ilk on bankanın payı ise yüzde 82,94 düzeyindedir.

Mevduat büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın toplam mevduatlar içindeki payı yüzde 55,84, ilk on bankanın payı ise yüzde 82,59 seviyesindedir.

Bankalara borçlar kaleminin büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 69,49, ilk on bankanın payı ise yüzde 94,95 düzeyindedir.

Söz konusu dönemde özkaynaklar büyüklüğü açısından ilk beş bankanın toplam özkaynaklar içindeki payı yüzde 54,15, ilk on bankanın payı ise yüzde 82,45 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 5.2: Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%)

İlk Beş Bankanın Sektör İçindeki Payları	2019		2020		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
Aktifler	55,41	55,35	55,17	54,44	54,21
Brüt Krediler	57,53	56,65	55,87	55,59	56,62
Mevduat	56,97	56,48	56,38	55,81	55,84
Bankalara Borçlar	62,80	69,39	68,65	68,30	69,49
Özkaynaklar	54,30	55,03	55,36	54,95	54,15
İlk On Bankanın Sektör İçindeki Payları					
Aktifler	80,20	80,19	80,29	80,45	81,10
Brüt Krediler	82,00	81,96	82,07	82,31	82,94
Mevduat	81,23	81,32	81,60	81,84	82,59
Bankalara Borçlar	89,58	93,41	94,15	94,53	94,95
Özkaynaklar	81,10	81,91	81,65	82,21	82,45

Kaynak: KKTCMB

5.1.4 BANKA, ŞUBE, PERSONEL VE ATM SAYISI

Bankacılık sektöründe faaliyet gösteren banka sayısı 2020 yılı Aralık ayı sonunda 21'dir. Sektördeki 21

bankanın 2'si kamu eliyle yönetilen banka, 14'ü özel sermayeli banka ve 5'i şube bankasıdır.

Tablo 5.3: Banka Sayısındaki Gelişmeler

	Ara.18	Mar.19	Haz.19	Eyl.19	Ara.19	Mar.20	Haz.20	Eyl.20	Ara.20
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Özel Sermayeli Bankalar	14	14	14	14	14	14	14	14	14
Şube Bankaları	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Toplam	21	21	21	21	21	21	21	21	21

Kaynak: KKTCMB

Sektörde hizmet sunum birimi olan banka şubesi sayısı, 2020 yılının dördüncü çeyreğinde 222'dir. Şube sayılarının banka gruplarına göre dağılımına bakıldığında, toplam şube sayısının yüzde 67,57'sinin

özel sermayeli bankalara, yüzde 17,57'sinin şube bankalarına, yüzde 14,86'sinin ise kamu eliyle yönetilen bankalara ait olduğu görülmektedir.

Tablo 5.4: Şube ve Personel Sayılarının Gelişimi

Şube Sayısının Gelişimi (adet)									
	Ara.18	Mar.19	Haz.19	Eyl.19	Ara.19	Mar.20	Haz.20	Eyl.20	Ara.20
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	33	33	33	33	33	33	33	33	33
Özel Sermayeli Bankalar	157	158	159	160	160	160	152	152	150
Şube Bankaları	39	39	39	39	39	39	39	39	39
Toplam	229	230	231	232	232	232	224	224	222
Personel Sayısının Gelişimi (kişi)									
	Ara.18	Mar.19	Haz.19	Eyl.19	Ara.19	Mar.20	Haz.20	Eyl.20	Ara.20
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	546	537	534	528	522	512	508	514	511
Özel Sermayeli Bankalar	2.075	2.077	2.078	2.096	2.122	2.120	2.090	2.081	2.071
Şube Bankaları	527	526	533	539	549	542	537	538	536
Toplam	3.148	3.140	3.145	3.163	3.193	3.174	3.135	3.133	3.118

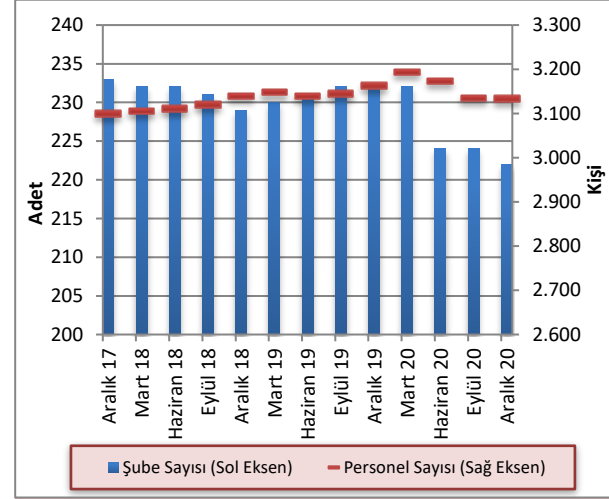
Kaynak: KKTCCMB

Sektörde istihdam edilen personel sayısı, Eylül 2020 - Aralık 2020 döneminde 15 kişi azalarak 3.133'ten 3.118'e gerilemiştir. Söz konusu personelin 511'i kamu eliyle yönetilen bankalarda, 2.071'i özel sermayeli bankalarda ve 536'sı şube bankalarında çalışmaktadır. Bu dönemde, özel sermayeli bankaların personel sayısı 2.081'den 2.071'e, şube bankalarının personel sayısı 538'den 536'ya, kamu eliyle yönetilen bankaların personel sayısı ise 514'ten 511'e gerilemiştir.

Aralık 2019 – Aralık 2020 arasındaki bir yıllık dönemde bankacılık sektöründe çalışan personel sayısı, 75 kişi azalarak 3.193'ten 3.118'e gerilemiştir. Söz konusu dönemde personel sayısındaki değişim banka grupları bazında incelendiğinde, özel sermayeli bankalarda istihdam 51 kişi, şube bankalarında 13 kişi, kamu eliyle yönetilen bankalarda ise 11 kişi azalmıştır.

2020 yılının son çeyreğinde sektörde çalışan personelin yüzde 16,39'unun kamu eliyle yönetilen bankalara, yüzde 66,42'sinin özel sermayeli bankalara, yüzde 17,19'unun ise şube bankalarına ait olduğu görülmektedir.

Grafik 5.2: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi

Kaynak: KKTCCMB

Sektörde faaliyet gösteren bankalara ait ATM sayısı 2020 yılı son çeyrek itibarıyla 515'tir. ATM sayılarının banka gruplarına göre dağılımına bakıldığında 234 ATM ile şube bankaları ilk sırada yer almaktadır. Şube bankalarını 224 ATM ile özel sermayeli bankalar, 57 ATM ile kamu eliyle yönetilen bankalar takip etmektedir. Aralık 2019- Aralık 2020 döneminde sektörde faaliyet gösteren bankalara ait ATM sayısı 507'den 515'e yükselmiştir.

Tablo 5.5: ATM Sayısındaki Gelişimler

	Ara.19	Mar.20	Haz.20	Eyl.20	Ara.20
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	57	57	57	57	57
Özel Sermayeli Bankalar	221	222	218	219	224
Şube Bankaları	229	231	232	233	234
Toplam	507	510	507	509	515

Kaynak: KKTCCMB

5.2 BANKACILIK SEKTÖRÜ KONSOLİDE BİLANÇOSU

2020 yılı Eylül ayı sonunda 48.556,7 milyon TL seviyesinde olan bankacılık sektörünün aktif toplamı, 2020 yılının Aralık ayı sonunda yüzde 4,21 artarak 50.601,3 milyon TL'ye yükselmiştir. İlgili dönemde, nakit ve nakit benzeri kalemlerde yüzde 8,89, MDC'de yüzde 1,38, brüt kredilerde yüzde 5,32 artış, diğer aktiflerde ise yüzde 15,77 azalış görülmüştür.

Aralık 2019 - Aralık 2020 döneminde sektörün toplam aktifleri yüzde 24,18 artmıştır. Aynı dönemde nakit ve nakit benzeri kalemler yüzde 11,18, brüt krediler yüzde 27,49, MDC ise yüzde 66,93 artış göstermiştir. İlgili dönemde mevduat yüzde 27,26, özkaynaklar ise yüzde 17,55 artmıştır.

Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat, Eylül 2020 - Aralık 2020 döneminde yüzde 4,16, özkaynaklar ise yüzde 5,44 artmıştır.

Tablo 5.6: Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu (Milyon TL)

	2019		2020		Yüzde Değişim		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	09/2020 - 12/2020	12/2019 - 12/2020
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	13.277,3	12.455,7	11.800,6	13.556,6	14.761,7	8,89	11,18
MDC	2.124,5	2.503,8	3.078,5	3.498,0	3.546,4	1,38	66,93
Toplam Brüt Krediler	22.557,9	23.475,6	24.487,2	27.305,2	28.758,3	5,32	27,49
Diğer Aktifler	2.788,8	3.566,1	3.724,5	4.196,9	3.534,9	-15,77	26,75
Aktif/Pasif Toplamı	40.748,5	42.001,2	43.090,8	48.556,7	50.601,3	4,21	24,18
Mevduat	32.837,3	34.244,8	35.247,1	40.117,0	41.787,6	4,16	27,26
Bankalara Borçlar	2.436,6	2.218,7	2.209,9	2.517,5	2.531,0	0,54	3,87
Diğer Pasifler	1.674,2	1.589,8	1.615,4	1.685,1	1.815,3	7,73	8,43
Özkaynaklar	3.800,4	3.947,9	4.018,4	4.237,1	4.467,4	5,44	17,55

Kaynak: KKTCMB

5.2.1 AKTİF / PASİF YAPISINDAKİ GELİŞMELER

2020 yılının son çeyreğinde, sektörün aktif toplamı içerisindeki en büyük pay, yüzde 56,83 ile brüt kredilere aittir. Brüt kredileri sırasıyla yüzde 29,17'lik payla nakit ve nakit benzeri kalemler, yüzde 7,01 ile MDC ve yüzde 6,99'luk payla diğer aktifler kalemi takip etmektedir.

Bankacılık sektörü Aralık 2019 - Aralık 2020 dönemi aktif yapısını oluşturan kalemlerin payları yönünden değerlendirildiğinde; nakit ve nakit benzeri kalemlerin payında azalış, MDC, brüt krediler ve diğer aktifler kalemlerinin paylarında ise artış olduğu görülmektedir.

Aralık 2020 itibarıyla, toplam pasifin yüzde 82,58'ini mevduat, yüzde 8,83'ünü özkaynaklar, yüzde 5'ini bankalara borçlar ve yüzde 3,59'unu diğer pasifler oluşturmaktadır.

Aralık 2019 - Aralık 2020 döneminde bankacılık sektörünün pasif yapısını oluşturan kalemler payları yönünden değerlendirildiğinde; mevduat kaleminin payında artış, bankalara borçlar, diğer pasifler ve özkaynaklar kalemlerinin paylarında ise azalış olduğu görülmektedir.

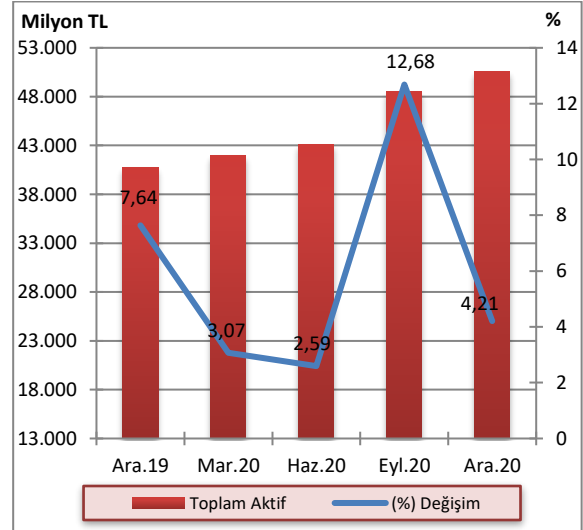
Tablo 5.7: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Kalemlerinin Yüzde Dağılımı (%)

Aktif	2019		2020		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	32,58	29,66	27,39	27,92	29,17
MDC	5,21	5,96	7,14	7,20	7,01
Toplam Brüt Krediler	55,36	55,89	56,83	56,23	56,83
Diğer Aktifler	6,85	8,49	8,64	8,65	6,99
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Pasif					
Toplam Mevduat	80,59	81,53	81,80	82,62	82,58
Bankalara Borçlar	5,98	5,28	5,13	5,18	5,00
Diğer Pasifler	4,11	3,79	3,75	3,47	3,59
Özkaynaklar	9,32	9,40	9,32	8,73	8,83
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Kaynak: KKTCMB

Bankacılık sektörünün toplam aktifi bir önceki çeyrek döneme göre 2019 yılının Aralık ayında yüzde 7,64 artmıştır. Bankacılık sektörü aktifleri, 2020 yılının Mart, Haziran, Eylül ve Aralık aylarında ise bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 3,07, yüzde 2,59, yüzde 12,68 ve yüzde 4,21 oranında artış göstermiştir.

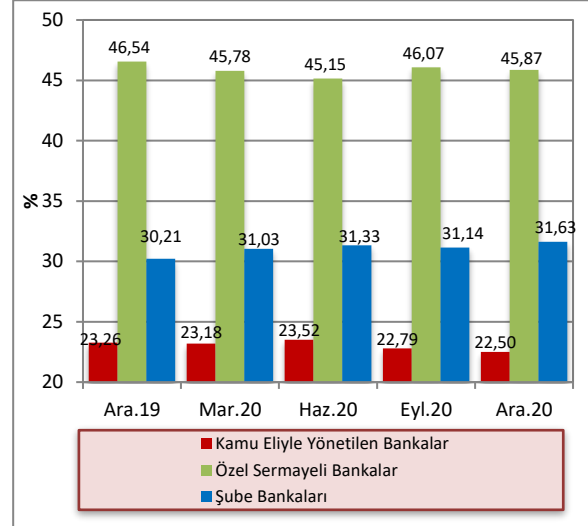
Grafik 5.3: Bankacılık Sektörünün Aktifleri ve Çeyrek Dönemlik Gelişimleri (%)

Kaynak: KKTCMB

2020 yılının son çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla banka gruplarının aktif toplamındaki payları, özel sermayeli bankalar grubunda yüzde 46,07'den yüzde 45,87'ye, kamu eliyle yönetilen bankalar grubunda yüzde 22,79'dan yüzde 22,5'e gerilemiş, şube bankaları grubunda ise yüzde 31,14'ten yüzde 31,63'e yükselmiştir. Aralık 2019 – Aralık 2020 döneminde ise, kamu eliyle yönetilen bankalar ve özel sermayeli bankalar grubunda küçülme, şube bankaları grubunda ise büyüme görülmüştür.

Grafik 5.4: Banka Gruplarının Sektörün Aktif Toplamındaki Payları (%)

Kaynak: KKTÇMB

2020 yılının son çeyreğinde, bir önceki çeyrek döneme göre, kamu eliyle yönetilen bankalar aktif toplamında yüzde 2,91, özel sermayeli bankalarda yüzde 3,75 ve şube bankalarında yüzde 5,84 artış olmuştur. Bir önceki

yılın aynı dönemine göre ise, aktif toplamı kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 20,12, özel sermayeli bankalarda yüzde 22,38, şube bankalarında ise yüzde 30,08 artmıştır.

Tablo 5.8: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)

	2019		2020		Yüzde Değişim		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	09/2020-12/2020	12/2019-12/2020
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	9.478,7	9.737,6	10.135,5	11.064,2	11.386,1	2,91	20,12
Özel Sermayeli Bankalar	18.965,2	19.229,7	19.456,7	22.369,8	23.208,8	3,75	22,38
Şube Bankaları	12.304,6	13.033,9	13.498,6	15.122,7	16.006,4	5,84	30,08
Toplam	40.748,5	42.001,2	43.090,8	48.556,7	50.601,3	4,21	24,18

Kaynak: KKTÇMB

2020 yılı Aralık ayı itibarıyla kredilerin TP ve YP dağılımına bakıldığında zaman TP kredilerin payının bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 46,11'den yüzde 49,04'e yükseldiği, YP kredilerin payının ise yüzde 53,89'dan yüzde 50,96'ya gerilediği görülmektedir. TP

mevduat toplamının payı Aralık 2020 itibarıyla bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 35,08'den yüzde 34,74'e gerilemiş, YP mevduatın payı ise yüzde 64,92'den yüzde 65,26'ya yükselmiştir.

Tablo 5.9: Krediler ve Mevduatın TP-YP Dağılımı (%)

	2019		2020		2020		2020		2020	
	Aralık		Mart		Haziran		Eylül		Aralık	
	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP
Krediler	47,25	52,75	46,58	53,42	46,60	53,40	46,11	53,89	49,04	50,96
Mevduat	39,63	60,37	38,27	61,73	38,08	61,92	35,08	64,92	34,74	65,26

Kaynak: KKTÇMB

5.2.2 NAKİT VE NAKİT BENZERİ KALEMLER

Bankacılık sektörü nakit ve nakit benzeri kalemlerini oluşturan nakit değerler, merkez bankasından alacaklar, BPP işlemlerinden alacaklar ve bankalardan alacaklar kalemlerinin toplamı, 2020 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 8,89 artarak 13.556,6 milyon TL'den 14.761,7 milyon TL'ye yükselmiştir.

Bu dönemde, nakit değerler kaleminde 24,6 milyon TL, bankalardan alacaklar kaleminde ise 158,5 milyon TL azalış, merkez bankasından alacaklar kaleminde 551,5

milyon TL, BPP işlemlerinden alacaklar kaleminde ise 836,7 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

2019 yılı Aralık ayı sonunda 13.277,3 milyon TL olan nakit ve nakit benzeri kalemler, 2020 yılı Aralık ayı sonunda 14.761,7 milyon TL seviyesine yükselmiştir. İlgili dönemde, nakit değerler 115,8 milyon TL, merkez bankasından alacaklar kalemi 786,3 milyon TL, BPP işlemlerinden alacaklar kalemi 1.093,5 milyon TL artmış, bankalardan alacaklar kalemi ise 511,2 milyon TL azalmıştır.

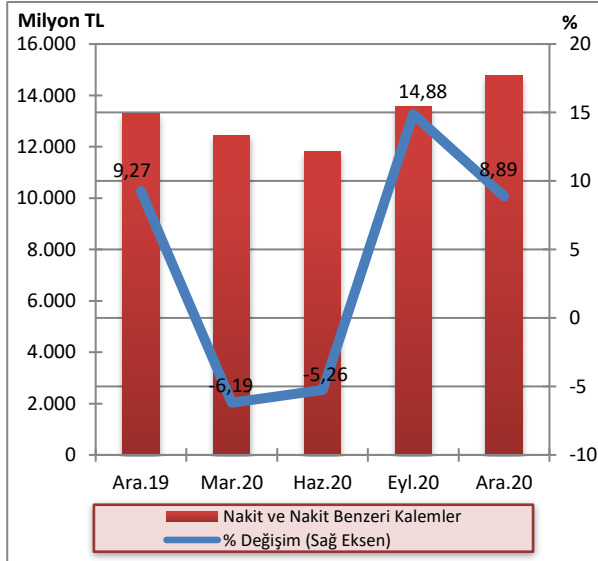
Tablo 5.10: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)

	2019		2020		Yüzde Değişim	
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	09/2020 - 12/2020
Nakit Değerler	362,8	468,4	441,3	503,2	478,6	-4,89
Merkez Bankasından Alacaklar	4.420,4	4.275,9	4.011,2	4.655,2	5.206,7	11,85
BPP İşlemlerinden Alacaklar	2.823,2	2.306,9	2.161,4	3.080,0	3.916,7	27,17
Bankalardan Alacaklar	5.670,9	5.404,5	5.186,7	5.318,2	5.159,7	-2,98
Toplam	13.277,3	12.455,7	11.800,6	13.556,6	14.761,7	8,89

Kaynak: KKTCMB

Nakit ve nakit benzeri kalemler 2019 yılı son çeyrek itibarıyla yüzde 9,27 artış göstermiştir. Nakit ve nakit benzeri kalemlerde 2020 yılı Mart ve Haziran aylarında bir önceki çeyrek döneme göre sırasıyla yüzde 6,19 ve yüzde 5,26 azalış gerçekleşirken, Eylül ve Aralık ayında ise sırasıyla yüzde 14,88 ve yüzde 8,89 artış gerçekleşmiştir.

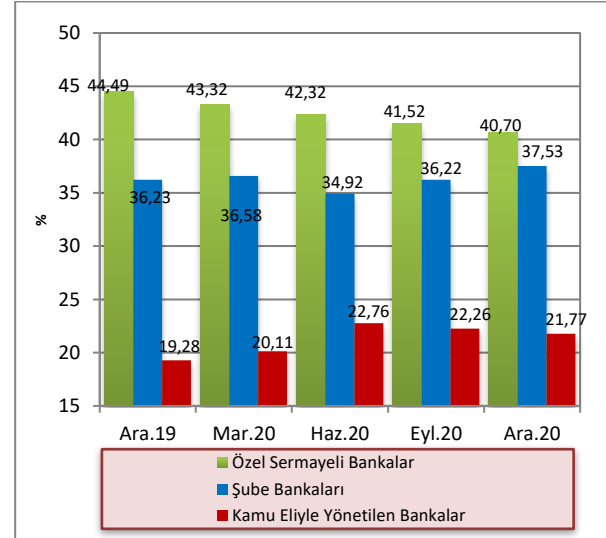
Grafik 5.5: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Çeyrek Dönemlere Göre Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTCMB

2020 yılının son çeyreğinde banka gruplarının nakit ve nakit benzeri kalemlerindeki paylarında bir önceki çeyreğe kıyasla, özel sermayeli bankalar ve kamu eliyle yönetilen bankalar grubunda azalış, şube bankaları grubunda ise artış gerçekleşmiştir. Aralık 2019 - Aralık 2020 döneminde ise kamu eliyle yönetilen bankalar ve şube bankaları grubunda artış olurken, özel sermayeli bankalar grubunda ise düşüş gerçekleşmiştir.

Grafik 5.6: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Banka Gruplarına Göre Payları (%)

Kaynak: KKTCMB

5.2.3 KREDİLER

2020 yılı Aralık ayı itibarıyla 18.868,7 milyon TL olan işletme kredileri, geçmiş dönemlerde olduğu gibi krediler toplamı içinde birinci sırada yer almaktadır. Bunu, 6.329 milyon TL ile tüketici kredileri izlemektedir.

Aralık 2019 – Aralık 2020 döneminde işletme kredileri 13.782,8 milyon TL'den 18.868,7 milyon TL'ye, tüketici kredileri ise 5.075,2 milyon TL'den 6.329 milyon TL'ye yükselmiştir.

Tablo 5.11: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (Milyon TL)

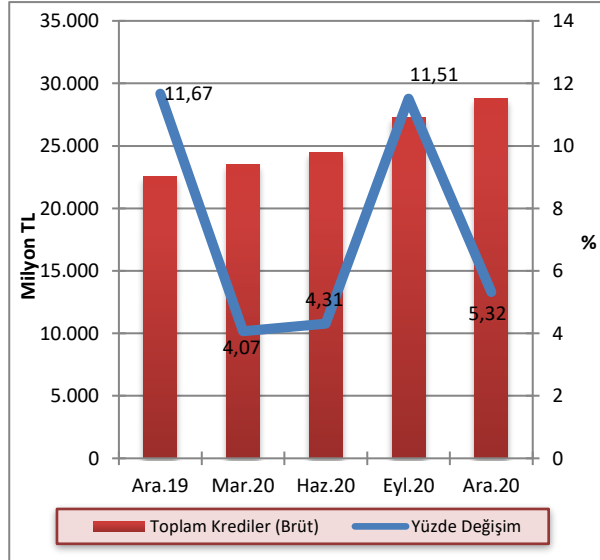
	2019		2020		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
İşletme Kredileri	13.782,8	14.145,7	14.815,7	16.623,8	18.868,7
Tüketici Kredileri	5.075,2	5.353,8	5.629,1	6.288,5	6.329,0
Kredi Kartları	556,7	508,8	576,5	639,6	703,4
İskonto ve İştira Senetleri	268,3	293,9	183,2	217,1	263,3
Diğer Yatırım Kredileri	124,7	126,5	131,2	173,2	208,6
İthalat Kredileri	4,2	4,5	4,7	5,2	5,4
Fon Kaynaklı Krediler	21,5	23,1	23,6	26,0	24,8
İhtisas Kredileri	40,6	43,3	64,8	73,5	87,2
İhracat Kredileri	1,8	1,3	0,8	0,3	0,0
KKTCMB Kaynaklı Krediler	0,0	0,0	0,0	5,3	5,0
KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Müşteri Adına Menkul Değer Alım Kredileri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
İhracat Garantili Yatırım Kredileri	0,0	0,0	0,0	0,0	73,4
Diğer Krediler	1.232,0	1.483,7	1.577,1	1.757,7	633,6
Toplam Krediler	21.107,8	21.984,6	23.006,7	25.810,2	27.202,4

Kaynak: KKTCMB

Not: TGA dâhil değildir.

Brüt krediler 2019 yılı son çeyrekte bir önceki çeyreğe göre yüzde 11,67 artış göstermiştir. Brüt kredilerde 2020 yılı ilk çeyrekte yüzde 4,07, ikinci çeyrekte yüzde 4,31, üçüncü çeyrekte yüzde 11,51, son çeyrekte ise yüzde 5,32 artış gerçekleşmiştir.

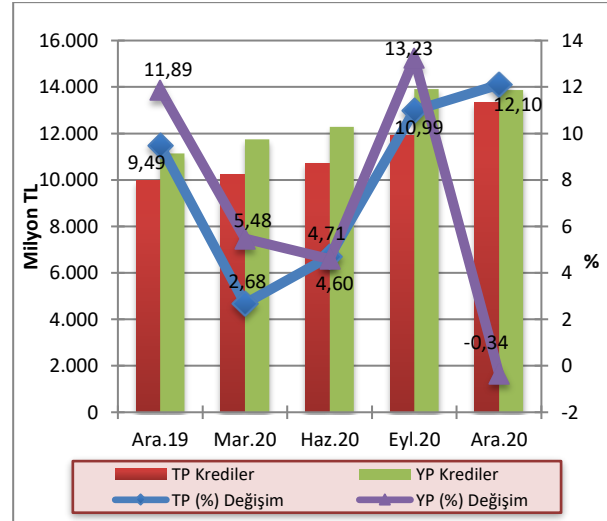
Grafik 5.7: Brüt Kredilerin Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

Kaynak: KKTCMB

2020 yılının dördüncü çeyreğinde kredilerin 13.340,7 milyon TL'si TP cinsinden, 13.861,7 milyon TL'si YP cinsindedir. Söz konusu dönemde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden kredilerde yüzde 12,1 artış, YP cinsinden kredilerde ise binde 3,4 azalış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.8: Bankacılık Sektörü Kredileri TP ve YP Ayrımı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

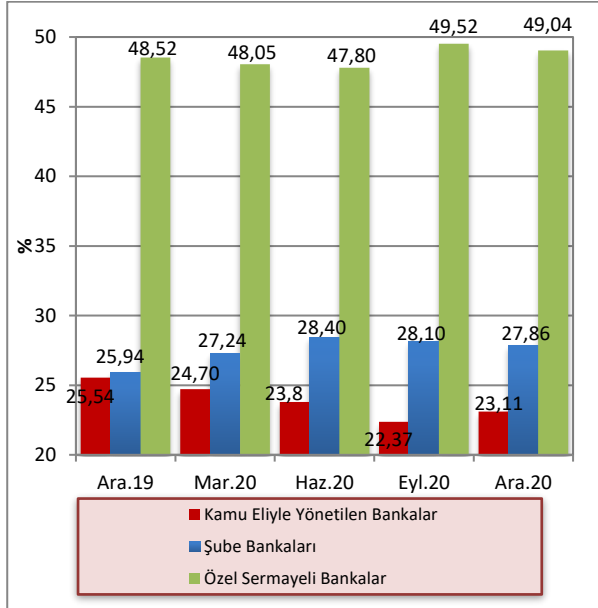

Kaynak: KKTCMB

Not: TGA dâhil değildir.

Brüt kredilerin banka gruplarına göre payları incelendiğinde, 2020 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla kamu eliyle yönetilen bankaların payı yüzde 22,37'den yüzde 23,11'e yükselmiş, şube bankalarının kullandığı kredilerin toplam krediler içindeki payı yüzde 28,1'den yüzde 27,86'ya, özel sermayeli bankaların kullandığı kredilerin toplam krediler içindeki payı ise yüzde 49,52'den yüzde 49,04'e gerilemiştir. Aralık 2019 - Aralık 2020 döneminde özel sermayeli bankalar ve şube bankalarının paylarında artış, kamu eliyle yönetilen bankaların payında ise azalış gerçekleşmiştir.

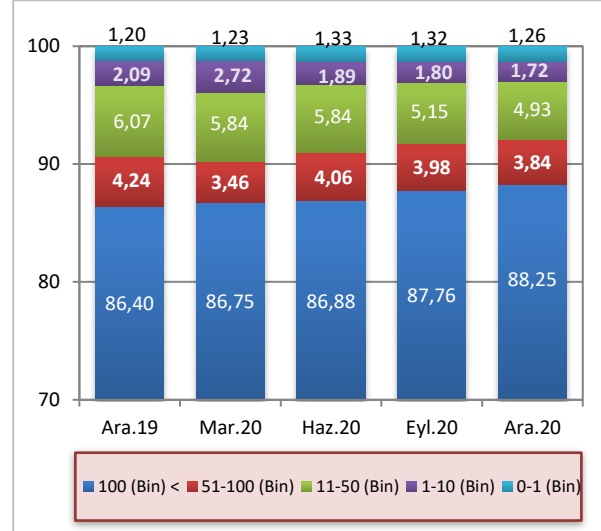
Grafik 5.9: Banka Gruplarına Göre Brüt Kredilerin Payları (%)

Kaynak: KKTÇMB

2020 yılı son çeyreği sonunda 100 bin TL'den büyük kredilerin toplam krediler içindeki payı yüzde 88,25 olmuştur. Söz konusu dönemde, kredi büyüklüklerinde ikinci sırayı yüzde 4,93'lük payla 11-50 bin TL dilimindeki krediler almaktadır. 51-100 bin TL ve 1-10 bin TL tutarlarındaki krediler ise, toplam kredilerin sırasıyla yüzde 3,84 ve yüzde 1,72'sini oluşturmaktadır. Sektördeki en düşük kredi kullanımı ise yüzde 1,26'lık payla bin TL'ye kadar olan krediler diliminde gerçekleşmiştir.

Grafik 5.10: Kredi Tutarlarının Toplam Krediler İçindeki Payı (%)

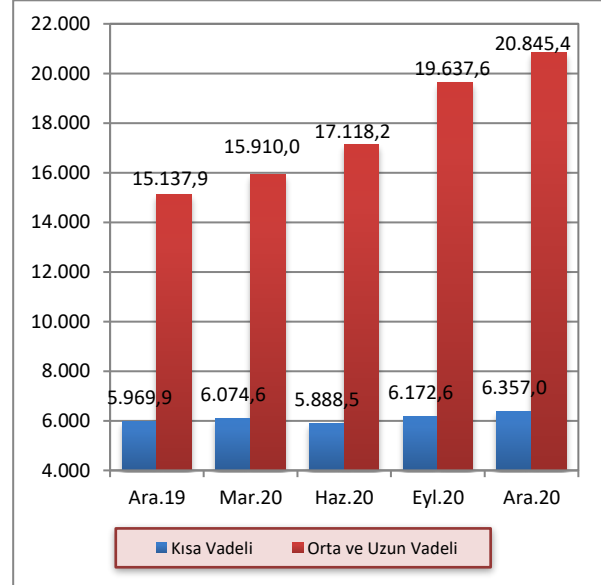

Kaynak: KKTÇMB

Not: TGA dâhil değildir.

Kısa vadeli krediler, 2020 yılının son çeyreğinde bir önceki çeyrek döneme göre 6.172,6 milyon TL'den 6.357 milyon TL'ye, orta ve uzun vadeli krediler ise 19.637,6 milyon TL'den 20.845,4 milyon TL'ye yükselmiştir. Aralık 2019 – Aralık 2020 döneminde kısa vadeli kredilerde yüzde 6,48, orta ve uzun vadeli kredilerde ise yüzde 37,7 artış olmuştur.

Grafik 5.11: Kredilerde Vade Yapısı (Milyon TL)

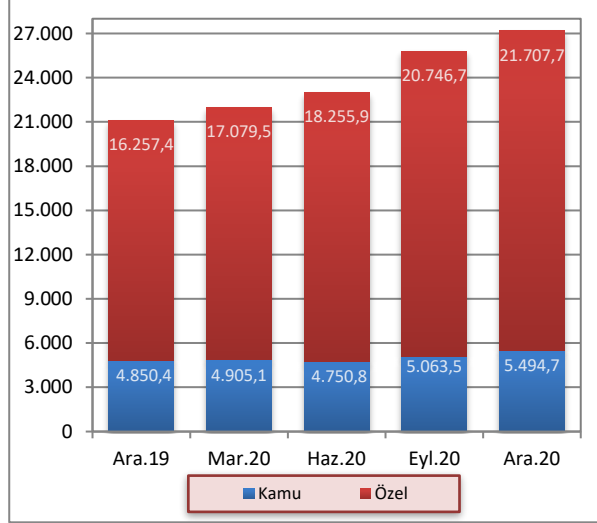
Kaynak: KKTÇMB

Not: Vadesi 1 yıla kadar olan krediler kısa vadeli olarak sınıflandırılmaktadır.

2020 yılı Aralık ayı itibarıyla bankacılık sektörü toplam kredilerinin yüzde 79,8'i özel sektöre, yüzde 20,2'si ise kamu sektörüne kullanılmıştır. Söz konusu dönemde kamu kesiminin kullandığı krediler bir önceki çeyreğe göre 5.063,5 milyon TL'den 5.494,7 milyon TL'ye, özel kesim kredileri ise 20.746,7 milyon TL'den 21.707,7 milyon TL'ye yükselmiştir.

Aralık 2019 – Aralık 2020 döneminde kamu kesimine kullanılan kredilerde yüzde 13,28, özel kesime kullanılan kredilerde ise yüzde 33,53 artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.12: Kredilerde Kamu ve Özel Sektör Dağılımı (Milyon TL)

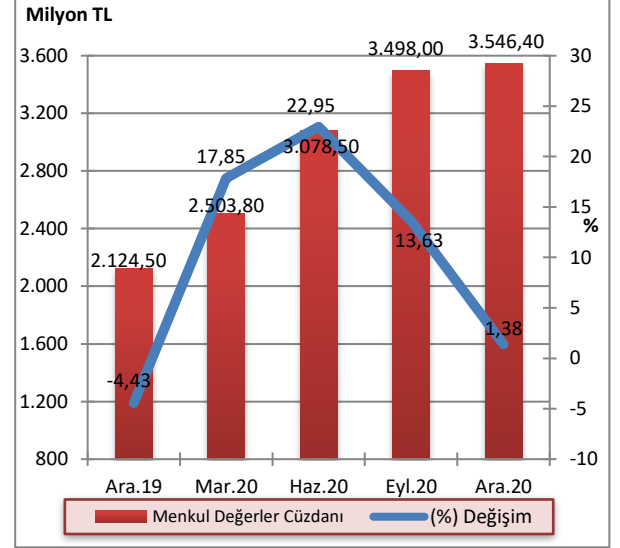

Kaynak: KKTCCMB

5.2.4 MENKUL DEĞERLER CÜZDANI

MDC toplamında, 2019 yılı Aralık ayı itibarıyla yüzde 4,43 azalış gerçekleşmiştir. MDC toplamı 2020 yılı Mart, Haziran, Eylül ve Aralık aylarında bir önceki çeyrek döneme göre sırasıyla yüzde 17,85, yüzde 22,95, yüzde 13,63 ve yüzde 1,38 artış göstermiştir.

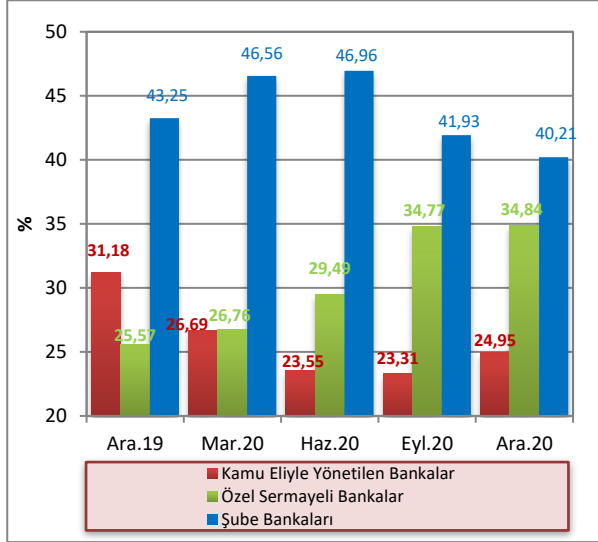
Grafik 5.13: Menkul Değerler Cüzdanı Topamları ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

Kaynak: KKTCCMB

2020 yılının son çeyreği itibarıyla bir önceki çeyreğe kıyasla kamu eliyle yönetilen bankaların toplam MDC'deki payı yüzde 23,31'den yüzde 24,95'e, özel sermayeli bankaların payı yüzde 34,77'den yüzde 34,84'e yükselmiş, şube bankalarının payı ise yüzde 41,93'ten yüzde 40,21'e gerilemiştir. Aralık 2019 - Aralık 2020 döneminde kamu eliyle yönetilen bankalar ve şube bankaları payında azalış, özel sermayeli bankalar payında ise artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.14: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler Cüzdanının Payları (%)

Kaynak: KKTCCMB

Tablo 5.12: Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi (Milyon TL)

	2019		2020		Yüzde Değişim		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	09/2020 – 12/2020	12/2019 – 12/2020
Tasarruf	23.316,4	24.349,3	25.385,3	28.910,3	29.453,4	1,88	26,32
Ticari	6.457,5	6.658,5	6.933,8	7.913,7	8.630,3	9,06	33,65
Resmi	2.624,6	2.686,8	2.327,0	2.612,3	3.184,6	21,91	21,34
Diğer	438,8	550,2	601,0	680,7	519,3	-23,71	18,35
Toplam Mevduat	32.837,3	34.244,8	35.247,1	40.117,0	41.787,6	4,16	27,26
Bankalara Borçlar	2.436,6	2.218,7	2.209,9	2.517,5	2.531,0	0,54	3,87
Bankalara Borçlar Dâhil Toplam Mevduat	35.273,9	36.463,5	37.457,0	42.634,5	44.318,6	3,95	25,64

Kaynak: KKTCCMB

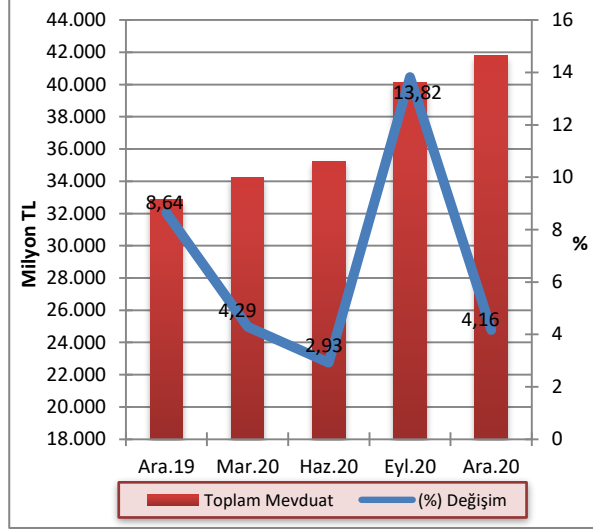
5.2.5 MEVDUAT

Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat, 2020 yılı dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 4,16 artmıştır. Mevduat bir yıllık dönemde yüzde 27,26 artış göstermiş ve 2020 yılı Aralık ayı sonunda 41.787,6 milyon TL olmuştur.

2020 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla, geçmiş dönemlerde olduğu gibi, mevduat türünde en büyük payın 29.453,4 milyon TL ile tasarruf mevduatına ait olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla 8.630,3 milyon TL ile ticari mevduat, 3.184,6 milyon TL ile resmi mevduat izlemektedir. Aralık 2019 – Aralık 2020 döneminde, tasarruf mevduatında yüzde 26,32, ticari mevduatta yüzde 33,65, resmi mevduatta ise yüzde 21,34 artış gerçekleşmiştir.

Toplam mevduat 2019 yılının son çeyreğinde yüzde 8,64 artış göstermiştir. Toplam mevduatta 2020 yılının birinci, ikinci, üçüncü ve son çeyreğinde ise sırasıyla yüzde 4,29, yüzde 2,93, yüzde 13,82 ve yüzde 4,16 artış gerçekleşmiştir.

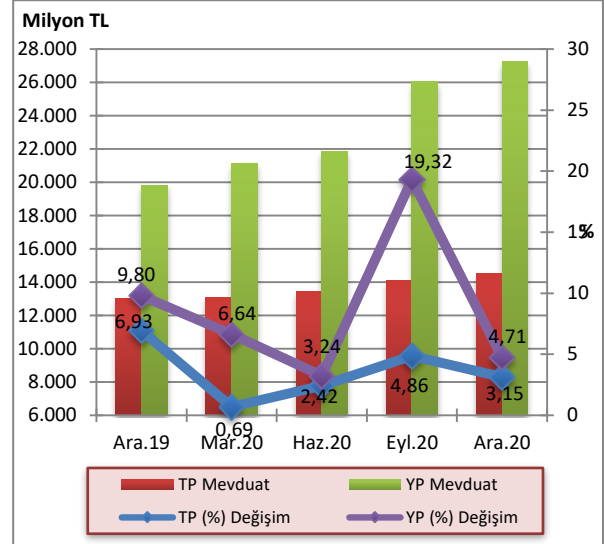
Grafik 5.15: Mevduatın Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi (%)

Kaynak: KTCMB

2020 yılının son çeyreğinde mevduatın 14.517,6 milyon TL'sinin TP cinsinden, 27.270 milyon TL'sinin ise YP cinsinden oluştuğu gözlemlenmiştir. Söz konusu dönemde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden mevduatta yüzde 3,15, YP cinsinden mevduatta ise yüzde 4,71 artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.16: Mevduatın TP-YP Ayrımı ile Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi

Kaynak: KTCMB

2020 yılı Aralık ayı sonunda bir önceki çeyrek döneme göre kamu eliyle yönetilen bankaların TP mevduatında binde 7,9 azalış, YP mevduatında yüzde 5,23 artış, özel sermayeli bankaların TP mevduatında yüzde 2,32, YP mevduatında yüzde 4,34 artış gerçekleşmiştir. Aynı dönemde şube bankalarının TP mevduatında yüzde 8,26, YP mevduatında yüzde 5,08 artış görülmüştür.

Tablo 5.13: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi (Milyon TL)

	Eylül 2020			Aralık 2020			Yüzde Değişim		
	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	4.587,7	5.285,2	9.872,9	4.551,6	5.561,6	10.113,2	-0,79	5,23	2,43
Özel Sermayeli Bankalar	5.124,4	14.068,0	19.192,4	5.243,4	14.678,9	19.922,3	2,32	4,34	3,80
Şube Bankaları	4.362,3	6.689,4	11.051,7	4.722,6	7.029,5	11.752,1	8,26	5,08	6,34
Toplam Mevduat	14.074,4	26.042,6	40.117,0	14.517,6	27.270,0	41.787,6	3,15	4,71	4,16

Kaynak: KTCMB

Bankacılık sektörü mevduatındaki vade yoğunluğu, 2020 yılı Aralık ayı itibarıyla önceki dönemlerde olduğu gibi yüzde 49,61'lik oranla bir ay vadeli mevduat toplamındadır. Bir ay vadeli mevduatı, yüzde 18,57'lik oranla vadesiz, yüzde 18,03'lük oranla 3 ay vadeli, yüzde 10,25'lik oranla bir yıl vadeli ve yüzde 3,54'lük oranla 6 ay vadeli mevduat izlemektedir.

Mevduatın vade payı bir önceki çeyrek dönemle kıyaslandığında, vadesiz mevduatta 1,33 puan artış, 1 ay vadeli mevduatta 0,04 puan, 3 ay vadeli mevduatta 0,37 puan, 6 ay vadeli mevduatta 0,52 puan, 1 yıl vadeli mevduatta ise 0,4 puan düşüş gerçekleşmiştir.

Aralık 2019 - Aralık 2020 döneminde vadesiz mevduatta 4,23 puan artış, 1 ay vadeli, 3 ay vadeli, 6 ay vadeli ve 1 yıl vadeli mevduatta sırasıyla 2,11, 1,65, 0,35 ve 0,12 puan düşüş olmuştur.

Tablo 5.14: Mevduatın Vade Dağılımı (%)

	2019		2020		Aralık	Değişim (Puan)	
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül		09/2020-12/2020	12/2019-12/2020
Vadesiz	14,34	15,00	16,86	17,24	18,57	1,33	4,23
1 Ay Vadeli	51,72	51,20	50,80	49,65	49,61	-0,04	-2,11
3 Ay Vadeli	19,68	18,97	18,16	18,40	18,03	-0,37	-1,65
6 Ay Vadeli	3,89	4,25	3,99	4,06	3,54	-0,52	-0,35
1 Yıl Vadeli	10,37	10,58	10,19	10,65	10,25	-0,40	-0,12
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00		

Kaynak: KKTÇMB

Bankacılık sektöründe mevduatın büyüklüğüne göre dağılımına bakıldığı zaman 2020 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla bir önceki çeyrek döneme göre 0-5 bin TL arası mevduat 341 milyon TL'den 349,9 milyon TL'ye, 5-10 bin TL arası mevduat 410,9 milyon TL'den 422,4 milyon TL'ye, 10-50 bin TL arası mevduat 2.712 milyon TL'den 2.787,5 milyon TL'ye, 100 bin TL üzeri mevduat

33.262,5 milyon TL'den 34.860,1 milyon TL'ye yükselmiş, 50-100 bin TL arası mevduat 3.390,6 milyon TL'den 3.367,7 milyon TL'ye gerilemiştir. 2020 yılının son çeyreğinde, 100 bin TL üzeri mevduatın toplam mevduat içindeki payı yüzde 83,42, 50-100 bin TL arası mevduatın toplam mevduat içindeki payı ise yüzde 8,06 olarak gerçekleşmiştir.

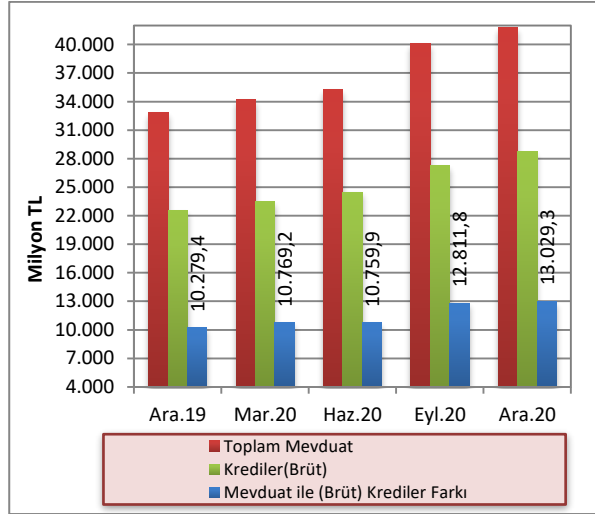
Tablo 5.15: Mevduatın Büyüklüğüne Göre Dağılımı (Milyon TL)

	2019		2020		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
0-5 bin TL	335,0	333,8	345,4	341,0	349,9
5-10 bin TL	417,7	388,6	422,3	410,9	422,4
10-50 bin TL	2.663,7	2.563,9	2.739,1	2.712,0	2.787,5
50-100 bin TL	3.671,3	3.499,3	3.517,8	3.390,6	3.367,7
100 bin TL Üzeri	25.749,6	27.459,2	28.222,5	33.262,5	34.860,1
Toplam Mevduat	32.837,3	34.244,8	35.247,1	40.117,0	41.787,6

Kaynak: KKTÇMB

Toplam mevduat ile brüt krediler arasında Eylül 2020 sonunda 12.811,8 milyon TL olan fark, 2020 yılı Aralık ayı sonunda 217,5 milyon TL artmış ve 13.029,3 milyon TL'ye yükselmiştir.

Grafik 5.17: Mevduatlar, Brüt Krediler ve Fark

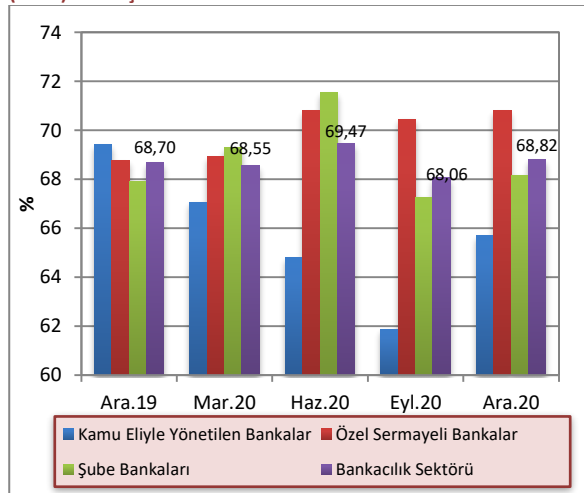

Kaynak: KKTÇMB

Bankacılık sektörünün derinliği ile aracılık fonksiyonunun göstergelerinden biri olan kredilerin toplam mevduata oranı, 2020 yılının Eylül ayı sonunda yüzde 68,06 oranında gerçekleşmiş, 2020 yılının Aralık ayı sonunda ise yüzde 68,82 seviyesine yükselmiştir. Kredilerin toplam mevduata oranı bir yıllık dönemde 0,12 puan artmıştır.

2020 yılının Aralık ayı sonunda mevduatın kredilere dönüşüm oranı banka grupları bazında incelendiği zaman, özel sermayeli bankalar yüzde 70,79 ile ilk sırada yer almaktadır. Özel sermayeli bankaları yüzde 68,17'lik oranla şube bankaları takip etmektedir. Kamu bankaları ise yüzde 65,71 dönüşüm oranına sahiptir.

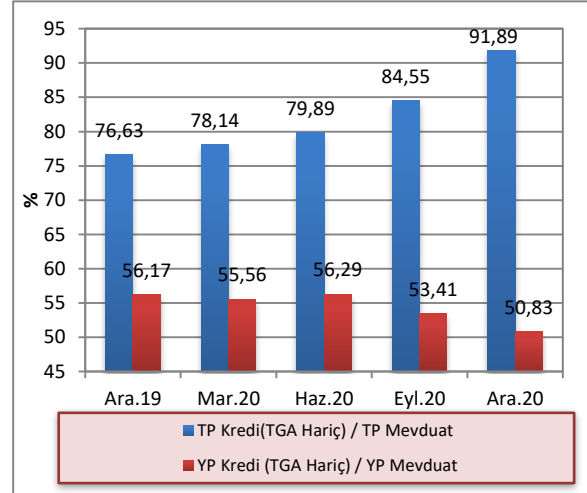
Grafik 5.18: Banka Grupları Bazında Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı

Kaynak: KKTÇMB

TP mevduatın, TGA hariç TP krediye dönüşüm oranı 2020 yılı Aralık ayı itibarıyla bir önceki çeyreğe göre yüzde 84,55'ten yüzde 91,89'a yükselirken, YP mevduatın TGA hariç YP krediye dönüşüm oranı yüzde 53,41'den yüzde 50,83'e gerilemiştir. TP ve YP mevduatın krediye dönüşüm oranı 2019 yılı Aralık ayında sırasıyla yüzde 76,63 ve yüzde 56,17 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılı boyunca TP mevduatın TP krediye dönüşüm oranında artış yaşanırken, YP'de ise azalış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.19: TP ve YP Mevduatın Kredilere (TGA Hariç) Dönüşüm Oranı

Kaynak: KKTÇMB

5.2.6 ÖZKAYNAKLAR

Sektörün istikrarı ve sağlıklı gelişmesi açısından büyük önem taşıyan özkaynaklar, bir önceki çeyreğe göre yüzde 5,44 artarak 2020 yılının son çeyreğinde 4.467,4 milyon TL düzeyine yükselmiştir.

Özkaynaklar Aralık 2019 – Aralık 2020 döneminde ise yüzde 17,55 artış göstermiştir. Bir yıllık dönemde sektörün ödenmiş sermayesi 138,4 milyon TL, yedek akçeleri ise 440,1 milyon TL artmıştır.

Tablo 5.16: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)

	2019		2020		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
Ödenmiş Sermaye	1.332,3	1.332,8	1.398,9	1.401,4	1.470,7
Yedek Akçeler	929,0	1.088,4	1.207,3	1.366,6	1.369,1
Sabit Kıymet					
Yeniden	3,0	3,0	3,0	3,6	10,4
Değerleme Fonu					
Menkul Değerler	168,4	173,8	181,0	215,0	220,1
Değer Artış Fonu					
Dönem					
Kârı (Zararı)	808,9	183,4	329,1	513,0	671,2
Geçmiş Yıllar Kârı (Zararı)	558,8	1.166,5	899,1	737,5	725,9
Toplam	3.800,4	3.947,9	4.018,4	4.237,1	4.467,4

Kaynak: KKTÇMB

5.3 PARA ARZI

En dar tanımlı para arzı M1, 2020 yılının Eylül ayına göre 2020 yılı Aralık ayı sonunda yüzde 3,62 artmış, 9.724,8 milyon TL'den 10.077,1 milyon TL'ye yükselmiştir. M1 para arzında bir yıllık dönemde yüzde 36,44 artış olmuştur.

Eylül 2020 sonunda 40.684 milyon TL düzeyinde olan M2 tanımlı para arzı, 2020 yılının dördüncü çeyreğinde yüzde 2,85 artarak 41.842,8 milyon TL'ye yükselmiştir. M2 para arzı bir yıllık dönemde ise yüzde 26,17 artış göstermiştir.

M2 para arzına resmi mevduat ve KKTC Merkez Bankası nezdindeki diğer mevduatın ilave edilmesiyle bulunan en geniş tanımlı para arzı M3, 2020 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 3,45 artarak 43.787,2 milyon TL'den 45.299,2 milyon TL seviyesine yükselmiştir. M3'te bir önceki yılın aynı dönemine göre meydana gelen artış oranı ise yüzde 26,22'dir.

Tablo 5.17: Para Arzı Verileri (Milyon TL)

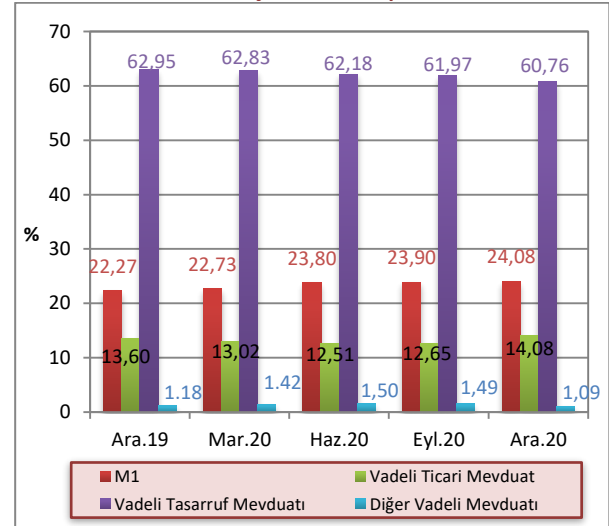
Yıllar	Dönem	M1	Yıllık Yüzde Değişim	M2	Yıllık Yüzde Değişim	M3	Yıllık Yüzde Değişim
2016	IV	3.544,1	24,74	16.946,4	19,21	17.996,6	19,10
2017	I	3.754,8	34,20	18.019,6	25,66	19.209,2	26,53
	II	3.906,7	31,23	18.670,5	27,70	20.066,2	28,69
	III	4.126,2	30,66	19.847,4	29,85	21.240,3	30,16
	IV	4.403,3	24,24	21.181,5	24,99	22.789,8	26,63
2018	I	4.826,2	28,53	22.844,7	26,78	24.492,6	27,50
	II	5.342,4	36,75	24.489,5	31,17	26.341,2	31,27
	III	6.244,7	51,34	28.565,7	43,93	30.698,9	44,53
	IV	5.726,7	30,05	26.846,9	26,75	28.868,4	26,67
2019	I	6.297,8	30,49	29.051,7	27,17	31.226,9	27,50
	II	6.581,7	23,20	30.066,1	22,77	32.390,9	22,97
	III	6.775,1	8,49	30.109,1	5,40	33.243,7	8,29
	IV	7.386,0	28,97	33.164,4	23,53	35.890,4	24,32
2020	I	7.872,2	25,00	34.635,5	19,22	37.612,4	20,45
	II	8.529,4	29,59	35.839,0	19,20	38.294,3	18,23
	III	9.724,8	43,54	40.684,0	35,12	43.787,2	31,72
	IV	10.077,1	36,44	41.842,8	26,17	45.299,2	26,22

Kaynak: KKTCCMB

Önceki dönemlerde olduğu gibi, Aralık 2020 itibarıyla M2'deki en büyük payın yüzde 60,76 ile vadeli tasarruf mevduatında olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla, yüzde 24,08'lik payla M1, yüzde 14,08 ile vadeli ticari mevduat ve yüzde 1,09'luk oranla diğer vadeli mevduat izlemektedir.

M2 içinde en büyük payı oluşturan vadeli tasarruf mevduatı, Aralık 2019 - Aralık 2020 döneminde oransal olarak 2,19 puan azalarak yüzde 62,95'ten yüzde 60,76'ya gerilemiştir. Söz konusu dönemde, M2'nin diğer alt bileşenlerinden M1, oransal olarak yüzde 22,27'den yüzde 24,08'e, vadeli ticari mevduat yüzde 13,6'dan yüzde 14,08'e yükselmiş, diğer vadeli mevduat ise yüzde 1,18'den yüzde 1,09'a gerilemiştir.

Grafik 5.20: M2'nin Bileşenlerinin Payları

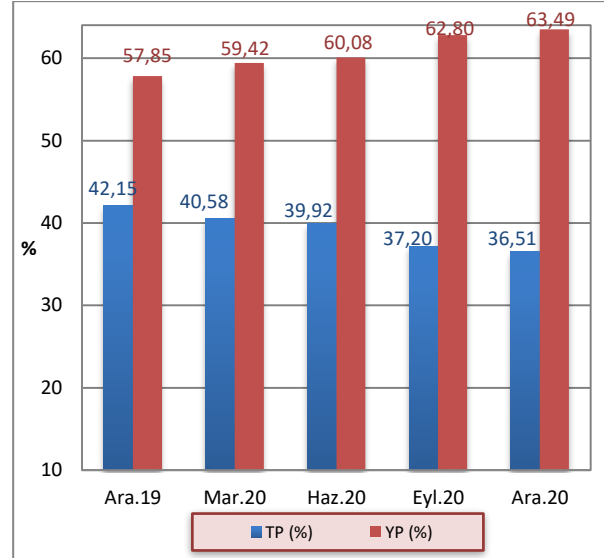
Kaynak: KKTCCMB

M3 tanımlı para arzının TP-YP yüzde dağılımı Aralık 2020 itibarıyla incelendiğinde, TP kalemlerinin M3 içindeki payının yüzde 36,51, YP kalemlerinin ise yüzde 63,49 oranında olduğu görülmektedir. Bu paylar Aralık 2019 sonunda TP’de yüzde 42,15, YP’de ise yüzde 57,85 seviyesinde idi.

5.4 BANKALARARASI PARA PİYASASI GENEL GÖRÜNÜM

KKTC Merkez Bankası bünyesinde faaliyet gösteren bankalararası para piyasasında 2020 yılı son çeyrek itibarıyla TL’de 870, ABD dolarında 707, avroda 303 ve sterlinde 427 adet işlem gerçekleşmiştir. Söz konusu dönemde, TP cinsinden 47.981 milyon TL, YP cinsinden, 3.993 milyon ABD doları, 5.356 milyon avro ve 8.130 milyon sterlin tutarında işlem gerçekleşmiştir.

Grafik 5.21: M3’ün TP - YP Yüzde Dağılımı

Kaynak: KKTCCMB

Tablo 5.18: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000) ve Adedi

	TL		₺		€		£	
	Adet	Hacim	Adet	Hacim	Adet	Hacim	Adet	Hacim
2019 - Q4	855	59.581.150	600	2.333.775	162	9.307.000	580	6.981.350
2020 - Q1	845	61.885.050	523	1.786.925	189	7.218.250	549	6.072.875
2020 - Q2	752	42.667.500	539	1.440.375	211	5.633.725	423	3.850.000
2020 - Q3	787	59.058.150	675	2.272.575	252	3.157.825	479	5.112.275
2020 - Q4	870	47.981.400	707	3.993.200	303	5.356.100	427	8.130.350

Kaynak: KKTCCMB

2020 yılı dördüncü çeyrekte gerçekleşen BPP işlem hacimlerinin para cinslerine göre yüzde dağılımlarına bakıldığında, TL'de yüzde 99,86, ABD dolarında yüzde 99,98, avroda yüzde 99,19 ve sterlinde yüzde 100 oranlarında gecelik vadede işlem gerçekleştiği

görülmektedir. Aynı dönemde bir haftalık işlemlerin payı TL'de binde 1, bir aylık işlemlerin payı ise TL'de on binde 4, ABD dolarında on binde 2, avroda ise binde 8,1 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5.19: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000)

	TL		₺		€		£	
	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)
2019 Q4	59.581.150		2.333.775		9.307.000		6.981.350	
G	59.562.650	99,97	2.333.375	99,98	9.302.000	99,95	6.968.400	99,81
1H	7.500	0,01						
2H			300	0,02				
3H								
1A	11.000	0,02			5.000	0,05	12.950	0,19
3A			100					
2020 Q1	61.885.050		1.786.925		7.218.250		6.072.875	
G	61.884.050	100,00	1.786.925	100,00	7.210.950	99,90	6.068.075	99,92
1H	1.000							
2H								
3H								
1A					7.300	0,10	4.800	0,08
3A								
2020 Q2	42.667.500		1.440.375		5.633.725		3.850.000	
G	42.667.000	100,00	1.440.375	100,00	5.608.500	99,55	3.846.050	99,90
1H					150	0,00		
2H								
3H								
1A	500	0,00			25.000	0,44	3.950	0,10
3A					75	0,00		
2020 Q3	59.058.150		2.272.575		3.157.825		5.112.275	
G	59.053.650	99,99	2.270.575	99,91	3.121.600	98,85	5.112.275	100,00
1H								
2H								
3H								
1A	4.500	0,01	2.000	0,09	34.225	1,08		
3A					2.000	0,06		
2020 Q4	47.981.400		3.993.200		5.356.100		8.130.350	
G	47.912.900	99,86	3.992.225	99,98	5.312.800	99,19	8.130.350	100,00
1H	50.000	0,10			25			
2H								
3H								
1A	18.500	0,04	975.000	0,02	43.275	0,81		
3A								

Kaynak: KTCMB

Not: G:Gecelik

H:Haftalık

A:Aylık

2020 yılı dördüncü çeyreğinde gerçekleşen gecelik vadeli işlemlerde ortalama faiz oranları TL'de yüzde 10,43, ABD dolarında yüzde 0,75, avroda yüzde 0,3, sterlinde ise yüzde 0,4'tür. 1 haftalık işlemlerin

ortalama faiz oranları TL'de yüzde 14,43, 1 ay vadeli işlemlerin ortalama faiz oranları TL'de yüzde 13,28, ABD dolarında yüzde 2,11, avroda yüzde 0,55 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5.20: Ortalama Faiz Oranları (%)

	2019		2020			
	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	
TL	G	9,25	7,01	5,75	6,14	10,43
	1H	8,88	9,75			14,43
	2H					
TL	1A	10,42		7,00	9,50	13,28
	3A					
	G	1,22	0,72	0,50	0,54	0,75
\$	1H					
	2H	1,50				
	3H					
	1A				0,60	2,11
	3A	4,00				
€	G	0,16	0,07	0,07	0,13	0,30
	1H			1,25		1,25
	2H					
	3H					
	1A	0,45	0,39	0,29	0,36	0,55
€	3A			1,50	1,30	
	G	0,37	0,20	0,20	0,28	0,40
	1H					
£	2H					
	3H					
	1A	0,67	0,44	0,32		

Kaynak: KTCMB

Not: G:Gecelik

H:Haftalık

A:Aylık

5.5 KREDİ KARTLARI AZAMI FAİZ ORANLARI

20 Kasım 2014 tarih, 232 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 58/2014 Sayılı “Banka Kartları ve Kredi Kartları Yasası”, kredi kartı işlemlerinde uygulanacak azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarını belirleme görev ve yetkisini KKTC Merkez Bankası’na vermiştir.

KKTC Merkez Bankası bu çerçevede kredi kartı azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarını ilk kez 2 Ocak 2015 tarihinde yayımlayarak yürürlüğe koymuştur.

KKTC Merkez Bankası tarafından belirlenerek yayımlanan kredi kartları azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarına ilişkin bilgi aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

2020 yılı Mart ayı itibarıyla Covid-19’un ülkemizde görülmesi sonrasında alınan önlemler kapsamında kredi kartı faiz oranlarında da indirimler yapılmış ve Nisan ayı itibarıyla azami aylık akdi faiz oranı TP için yüzde 1, YP için yüzde 0,75 olarak belirlenerek, bu uygulama Temmuz ve Eylül kararlarında da devam etmiştir.

Tablo 5.21: Kredi Kartları Azami Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	TP		YP	
	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme
01/07/2016 (RG 85)	2,14	2,64	1,26	1,76
01/10/2016 (RG 123)	2,12	2,62	1,24	1,74
02/01/2017 (RG 2)	2,06	2,56	1,23	1,73
03/04/2017 (RG 61)	2,00	2,50	1,21	1,71
03/07/2017 (RG 113)	1,97	2,47	1,20	1,70
02/10/2017 (RG 161)	2,00	2,50	1,18	1,68
02/01/2018 (RG 1)	2,06	2,56	1,17	1,67
02/04/2018 (RG 303)	2,16	2,66	1,16	1,66
02/07/2018 (RG 102)	2,26	2,76	1,15	1,65
01/10/2018 (RG 143)	2,54	3,04	1,18	1,68
02/01/2019 (RG 1)	3,40	3,90	1,18	1,68
01/04/2019 (RG 45)	3,22	3,72	1,18	1,68
01/07/2019 (RG 90)	3,18	3,68	1,20	1,70
01/10/2019 (RG 714)	2,98	3,48	1,21	1,71
02/01/2020 (RG 1)	2,35	2,85	1,21	1,71
01/04/2020 (RG 56)	1,00	1,50	0,75	1,25
01/07/2020 (RG 123)	1,00	1,50	0,75	1,25
01/10/2020 (RG 188)	1,00	1,50	0,75	1,25
01/01/2021 (RG 238)	1,95	2,45	1,13	1,63

Kaynak: KKTCMB

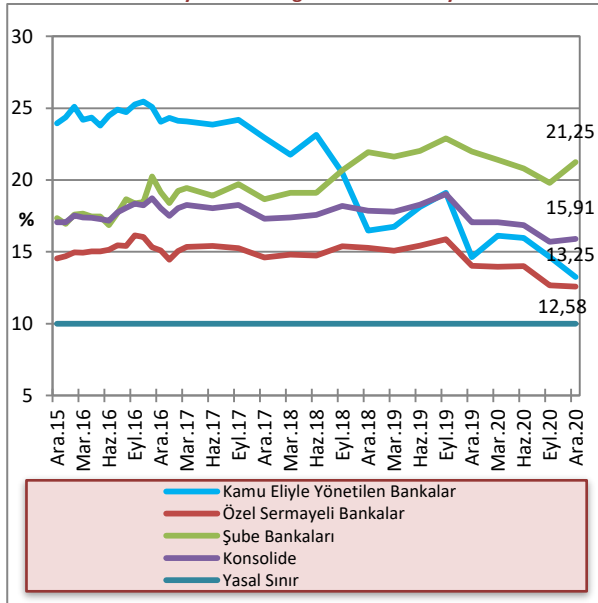
6 FİNANSAL İSTİKRAR ANALİZİ

6.1 SERMAYE YETERLİLİĞİ

2020 yılının dördüncü çeyreğinde sektörün sermaye yeterliliği standart rasyosu bir önceki çeyreğe göre 0,22 puanlık bir artış göstererek yüzde 10 olan yasal sınırın üzerinde, yüzde 15,91 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Aralık 2020 itibarıyla banka grupları bazında SYSR, kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 13,25, özel sermayeli bankalarda yüzde 12,58 ve şube bankalarında yüzde 21,25 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılının Eylül ayı itibarıyla bu oranlar sırasıyla yüzde 14,65, 12,67 ve 19,81 seviyesinde gerçekleşmiştir. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında 2020 Aralık ayı itibarıyla SYSR, kamu eliyle yönetilen bankalarda 1,38 puan, özel sermayeli bankalarda 1,44 puan, şube bankalarında 0,73 puan düşüş olmuştur.

Grafik 6.1: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu

Kaynak: KKTÇMB

Sektörün risk ağırlıklı varlıklarının 2020 yılı Aralık ayı sonunda 2020 yılı Eylül ayı sonuna göre kıyaslandığında, yüzde 0 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 7,4, yüzde 20 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 4,3, yüzde 50 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 4,2 arttığı, yüzde 100 risk ağırlığı taşıyan varlıkların ise yüzde 0,1 azaldığı görülmektedir. İlgili dönemde piyasa riski ve operasyonel risk toplamı bir önceki döneme göre 495,4 milyon TL artarak 5.737,9 milyon TL'ye yükselmiştir. Sektörün piyasa riski ve operasyonel risk toplamı bir yıllık dönemde (Aralık 2019 - Aralık 2020) 1.209,8 milyon TL artmıştır.

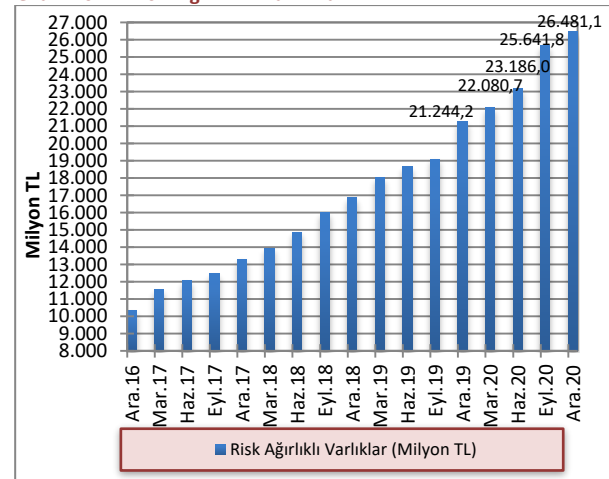
Tablo 6.1: Risk Ağırlıklı Varlıklar(Milyon TL)

	Ara. 2019	Mart 2020	Haz. 2020	Eyl. 2020	Ara. 2020	Yüzde Değişim (09/20-12/20)
% 0	14.865,8	15.205,2	15.357,5	18.330,9	19.681,3	7,4
% 20	8.565,5	8.365,9	8.327,3	8.202,0	8.555,1	4,3
% 50	9.076,9	11.068,3	11.725,3	13.527,5	14.097,1	4,2
% 100	10.464,6	10.085,5	10.670,7	11.995,1	11.983,7	-0,1
Piyasa Riski + Operasyonel Risk	4.528,1	4.787,9	4.987,3	5.242,5	5.737,9	9,5

Kaynak: KKTÇMB

2020 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre, risk ağırlıklı varlıklarda yüzde 3,2 artış olmuştur. 2020 yılı Eylül ayı itibarıyla 25.641,8 milyon TL olan risk ağırlıklı varlıkların ağırlıklı toplamı, 2020 yılının Aralık ayı sonunda 839,3 milyon TL artarak 26.481,1 milyon TL düzeyine yükselmiştir. Sektörün risk ağırlıklı varlıkları Aralık 2019 - Aralık 2020 döneminde yüzde 24,7 artmıştır.

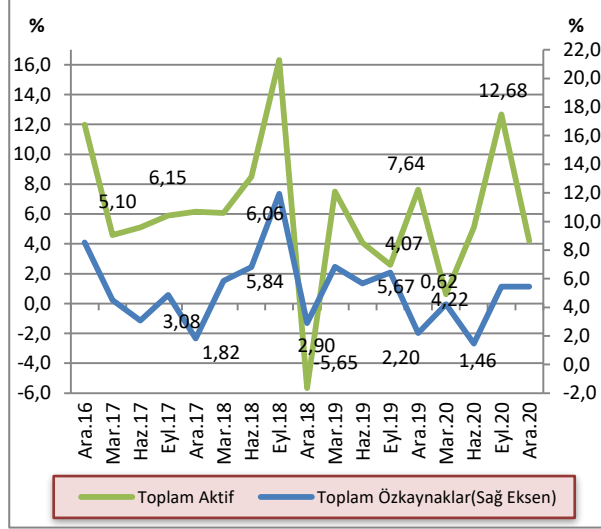
Grafik 6.2: Risk Ağırlıklı Varlıklar

Kaynak: KKTÇMB

2020 yılının Aralık ayı sonu itibarıyla Eylül ayına göre toplam aktifler yüzde 4,21, toplam özkaynaklar ise yüzde 5,44 artmıştır. Toplam aktifler ve özkaynaklar önceki yılın aynı dönemine göre sırasıyla, yüzde 24,18 ve yüzde 17,55 artmıştır.

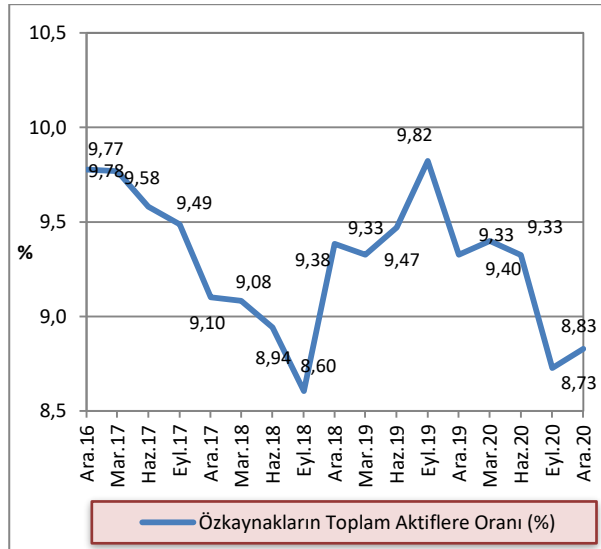
Grafik 6.3: Toplam Özkaynaklar ve Toplam Aktiflerdeki Artış Oranları (Önceki Çeyreğe Göre)

Kaynak: KTCMB

2019 yılı son çeyreğinde azalarak yüzde 9,33 seviyesine gerileyen bankacılık sektöründeki toplam özkaynakların toplam aktiflere oranı, 2020 yılının ilk iki çeyreğinde de benzer seviyede gerçekleşmiştir. 2020 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 8,73 seviyesine gerileyen oran, 2020 yılı sonunda yüzde 8,83 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 6.4: Bankacılık Sektörünün Özkaynaklarının Toplam Aktiflere Oranı

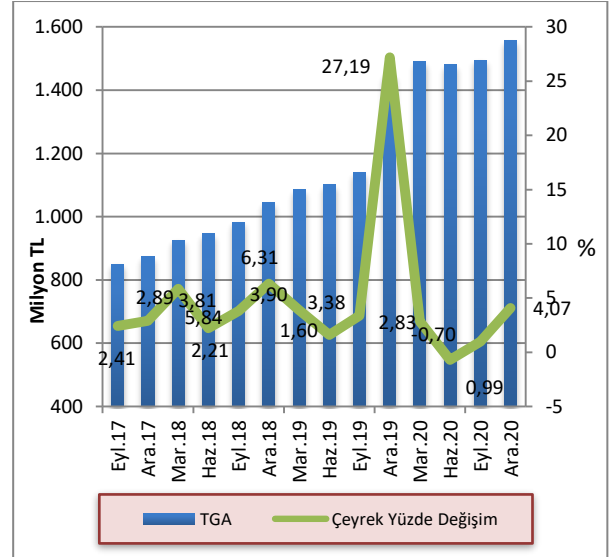

Kaynak: KTCMB

6.2 TAHSİLİ GECİKMİŞ ALACAKLAR

2020 yılının Eylül ayı sonu itibarıyla 1.495 milyon TL olan sektörün toplam tahsili gecikmiş alacakları, 2020 Aralık ayı sonu itibarıyla yüzde 4,07 artarak 1.555,9 milyon TL'ye yükselmiştir. Tahsili gecikmiş alacaklar bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 7,3 artmıştır.

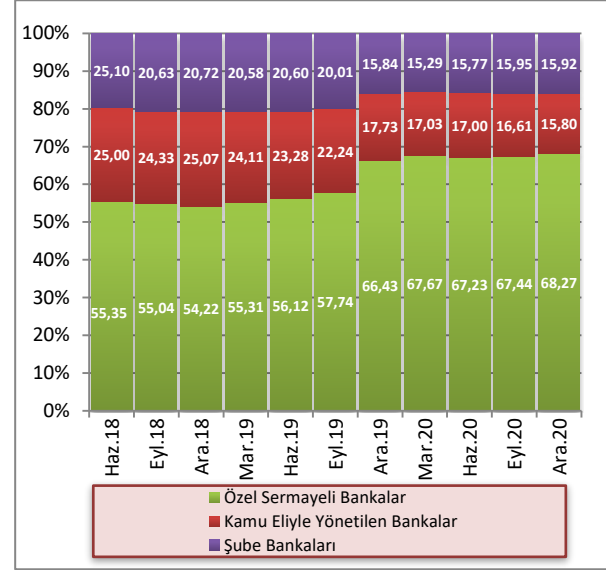
Grafik 6.5: Tahsili Gecikmiş Alacakların Gelişimi

Kaynak: KTCMB

2020 yılı dördüncü çeyrek sonu itibarıyla kamu eliyle yönetilen bankaların ve şube bankalarının toplam TGA içindeki paylarında bir önceki çeyreğe göre azalış, özel sermayeli bankaların payında ise artış olduğu görülmektedir. Buna göre, Eylül 2020 – Aralık 2020 döneminde kamu eliyle yönetilen bankaların payı yüzde 16,6'dan yüzde 15,8'e gerilerken, özel sermayeli bankaların toplam TGA içindeki payı yüzde 67,44'ten yüzde 68,27'ye yükselmiş ve şube bankalarının toplam TGA içindeki payı ise yüzde 15,95'ten yüzde 15,92'ye düşmüştür. Aralık 2019 – Aralık 2020 döneminde özel sermayeli bankaların toplam TGA içindeki payı yüzde 66,43'ten yüzde 68,27'ye, şube bankalarının payı yüzde 15,84'ten yüzde 15,92'ye yükselmiş, kamu eliyle yönetilen bankaların payı yüzde 17,73'ten yüzde 15,8'e gerilemiştir.

Grafik 6.6: Banka Gruplarına Göre Takipteki Alacakların Dağılımı

Kaynak: KKTÇMB

2020 yılı dördüncü çeyreğinde, toplam aktifler 50.601,26 milyon TL, toplam brüt krediler 28.758,27 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiş, TGA'lar 1.555,9 milyon TL, özel karşılıklar 878,97 milyon TL olmuştur. Banka grupları bazında incelendiğinde, 2020 yılı Aralık ayı itibarıyla kamu eliyle yönetilen bankalarda toplam aktifler 11.386,11 milyon TL, toplam brüt krediler 6.645,2 milyon TL, TGA'lar 245,85 milyon TL, özel karşılıklar ise 222,86 milyon TL seviyesindedir.

Özel sermayeli bankalarda toplam aktifler 23.208,78 milyon TL, toplam brüt krediler 14.102,11 milyon TL, TGA'lar 1.062,29 milyon TL, özel karşılıklar 458,26 milyon TL düzeyindedir. Şube bankalarında ise toplam aktifler 16.006,37 milyon TL, toplam brüt krediler 8.010,96 milyon TL, TGA'lar 247,76 milyon TL, özel karşılıklar 197,85 milyon TL seviyesindedir.

Tablo 6.2: Banka Gruplarına Göre Seçilmiş Bazı Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)

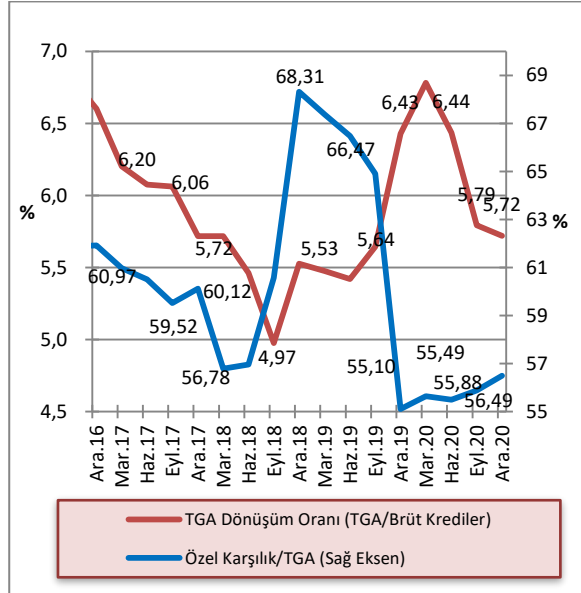
	Toplam Aktifler			Toplam Brüt Krediler			TGA			Özel Karşılıklar		
	Haz.20	Eyl.20	Ara.20	Haz.20	Eyl.20	Ara.20	Haz.20	Eyl.20	Ara.20	Haz.20	Eyl.20	Ara.20
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	10.135,54	11.064,18	11.386,11	5.827,23	6.108,99	6.645,20	251,69	248,29	245,85	217,83	216,16	222,86
Özel Sermayeli Bankalar	19.456,64	22.369,83	23.208,78	11.705,6	13.522,77	14.102,11	995,31	1.008,29	1.062,29	418,84	427,26	458,26
Şube Bankaları	13.498,63	15.122,68	16.006,37	6.954,29	7.673,45	8.010,96	233,5	238,46	247,76	184,89	191,98	197,85
Toplam	43.090,81	48.556,69	50.601,26	24.487,18	27.305,21	28.758,27	1.480,50	1.495,04	1.555,90	821,56	835,40	878,97

Kaynak: KKTÇMB

2016 yılı Aralık ayı itibarıyla yüzde 6,6 olan TGA dönüşüm oranı bu tarihten sonra düşüş eğilimine girmiş ve Eylül 2018 'e kadar düşüşüne devam ederek yüzde 4,97 seviyesine gerilemiştir. 2018 yılı Aralık ayı ile birlikte tekrar yükselmeye başlayan TGA dönüşüm oranı, 2019 yılı Aralık sonunda ise yüzde 6,43 seviyesine ulaşmıştır. 2020 yılı Mart, Haziran, Eylül ve Aralık dönemlerinde sırasıyla yüzde 6,78, 6,44, 5,79 ve 5,72 olan TGA dönüşüm oranında bir düşüş gerçekleşmiş, bir yıllık dönemde (Aralık 2019 – Aralık 2020) 0,71 puan düşüş yaşanmıştır.

TGA için ayrılan karşılıkların toplam TGA'ya oranı, 2020 yılı Mart ayı sonu itibarıyla yüzde 55,6 iken, Haziran 2020'de 0,1 puan azalarak yüzde 55,5'ya gerilemiş ve Eylül ayında ise 0,3 puan artışla 55,8'e yükselmiştir. Aralık ayında ise 0,6 puanlık bir yükselişle 56,5 seviyesine çıkmıştır. Aralık 2019 – Aralık 2020 arasındaki bir yıllık dönemde ise TGA için ayrılan karşılıkların toplam TGA'ya oranı yüzde 55,1'den yüzde 56,5'e yükselmiştir.

Grafik 6.7: TGA Dönüşüm Oranı ve Özel Karşılık/TGA

Kaynak: KKTCMB

6.3 AKTİF VE ÖZKAYNAK KÂRLİLİĞİ

2020 Eylül ayı sonunda yüzde 1,44 olan sektör aktif kârlılığı, 2020 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 1,47'ye, yüzde 15,56 olan özkaynak kârlılığı yüzde 16,32'ye, net faiz marjı ise yüzde 3,2'den yüzde 3,3'e yükselmiştir. Aralık 2019 - Aralık 2020 döneminde sektör aktif kârlılığı yüzde 2,19'dan yüzde 1,47'ye, özkaynak kârlılığı yüzde 22,88'den yüzde 16,32'ye ve net faiz marjı yüzde 3,86'dan yüzde 3,3'e gerilemiştir.

Tablo 6.3: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı ile Net Faiz Geliri Rasyoları (%)

Açıklama	2019		2020		
	Ara.	Mart	Haz.	Eyl.	Ara.
Aktif Kârlılığı¹	2,19	1,98	1,59	1,44	1,47
Özkaynak Kârlılığı²	22,88	20,81	16,72	15,56	16,32
Net Faiz Marjı³	3,86	3,45	3,25	3,2	3,3

Kaynak: KKTCMB

¹. Aktif Kârlılığı: Net Kâr / Toplam Aktif

². Özkaynak Kârlılığı: Net Kâr / Toplam Özkaynak

³. (Provizyon Sonrası Net Faiz Marjı + TGA Özel Provizyonu) / Toplam Aktif

Net Kâr: 12 aylık kümülatif toplam

Toplam Aktif: 12 aylık ortalama

Toplam Özkaynak: 12 aylık ortalama

Provizyon Sonrası Net Faiz Marjı + TGA Özel Provizyonu:

12 aylık kümülatif toplam

EK A. EKONOMİK KARARLAR

Tablo A.1: Ekonomik Kararlar - KKTC Merkez Bankası

Konu	Tebliğ, Genelge ve Resmi Gazete'de Yayımlanan Yönetim Kurulu Kararları		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
Kredi Kartları Azami Aylık Akdi ve Azami Aylık Gecikme Faiz Oranları Değişikliği	30.09.2020	1142	01.10.2020	188
Türk Lirası Mevduat ve Yasal Karşılık Hesaplarına Uygulanan Faiz Oranları Değişikliği	30.09.2020	1143	01.10.2020	188
Üstlenilen Risklere İlişkin Değişiklik Tebliği	30.09.2020	1144	02.10.2020	191
Tüketici Kredileri Yasası -Tüketiciler Krediler Tebliği	24.09.2020	1139	12.10.2020	197
Türk Lirası Mevduat ve Yasal Karşılık Hesaplarına Uygulanan Faiz Oranları ile Türk Lirası Reeskont İskonto ve Avans Faiz Oranları Değişikliği	19.11.2020	1158	20.11.2020	214
Üstlenilen Risklere İlişkin Değişiklik Tebliği	26.11.2020	1160	01.12.2020	220
Türk Lirası Mevduat ve Yasal Karşılık Hesaplarına Uygulanan Faiz Oranları ile Türk Lirası Reeskont İskonto ve Avans Faiz Oranları Değişikliği	24.12.2020	1168	25.12.2020	235
Kredi Kartları Azami Aylık Akdi ve Azami Aylık Gecikme Faiz Oranları Değişikliği			30.12.2020	238

Tablo A.2: Ekonomik Kararlar – Yasal Düzenlemeler

Konu	Yasa/Yasa Tasarısı/Yasa Önerisi		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
Yasa Gücünde Kararnameler				
Kredilerin Yapılandırılmasına İlişkin Yasa Gücünde Kararname	01.10.2020	E.T(K-I)1241-2020	06.10.2020	193
Kredi Faiz Destek Fonu Hakkında Yasa Gücünde Kararnamenin Değiştirilmesi Hakkında Yasa Gücünde Kararname	21.12.2020	E.S.(K-I)15-2020	22.12.2020	231
Sosyal Güvenlik Yasası Kapsamında Olan Sigortalıların Gecikmiş Prim Borçlarının Başvuru ve Ödeme Süresinin Uzatılması Hakkında Yasa Gücünde Kararnamenin Değiştirilmesi Hakkında Yasa Gücünde Kararname	29.12.2020	E.S.(K-I)49-2020	31.12.2020	239
Kıbrıs Türk Sosyal Sigortalar Yasası Kapsamında Olan Sigortalıların Gecikmiş Prim Borçlarının Başvuru ve Ödeme Süresinin Uzatılması Hakkında Yasa Gücünde Kararnamenin Değiştirilmesi Hakkında Yasa Gücünde Kararname	29.12.2020	E.S.(K-I)51-2020	31.12.2020	239
Devletin Kiralayan Sıfatı İle İmzalamış Olduğu ve/veya İmzalayacağı Kira Sözleşmelerinin Türk Lirası Cinsinden İmzalanmasına İlişkin Yasa Gücünde Kararnamenin Değiştirilmesi Hakkında Yasa Gücünde Kararname	31.12.2020	E.S.(K-I)101-2020	31.12.2020	239
Tüzükler				
Banka Kartları ve Kredi Kartlarının Kullanımına İlişkin Usul ve Esaslar Değişiklik Tüzüğü	29.12.2020	E.S.(K-I)92-2020	31.12.2020	239

EK B. İSTATİSTİKİ VERİLER

Tablo B.1: KKTCCMB Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL)

Tarih	Likit Varlıklar	Krediler	Diğer Aktifler	Aktif Toplamı	Özkaynaklar	Mevduatlar	Yasal Karşılıklar	Diğer Pasifler	Pasif Toplamı
30 Eyl. 2016	5.466.386.701	186.416.180	2.729.886	5.655.532.767	319.829.286	1.706.384.976	1.233.282.326	2.396.036.179	5.655.532.767
31 Ara. 2016	6.362.944.796	67.051.670	22.187.719	6.452.184.185	331.262.520	2.083.019.935	1.359.700.420	2.544.294.737	6.452.184.185
31 Mar. 2017	6.764.573.400	101.158.224	3.401.183	6.869.132.807	365.686.916	2.121.997.651	1.448.684.018	2.932.764.222	6.869.132.807
30 Haz. 2017	6.981.906.564	134.992.949	2.841.955	7.119.741.468	367.060.935	2.317.720.970	1.512.813.049	2.922.146.514	7.119.741.468
30 Eyl. 2017	7.630.043.970	191.469.924	2.907.269	7.824.421.163	368.577.947	2.505.097.829	1.615.196.100	3.335.549.287	7.824.421.163
31 Ara. 2017	8.118.080.496	114.227.729	3.260.499	8.235.568.724	384.891.701	2.681.914.710	1.729.000.717	3.574.231.898	8.370.039.032
31 Mar. 2018	8.545.422.968	219.540.337	4.339.065	8.769.302.370	436.642.697	2.870.588.126	1.851.557.638	3.610.513.909	8.769.302.370
30 Haz. 2018	9.341.542.297	155.660.857	2.673.006	9.499.876.160	439.621.419	3.105.622.819	1.993.912.015	3.960.719.907	9.499.876.160
30 Eyl. 2018	11.073.132.669	172.557.057	2.684.160	11.248.373.886	445.771.689	3.717.146.751	2.052.867.163	5.032.588.283	11.248.373.886
31 Ara. 2018	10.499.595.834	61.335.607	294.637.228	10.855.568.669	480.942.598	3.917.979.147	1.885.311.620	4.571.335.304	10.855.568.669
31 Mar.2019	10.833.216.002	188.417.441	12.142.380	11.033.775.823	565.586.996	4.040.009.260	2.011.711.161	4.416.468.406	11.033.775.823
30 Haz. 2019	11.423.695.382	198.753.741	4.705.193	11.627.154.316	569.937.350	4.264.704.130	2.101.571.020	4.690.941.816	11.627.154.316
30 Eyl. 2019	12.024.932.318	188.602.841	99.806.315	12.313.341.474	574.939.219	4.069.005.293	2.134.892.647	5.534.504.315	12.313.341.474
31 Ara. 2019	12.816.365.963	50.103.991	612.537.467	13.479.007.421	589.827.556	4.568.214.697	2.350.769.024	5.970.196.144	13.479.007.421
31 Mar.2020	12.962.190.610	46.763.724	495.989.949	13.504.944.283	678.679.012	4.579.477.472	2.700.672.024	5.546.115.775	13.504.944.283
30 Haz. 2020	12.855.700.190	46.763.724	19.401.356	12.921.865.270	681.402.724	4.289.003.090	2.889.007.202	5.062.452.254	12.921.865.270
30 Eyl. 2020	15.359.430.508	52.012.879	34.655.533	15.446.098.920	682.771.674	5.397.934.136	3.183.661.686	6.181.731.424	15.446.098.920
31 Ara. 2020	16.353.005.072	51.791.967	279.486.590	16.684.283.629	719.302.337	5.468.896.150	2.930.655.027	7.565.430.115	16.684.283.629

Kaynak: KKTCCMB

Not: Mevduat toplamına bankalara borçlar kalemi dâhildir.

Tablo B.2: KKTCCMB Likit Varlıklar (TL)

Tarih	Nakit Değerler	Altın Deposu	Bankalar Nezdindeki Mevduat (TP)	Bankalar Nezdindeki Mevduat (YP)	Yurt Dışı Bankalar	MDC	Toplam
30 Eyl. 2016	238.570.625	2.611.239	2.029.877.829	3.097.871.008	0	97.456.000	5.466.386.701
31 Ara. 2016	216.724.660	3.440.019	2.260.530.677	3.687.779.940	0	194.469.500	6.362.944.796
31 Mar. 2017	165.588.687	3.440.019	2.101.326.259	4.030.683.635	0	463.534.800	6.869.132.807
30 Haz. 2017	171.906.834	3.440.019	1.823.606.608	4.299.854.053	0	683.099.050	6.981.906.564
30 Eyl. 2017	275.459.595	3.440.019	1.842.387.496	4.739.760.510	0	768.996.350	7.630.043.970
31 Ara. 2017	257.360.230	3.997.999	1.728.967.292	5.187.178.813	0	903.656.300	8.081.160.634
31 Mar. 2018	382.362.841	3.997.999	1.705.665.243	5.630.492.210	0	822.904.675	8.545.422.968
30 Haz. 2018	281.516.845	3.997.999	1.845.209.663	6.467.950.290	0	742.867.500	9.341.542.297
30 Eyl. 2018	701.495.845	3.997.999	2.827.946.391	7.539.692.434	0	0	11.073.132.669
31 Ara. 2018	596.636.956	5.503.526	2.886.583.754	6.838.280.699	0	172.590.899	10.499.595.834
31 Mar. 2019	703.356.751	5.503.326	2.788.997.426	7.087.363.508	727.800	247.266.991	10.833.216.002
30 Haz. 2019	684.254.253	5.503.526	2.956.877.407	7.386.165.087	731.140	390.163.969	11.423.695.382
30 Eyl. 2019	695.057.549	5.503.526	3.258.721.464	7.319.698.436	90.233.033	655.718.310	12.024.932.318
31 Ara. 2019	604.203.296	7.318.980	3.647.687.308	7.510.965.029	332.867.787	713.323.563	12.816.365.963
31 Mar. 2020	426.840.059	7.318.980	3.537.260.461	7.670.737.329	178.859.125	1.141.174.656	12.962.190.610
30 Haz. 2020	851.174.116	7.318.980	3.480.507.658	6.506.580.011	849.420	2.009.270.005	12.855.700.190
30 Eyl. 2020	1.090.478.693	7.318.980	4.181.981.541	6.350.544.980	974.190	3.728.132.124	15.359.430.508
31 Ara. 2020	1.202.513.929	11.245.022	3.875.374.944	6.892.833.367	2.774.707	4.368.263.103	16.353.005.072

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.3: KKTOMB Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullandırılan Krediler (TL)

Tarih	Tarım	Ticari	Sanayi	İhracat	Küçük Esnaf	Turizm	Eğitim	Toplam
30 Eyl. 2016							4.270.101	4.270.101
31 Ara. 2016							5.065.643	5.065.643
31 Mar. 2017								-
30 Haz. 2017							4.943.377	4.943.377
30 Eyl. 2017							5.415.736	5.415.736
31 Ara. 2017							5.807.899	5.807.899
31 Mar. 2018							5.789.550	5.789.550
30 Haz. 2018							6.912.450	6.912.450
30 Eyl. 2018							9.112.800	9.112.800
31 Ara. 2018							7.933.350	7.933.350
31 Mar. 2019							8.313.450	8.313.450
30 Haz. 2019							8.649.750	8.649.750
30 Eyl. 2019							8.498.850	8.498.850
31 Ara. 2019								-
31 Mar.2020								-
30 Haz. 2020								-
30 Eyl. 2020							5.348.480	5.348.480
31 Ara. 2020							5.028.243	5.028.243

Kaynak: KKTOMB

Not: Rakamlara faiz gelir reeskontları dâhil edilmiştir.

Tablo B.4: KKTOMB Nezdindeki Mevduat ve Zorunlu Karşılık (TL)

Tarih	Kamu Mevduatı		Bankalar				Diğer		Toplam
			A-Serbest		B-Zorunlu Karşılıklar				
	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP	
30 Eyl. 2016	51.544.433	68.733.216	389.781.881	1.098.732.181	622.344.234	610.938.092	527.417	97.065.848	2.939.667.302
31 Ara. 2016	29.069.115	35.483.804	459.264.539	1.442.174.000	652.163.031	707.537.389	794.582	116.233.895	3.442.720.355
31 Mar. 2017	58.041.406	24.242.055	461.185.477	1.467.785.063	691.268.617	757.415.401	624.885	110.118.765	3.570.681.669
30 Haz. 2017	78.704.320	22.436.407	374.581.174	1.734.713.467	710.390.248	802.422.801	573.332	106.712.270	3.830.534.019
30 Eyl. 2017	15.915.165	32.448.413	425.277.954	1.918.976.979	734.899.763	880.296.337	760.406	111.718.912	4.120.293.929
31 Ara. 2017	42.219.684	73.593.138	490.652.950	1.955.533.333	781.455.275	947.545.441	1.072.860	118.842.745	4.410.915.426
31 Mar. 2018	76.501.751	66.921.045	471.340.988	2.111.203.615	804.457.502	1.047.100.136	1.011.021	143.609.706	4.722.145.764
30 Haz.2018	91.040.695	30.311.907	417.186.670	2.414.035.090	768.010.729	1.225.901.286	985.662	152.062.795	5.099.534.834
30 Eyl. 2018	62.415.658	80.786.260	405.694.465	3.028.839.065	704.301.812	1.348.565.351	843.643	138.567.660	5.770.013.914
31 Ara. 2018	51.246.900	52.306.160	706.945.906	2.976.986.010	707.399.584	1.177.912.036	1.128.634	129.365.537	5.803.290.767
31 Mar.2019	21.273.436	50.459.675	494.142.152	3.283.867.588	730.743.668	1.280.967.493	902.785	189.363.624	6.051.720.421
30 Haz. 2019	19.926.492	44.079.068	379.912.114	3.621.457.724	748.007.362	1.353.563.658	905.629	198.423.103	6.366.275.150
30 Eyl. 2019	355.937.954	80.590.555	352.615.354	3.112.598.004	789.935.711	1.344.956.936	1.011.763	166.251.663	6.203.897.940
31 Ara. 2019	61.510.327	60.554.852	766.047.422	3.522.339.747	853.421.489	1.497.347.535	1.737.248	156.025.101	6.918.983.721
31 Mar.2020	107.123.252	51.809.876	678.036.718	3.591.165.501	994.608.788	1.706.063.236	659.161	150.682.964	7.280.149.496
30 Haz. 2020	77.668.999	56.092.776	515.562.626	3.480.903.245	1.013.971.938	1.875.035.264	1.701.088	157.074.356	7.178.010.292
30 Eyl. 2020	608.951.094	106.926.073	444.078.224	4.005.388.538	1.035.786.158	2.147.875.528	9.859.691	222.730.516	8.581.595.822
31 Ara. 2020	163.030.306	119.763.224	531.265.922	4.415.759.693	719.232.331	2.211.422.696	1.610.324	237.466.681	8.399.551.177

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.5: KKTCCMB Döviz Kurları (Ay Sonu)

Yıllar	Aylar	ABD doları		EURO		GBP	
		Alış	Satış	Alış	Satış	Alış	Satış
2012		1,7826	1,7912	2,3517	2,3630	2,8708	2,8858
2013		2,1343	2,1381	2,9365	2,9418	3,5114	3,5297
2014		2,3189	2,3230	2,8207	2,8258	3,5961	3,6149
2015		2,9076	2,9128	3,1776	3,1833	4,3007	4,3231
2016		3,5192	3,5255	3,7099	3,7166	4,3189	4,3414
2017		3,7719	3,7787	4,5155	4,5237	5,0803	5,1068
2018		5,2609	5,2704	6,0280	6,0388	6,6528	6,6875
2019		5,9402	5,9509	6,6506	6,6625	7,7765	7,8171
2020	1	5,9716	5,9824	6,5782	6,5901	7,7598	7,8002
	2	6,2259	6,2371	6,8592	6,8716	8,0068	8,0485
	3	6,5160	6,5277	7,2150	7,2280	8,0579	8,1000
	4	6,9787	6,9913	7,5764	7,5901	8,6599	8,7051
	5	6,8138	6,8260	7,5770	7,5907	8,3838	8,4276
	6	6,8422	6,8545	7,7082	7,7221	8,4282	8,4721
	7	6,9372	6,94970	8,1481	8,1628	8,9760	9,0228
	8	7,3050	7,3182	8,6897	8,7054	9,6867	9,7372
	9	7,8080	7,8221	9,1281	9,1446	10,0309	10,0832
	10	8,3082	8,3232	9,6985	9,7160	10,7367	10,7926
	11	7,7975	7,8116	9,2988	9,3156	10,3924	10,4466
	12	7,3405	7,3537	9,0079	9,0241	9,9438	9,9957

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.6: Çapraz Kurlar

Yıllar	Aylar	Yabancı Para / ABD doları	
		£	€
2012		1,6111	1,3192
2013		1,6480	1,3759
2014		1,5535	1,2164
2015		1,4817	1,0929
2016		1,2293	1,0542
2017		1,3492	1,1972
2018		1,2667	1,1458
2019		1,3114	1,1196
2020	1	1,3017	1,1016
	2	1,2882	1,1017
	3	1,2388	1,1073
	4	1,2430	1,0856
	5	1,2325	1,1120
	6	1,2339	1,1266
	7	1,2961	1,1746
	8	1,3283	1,1896
	9	1,2869	1,1691
	10	1,2945	1,1673
	11	1,3351	1,1925
	12	1,3570	1,2272

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.7: KKTTCMB Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmi Gazete	
	TL	₺	€	£	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı
	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz				
17.09.2010	6,00	0,05	0,75	0,50	17.09.2010	786	29.09.2010	167
15.10.2010	5,50	0,05	0,75	0,50	15.10.2010	788	25.10.2010	183
27.12.2010	5,00	0,05	0,75	0,50	24.12.2010	796	31.12.2010	220
01.01.2013	4,00	0,05	0,75	0,50	20.12.2012	835	21.12.2012	212
01.06.2013	3,50	0,05	0,75	0,50	09.05.2013	847	16.05.2013	85
01.09.2013	4,00	0,05	0,75	0,50	22.08.2013	853	29.08.2013	138
03.02.2014	5,00	0,25	0,75	0,50	30.01.2014	869	04.02.2014	26
01.04.2014	7,00	0,25	0,75	0,50	20.03.2014	876	27.03.2014	70
01.03.2015	6,50	0,25	0,25	0,50	10.02.2015	900	17.02.2015	25
03.04.2017	7,00	0,40	0,25	0,50	23.03.2017	947	03.04.2017	61
05.06.2018	11,00	0,40	0,25	0,50	04.06.2018	998	11.06.2018	89
25.06.2018	11,00	0,75	0,25	0,50	21.06.2018	1001	02.07.2018	102
24.09.2018	17,25	1,00	0,25	0,50	20.09.2018	1014	26.09.2018	140
29.07.2019	13,25	1,00	0,125	0,25	26.07.2019	1046	29.07.2019	107
16.09.2019	10,00	1,00	0,125	0,25	12.09.2019	1054	16.09.2019	128
28.10.2019	8,50	1,00	0,125	0,25	25.10.2019	1059	28.10.2019	153
16.12.2019	7,25	0,75	0,05	0,125	13.12.2019	1069	16.12.2019	178
20.01.2020	6,75	0,50	0,05	0,125	17.01.2020	1076	20.01.2020	12
24.02.2020	6,50	0,50	0,05	0,125	20.02.2020	1081	24.02.2020	29
11.03.2020	6,50	0,25	0,05	0,125	10.03.2020	1087	11.03.2020	37
04.05.2020	5,00	0,25	0,05	0,125	30.04.2020	1099	04.05.2020	77
24.08.2020	6,75	0,40	0,15	0,25	20.08.2020	1125	24.08.2020	158
01.10.2020	8,25	0,60	0,25	0,30	30.09.2020	1143	01.10.2020	188
20.11.2020	11,50	0,60	0,25	0,30	19.11.2020	1158	20.11.2020	214
25.12.2020	13,75	0,60	0,25	0,30	24.12.2020	1168	25.12.2020	235

Kaynak: KKTTCMB

Not: Vadesiz Türk Lirası ve döviz mevduatına uygulanan faiz oranları, vadeli mevduat için de geçerlidir.

Tablo B.8: KKTCCMB Tarafından Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmi Gazete	
	TL	₺	€	£	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı
19.01.2009	8,00	0,00	0,75	0,25	16.01.2009	692	23.01.2009	18
20.02.2009	6,50	0,00	0,75	0,25	20.02.2009	699	04.03.2009	47
08.05.2009	6,50	0,00	0,50	0,25	08.05.2009	719	18.05.2009	85
17.07.2009	6,00	0,00	0,50	0,25	17.07.2009	730	03.08.2009	133
19.08.2009	5,50	0,00	0,50	0,25	19.08.2009	735	15.09.2009	157
16.10.2009	5,25	0,00	0,50	0,25	16.10.2009	742	22.10.2009	182
07.12.2009	5,00	0,00	0,50	0,25	04.12.2009	750	15.12.2009	211
01.01.2013	4,00	0,00	0,50	0,25	20.12.2012	836	21.12.2012	212
01.06.2013	3,50	0,00	0,50	0,25	09.05.2013	849	16.05.2013	85
01.03.2015	3,50	0,00	0,00	0,00	10.02.2015	899	17.02.2015	25
01.02.2018	5,00	0,20	0,125	0,25	25.01.2018	979	31.01.2018	9
05.06.2018	7,50	0,20	0,125	0,25	04.06.2018	998	11.06.2018	89
25.06.2018	7,50	0,40	0,125	0,25	21.06.2018	1001	02.07.2018	102
15.08.2018	9,00	0,40	0,125	0,25	14.08.2018	1004	31.08.2018	127
24.09.2018	13,00	0,65	0,125	0,25	20.09.2018	1014	26.09.2018	140
29.07.2019	9,00	0,65	0,00	0,125	26.07.2019	1046	29.07.2019	107
16.09.2019	5,75	0,50	0,00	0,125	12.09.2019	1054	16.09.2019	128
28.10.2019	3,25	0,50	0,00	0,125	25.10.2019	1059	28.10.2019	153
16.12.2019	2,50	0,25	0,00	0,05	13.12.2019	1069	16.12.2019	178
24.02.2020	2,25	0,25	0,00	0,05	20.02.2020	1081	24.02.2020	29
11.03.2020	2,25	0,125	0,00	0,05	10.03.2020	1087	11.03.2020	37
04.05.2020	1,00	0,125	0,00	0,05	30.04.2020	1099	04.05.2020	77
24.08.2020	2,75	0,20	0,05	0,10	20.08.2020	1125	24.08.2020	158
01.10.2020	3,50	0,25	0,10	0,15	30.09.2020	1143	01.10.2020	188
20.11.2020	6,00	0,25	0,10	0,15	19.11.2020	1158	20.11.2020	214
25.12.2020	8,00	0,25	0,10	0,15	24.12.2020	1168	25.12.2020	235

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.9: Reeskont Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi																
	TL					₺				€			£				
	Tic.	San. Tur. Tar. Eğt.	İhr.	Esn.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs
29.02.08	28	24	22	20	20	9	6	6	6	9	6	6	6	11	7	7	7
25.03.08	28	24	22	20	20	9	6	6	6	9	6	6	6	11	7	7	7
29.12.08	22	19	19	18	19	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
02.03.09	20	17	17	16	16	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
25.06.09	17	15	15	14	14	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
27.12.10	14	12	12	11	11	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.01.13	11	8	8	8	8	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.06.13	11	7	7	7	7	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
05.06.18	17,5	14,5	14,5	13,5	13,5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
24.09.18	23,75	20,75	20,75	19,75	19,75	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
29.07.19	19,50	16,50	16,50	15,50	15,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
16.09.19	16,50	13,50	13,50	12,50	12,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
28.10.19	15,00	12,00	12,00	11,00	11,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
16.12.19	13,00	10,00	10,00	9,00	10,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
20.01.20	12,50	9,50	9,50	8,50	10,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
24.02.20	12,25	9,25	9,25	8,25	9,75	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
04.05.20	10,75	8,00	8,00	7,00	8,25	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
24.08.20	12,75	10,00	10,00	9,00	10,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
20.11.20	17,75	15,00	15,00	14,00	14,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
25.12.20	20,00	17,25	17,25	16,25	16,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.10: Yasal Karşılık Oranları (%)

Yürürlüğe Giriş Tarihi	Türk Parası Ve Yabancı Para Yükümlülüklerde					Kıymetli Maden Yükümlülüklerde	Yönetim Kurulu Karar	
	Mevduat Hariç Diğer Yükümlülüklerde	3 Aya Kadar Vadeli Mevduatlarda (üç ay dâhil)	3 Ay-6 Ay Vadeli Mevduatlarda (altı ay dâhil)	6 Ay – 1 Yıl Vadeli Mevduatlarda (bir yıl dâhil)	Bir Yıldan Uzun Vadeli Mevduatlarda	Genel	Tarihi	Sayısı
28.02.2014	8	8	7	6	5	0	30.01.2014	872
15.08.2018	7	7	6	5	4	0	14.08.2018	1005
31.12.2019	7,25	7,25	6,25	5,25	4,25	0	27.12.2019	1072
31.01.2020	7,50	7,50	6,50	5,50	4,50	0	27.12.2019	1072
29.02.2020	7,75	7,75	6,75	5,75	4,75	0	27.12.2019	1072
31.03.2020	8	8	7	6	5	0	27.12.2019	1072

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.11: Karşılıksız Çekler

Yıllar	Aylar	Çek Kullanmaktan Men Edilenler (Kişi)	
		Aylık Toplam	Kümülatif Toplam
2012			3.842
2013			2.910
2014			3.366
2015			3.699
2016			2.977
2017			2.469
2018			2.374
2019			2.166
2020	1	132	132
	2	158	290
	3	103	393
	4	2	395
	5	-	395
	6	76	471
	7	295	766
	8	271	1.037
	9	179	1.216
	10	140	1.356
	11	158	1.514
	12	119	1.633

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.12: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri (Milyon TL)

Tarih	Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	Menkul Değerler Cüzdanı	Mevduat Munzam Karşılıkları	Brüt Krediler	Ayrılan Karşılıklar	Diğer	Aktif Toplamı	Mevduat	Diğer	Özkaynak	Pasif Toplamı
31 Mar. 2017	5.589,2	1.596,6	1.445,4	13.231,5	-500,4	742,7	22.105,0	17.652,4	2.293,4	2.159,2	22.105,0
30 Haz. 2017	6.103,5	1.601,3	1.511,6	13.666,3	-502,4	851,8	23.232,1	18.494,1	2.512,2	2.225,8	23.232,1
30 Eyl. 2017	6.840,0	1.632,6	1.606,9	14.028,2	-506,1	1.001,1	24.602,7	19.672,9	2.595,6	2.334,3	24.602,7
31 Ara. 2017	7.161,7	1.704,7	1.729,3	15.306,2	-526,0	739,3	26.115,3	21.098,1	2.640,4	2.376,8	26.115,3
31 Mar. 2018	7.303,9	1.980,8	1.835,4	16.195,6	-525,9	908,8	27.698,6	22.352,7	2.830,2	2.515,7	27.698,6
30 Haz. 2018	8.021,5	2.140,2	1.983,5	17.330,4	-539,1	1.115,4	30.051,9	24.131,2	3.233,5	2.687,2	30.051,9
30 Eyl. 2018	9.661,8	2.611,7	2.019,9	19.752,4	-595,3	1.506	34.956,5	28.163,1	3.785,3	3.008,1	34.956,5
31 Ara. 2018	9.940,9	2.043,4	1.886,4	18.906,1	-713,5	916,9	32.980,2	26.441,8	3.443,3	3.095,1	32.980,2
31 Mar.2019	10.792,8	2.255,0	2.017,1	19.823,9	-731,1	1.295,1	35.452,8	28.449,2	3.699,9	3.303,7	35.452,8
30 Haz. 2019	11.354,1	2.184,8	2.093,5	20.347,3	-733,0	1.647,8	36.894,5	29.572,1	3.828,3	3.494,1	36.894,5
30 Eyl. 2019	12.151,4	2.223,0	2.120,9	20.200,3	-740,0	1.899,8	37.855,4	30.224,8	3.912,1	3.718,5	37.855,4
31 Ara. 2019	13.277,3	2.124,5	2.348,6	22.557,9	-799,0	1.239,2	40.748,5	32.837,3	4.110,8	3.800,4	40.748,5
31 Mar. 2020	12.455,7	2.503,8	2.755,9	23.475,6	-829,5	1.639,7	42.001,2	34.244,8	3.947,9	3.808,5	42.001,2
30 Haz. 2020	11.800,6	3.078,5	2.871,9	24.487,2	-821,6	1.674,2	43.090,8	35.247,1	4.018,5	3.825,2	43.090,8
30 Eyl. 2020	13.556,6	3.498,0	3.215,1	27.305,2	-835,4	1.817,2	48.556,7	40.117,0	4.237,1	4.202,6	48.556,7
31 Ara. 2020	14.761,7	3.546,4	2.953,0	28.758,3	-879,0	1.460,9	50.601,3	41.787,6	4.467,4	4.346,3	50.601,3

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.13: Krediler (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Mar. 2017	179,5	5,6	3,8	0,0	112,6	7.206,5	22,8	14,4	3.514,1	358,9	0,1	0,0	0,0	992,5	12.410,8
30 Haz. 2017	180,0	6,0	3,2	0,0	91,3	7.475,2	20,3	14,2	3.642,2	379,2	0,1	5,3	0,0	1.019,0	12.836,0
30 Eyl. 2017	178,0	6,9	3,5	0,0	111,2	7.598,6	16,7	15,9	3.815,2	391,6	0,1	5,4	0,0	1.034,9	13.178,0
31 Ara. 2017	195,0	6,1	3,6	0,0	111,9	8.406,5	21,2	17,1	4.152,0	394,7	0,1	5,7	0,0	1.116,3	14.431,3
31 Mar. 2018	206,2	5,2	4,2	0,0	102,9	8.907,5	22,1	17,0	4.255,4	392,4	0,2	0,0	0,0	1.356,4	15.269,5
30 Haz. 2018	220,3	6,9	4,2	0,0	104,1	9.710,9	16,3	18,4	4.462,5	421,6	0,5	6,9	0,0	1.411,3	16.383,9
30 Eyl. 2018	248,1	4,9	4,7	0,0	109,5	11.604,2	15,1	22,4	4.946,8	444,7	0,7	9,1	0,0	1.359,6	18.769,8
31 Ara. 2018	236,6	2,9	3,8	0,0	98,0	11.285,8	32,7	19,2	4.524,6	457,3	0,5	7,9	0,0	1.192,2	17.861,5
31 Mar.2019	254,5	2,4	3,9	0,0	100,6	11.896,4	38,4	20,2	4.672,6	452,9	0,4	8,3	0,0	1.288,0	18.738,6
30 Haz. 2019	250,3	0,9	4,2	0,0	96,9	12.364,5	37,2	20,8	4.685,9	493,2	0,3	8,7	0,0	1.281,7	19.244,6
30 Eyl. 2019	243,0	1,9	3,8	0,0	89,5	12.274,1	32,8	20,7	4.631,6	541,6	0,0	8,4	0,0	1.212,9	19.060,3
31 Ara. 2019	268,4	1,7	4,2	0,0	124,7	13.782,8	40,6	21,5	5.075,2	556,6	0,1	0,0	0,0	1.232,0	21.107,8
31 Mar. 2020	293,9	1,3	4,5	0,0	126,5	14.145,7	43,3	23,1	5.353,7	508,8	0,0	0,0	0,0	1.483,8	21.984,6
30 Haz. 2020	183,2	0,7	4,7	0,0	131,2	14.815,7	64,8	23,7	5.629,1	576,5	0,0	0,0	0,0	1.577,1	23.006,7
30 Eyl. 2020	217,1	0,3	5,2	0,0	173,2	16.623,8	73,5	26,0	6.288,5	639,6	0,0	5,4	0,0	1.757,7	25.810,2
31 Ara 2020	263,3	0,0	5,4	73,4	208,6	18.868,7	87,2	24,8	6.329,0	703,4	0,0	5,0	0,0	633,6	27.202,4

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.14: Krediler (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Mar. 2017	127,2	5,6	0,5	0,0	61,7	3.637,1	22,8	3,5	2.310,6	356,9	0,1	0,0	0,0	675,1	7.201,1
30 Haz. 2017	131,8	6,1	0,1	0,0	60,2	3.664,0	20,3	3,8	2.401,9	376,9	0,1	0,0	0,0	698,8	7.364,0
30 Eyl. 2017	135,3	6,9	0,2	0,0	74,4	3.631,2	16,7	5,3	2.457,6	389,1	0,1	0,0	0,0	684,7	7.401,6
31 Ara. 2017	140,4	6,1	0,1	0,0	75,9	3.918,0	21,2	5,9	2.627,5	392,6	0,1	0,0	0,0	698,4	7.886,4
31 Mar. 2018	149,1	5,2	0,5	0,0	69,3	3.973,9	22,1	5,8	2.566,2	390,3	0,2	0,0	0,0	840,8	8.023,4
30 Haz. 2018	156,9	6,9	0,1	0,0	68,3	4.053,6	16,3	5,5	2.640,4	419,1	0,5	0,0	0,0	875,4	8.243,1
30 Eyl. 2018	166,2	4,9	0,1	0,0	62,5	4.130,1	15,1	5,7	2.617,2	441,9	0,7	0,0	0,0	700,0	8.144,4
31 Ara. 2018	170,5	2,9	0,1	0,0	58,5	4.700,1	32,7	4,3	2.548,2	454,4	0,4	0,0	0,0	670,9	8.643,1
31 Mar. 2019	168,7	2,4	0,1	0,0	59,6	4.753,7	38,4	4,3	2.567,0	450,1	0,3	0,0	0,0	772,6	8.817,2
30 Haz. 2019	158,7	0,9	0,1	0,0	56,4	4.873,0	37,2	4,5	2.608,4	489,7	0,3	0,0	0,0	762,3	8.991,5
30 Eyl. 2019	151,5	1,9	0,1	0,0	51,3	4.915,3	32,8	4,8	2.666,9	537,7	0,0	0,0	0,0	746,1	9.108,4
31 Ara. 2019	172,3	1,7	0,1	0,0	46,6	5.580,3	40,6	4,7	2.906,8	552,0	0,1	0,0	0,0	667,6	9.972,8
31 Mar. 2020	182,0	1,3	0,1	0,0	42,6	5.537,4	43,3	4,5	3.156,0	506,1	0,0	0,0	0,0	766,5	10.239,8
30 Haz. 2020	96,6	0,8	0,1	0,0	40,9	5.738,4	64,8	4,3	3.326,6	574,8	0,0	0,0	0,0	874,6	10.721,9
30 Eyl. 2020	121,9	0,3	0,1	0,0	36,9	6.332,7	73,5	4,0	3.702,6	637,1	0,0	0,0	0,0	991,5	11.900,6
31 Ara. 2020	156,8	0,0	0,0	0,0	32,2	8.155,9	87,2	4,0	3.808,2	701,4	0,0	0,0	0,0	394,9	13.340,6

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.15: Krediler (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Mar. 2017	52,3	0,0	3,3	0,0	51,0	3.569,4	0,0	11,0	1.203,5	1,9	0,0	0	0,0	317,3	5.209,7
30 Haz. 2017	48,2	0,0	3,1	0,0	31,1	3.811,2	0,0	10,4	1.240,3	2,2	0,0	5,3	0,0	320,2	5.472,0
30 Eyl. 2017	42,7	0,0	3,3	0,0	36,8	3.967,3	0,0	10,6	1.357,6	2,5	0,0	5,4	0,0	350,2	5.776,4
31 Ara. 2017	54,5	0,0	3,6	0,0	36,0	4.488,4	0,0	11,1	1.525,4	2,1	0,0	5,7	0,0	417,8	6.544,8
31 Mar. 2018	57,1	0,0	3,7	0,0	33,6	4.933,6	0,0	11,2	1.689,3	2,1	0,0	0	0,0	515,5	7.246,1
30 Haz. 2018	63,4	0,0	4,1	0,0	35,7	5.657,2	0,0	12,9	1.822,1	2,5	0,0	6,9	0,0	535,9	8.140,8
30 Eyl. 2018	81,9	0,0	4,6	0,0	47,0	7.474,0	0,0	16,8	2.329,6	2,8	0,0	9,1	0,0	659,6	10.625,4
31 Ara. 2018	66,1	0,0	3,7	0,0	39,5	6.585,7	0,0	14,9	1.976,4	2,9	0,0	7,9	0,0	521,2	9.218,3
31.Mar.2019	85,7	0,0	3,8	0,0	40,9	7.142,7	0,0	15,8	2.105,5	2,8	0,0	8,3	0,0	515,5	9.921,4
30 Haz. 2019	91,6	0,0	4,2	0,0	40,5	7.491,4	0,0	16,2	2.077,5	3,5	0,0	8,6	0,0	519,4	10.253,1
30 Eyl. 2019	91,4	0,0	3,7	0,0	38,3	7.358,8	0,0	15,9	1.964,7	3,9	0,0	8,5	0,0	466,7	9.951,9
31 Ara. 2019	96,1	0,0	4,2	0,0	78,1	8.202,4	0,0	16,8	2.168,4	4,6	0,0	0,0	0,0	564,4	11.135,0
31 Mar. 2020	111,9	0,0	4,4	0,0	83,9	8.608,4	0,0	18,6	2.197,7	2,7	0,0	0,0	0,0	717,2	11.744,8
30 Haz. 2020	86,6	0,0	4,6	0,0	90,2	9.077,3	0,0	19,4	2.302,5	1,7	0,0	0,0	0,0	702,5	12.284,8
30 Eyl. 2020	95,2	0,0	5,2	0,0	136,3	10.291,1	0,0	22,0	2.585,9	2,5	0,0	5,3	0,0	766,1	13.909,6
31 Ara. 2020	106,5	0,0	5,3	73,4	176,4	10.712,7	0,0	20,9	2.520,8	2,0	0,0	5,0	0,0	238,7	13.861,7

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.16: Krediler - Vadelere Göre (Milyon TL)

Tarih	Kısa Vadeli Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Orta ve Uzun Vadeli Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Toplam	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim
31 Mar. 2017	5.889,9	4,05	6.520,9	4,17	12.410,8	4,11
30 Haz. 2017	3.331,8	-43,43	9.504,2	45,75	12.836,0	3,43
30 Eyl. 2017	3.414,7	2,49	9.763,3	2,73	13.178,0	2,66
31 Ara. 2017	3.696,0	8,24	10.735,3	9,95	14.431,3	9,51
31 Mar. 2018	3.996,5	8,13	11.273,0	5,00	15.269,5	5,81
30 Haz. 2018	4.416,5	10,51	11.967,4	6,16	16.383,9	7,30
30 Eyl. 2018	5.213,6	18,05	13.556,2	13,28	18.769,8	14,56
31 Ara. 2018	5.000,9	-4,08	12.860,6	-5,13	17.861,5	-4,84
31 Mar. 2019	5.294,3	5,86	13.444,2	4,53	18.738,6	4,91
30 Haz. 2019	5.588,7	5,56	13.655,9	1,57	19.244,6	2,70
30 Eyl. 2019	5.575,4	-0,23	13.484,9	-1,25	19.060,3	-0,96
31 Ara. 2019	5.969,9	7,07	15.137,9	12,26	21.107,8	10,74
31 Mar. 2020	6.074,6	1,75	15.910,0	5,10	21.984,6	4,15
30 Haz. 2020	5.888,5	-3,06	17.118,2	7,59	23.006,7	4,65
30 Eyl. 2020	6.172,6	4,82	19.637,6	14,72	25.810,2	12,19
31 Ara. 2020	6.357,0	2,99	20.845,4	6,15	27.202,4	5,39

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.17: Krediler - Kamu Özel Ayırımı (Milyon TL)

Tarih	Kamu Kredileri	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Özel Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Toplam	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim
31 Mar. 2017	3.005,0	0,31	9.405,8	5,39	12.410,8	4,11
30 Haz. 2017	2.948,7	-1,87	9.887,3	5,12	12.836,0	3,43
30 Eyl. 2017	2.874,9	-2,50	10.303,1	4,21	13.178,0	2,66
31 Ara. 2017	3.192,9	11,06	11.238,4	9,08	14.431,3	9,51
31 Mar. 2018	3.228,1	1,10	12.041,4	7,15	15.269,5	5,81
30 Haz. 2018	3.322,8	2,93	13.061,1	8,47	16.383,9	7,30
30 Eyl. 2018	3.639,5	9,53	15.130,3	15,84	18.769,8	14,56
31 Ara. 2018	4.035,0	10,87	13.826,5	-8,62	17.861,5	-4,84
31 Mar. 2019	4.118,0	2,05	14.620,6	5,74	18.738,6	4,91
30 Haz. 2019	4.186,5	1,66	15.058,1	2,99	19.244,6	2,70
30 Eyl. 2019	4.159,5	-0,64	14.900,8	-1,04	19.060,3	-0,96
31 Ara. 2019	4.850,4	16,61	16.257,4	9,1	21.107,8	10,74
31 Mar. 2020	4.905,1	1,13	17.079,5	5,06	21.984,6	4,15
30 Haz. 2020	4.750,8	-3,15	18.255,9	6,89	23.006,7	4,65
30 Eyl. 2020	5.063,4	6,58	20.746,8	13,64	25.810,2	12,19
31 Ara. 2020	5.494,7	8,52	21.707,7	4,63	27.202,4	5,39

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.18: Büyüklüklerine Göre Toplam Kredilerin Dağılımı (Milyon TL)

Tarih	100 Bin TL'den Büyük Krediler	51-100 Bin TL Arasındaki Krediler	11-50 Bin TL Arasındaki Krediler	1 - 10 Bin TL Arasındaki Krediler	Bin TL'den Küçük Krediler	Genel Toplam
31 Mar. 2017	10.156,3	817,8	984,8	400,1	51,8	12.410,8
30 Haz. 2017	10.547,2	847,3	993,7	423,9	23,9	12.836,0
30 Eyl. 2017	10.861,7	879,5	996,5	416,4	23,9	13.178,0
31 Ara. 2017	12.136,8	882,5	1.011,7	375,0	25,2	14.431,3
31 Mar. 2018	12.971,9	883,1	1.016,5	372,6	25,5	15.269,6
30 Haz. 2018	14.083,6	874,0	1.020,5	380,7	25,1	16.383,9
30 Eyl. 2018	16.499,8	855,7	1.010,4	379,5	24,4	18.769,8
31 Ara. 2018	15.221,9	803,4	1.195,9	423,3	217,0	17.861,5
31 Mar. 2019	16.081,0	804,7	1.189,0	432,4	231,4	18.738,6
30 Haz. 2019	16.543,1	814,6	1.208,1	432,7	246,1	19.244,6
30 Eyl. 2019	16.298,2	842,4	1.210,5	454,9	254,3	19.060,3
31 Ara. 2019	18.237,2	895,8	1.282,0	439,6	253,2	21.107,8
31 Mar. 2020	19.072,6	759,7	1.283,8	597,1	271,4	21.984,6
30 Haz. 2020	19.988,8	934,7	1.343,2	434,5	305,5	23.006,7
30 Eyl. 2020	22.650,8	1.026,7	1.328,8	464,1	339,8	25.810,2
31 Ara. 2020	24.007,0	1.044,9	1.341,5	466,4	342,6	27.202,4

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.19: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)

Tarih	Ödenmiş Sermaye	Yedek Akçeler	Sabit Kıymet Yeniden Değ. Fonu	Menkul Değerler Değer Artışı Fonu	Dönem Kârı (Zarar)	Geçmiş yıl Kârı (Zararı)	Toplam
31 Mar. 2017	992,4	520,0	0,3	86,0	104,7	455,8	2.159,2
30 Haz. 2017	1.011,7	558,0	0,9	88,8	185,4	381,0	2.225,8
30 Eyl. 2017	1.021,4	558,0	0,9	92,6	297,4	364,0	2.334,3
31 Ara. 2017	1.099,6	409,5	0,9	101,1	407,5	358,1	2.376,8
31 Mar. 2018	1.153,7	572,8	0,9	110,0	123,1	555,2	2.515,7
30 Haz. 2018	1.180,3	616,8	0,9	124,0	316,1	449,1	2.687,2
30 Eyl. 2018	1.181,6	618,7	0,9	163,5	596,2	447,2	3.008,1
31 Ara. 2018	1.262,4	593,9	0,9	140,7	689,8	407,4	3.095,1
31 Mar. 2019	1.265,6	795,8	1,7	158,4	235,9	849,3	3.306,7
30 Haz. 2019	1.315,3	923,6	2,0	158,4	518,1	576,7	3.494,1
30 Eyl. 2019	1.329,1	923,6	2,2	150,1	749,2	564,3	3.718,5
31 Ara. 2019	1.332,3	929,0	3,0	168,4	808,9	558,8	3.800,4
31 Mar. 2020	1.332,7	1.088,4	3,0	173,8	183,5	1.166,5	3.947,9
30 Haz. 2020	1.398,9	1.207,3	3,0	181,0	329,2	899,1	4.018,5
30 Eyl. 2020	1.401,4	1.366,6	3,6	215,0	513,0	737,5	4.237,1
31 Ara. 2020	1.470,7	1.369,1	10,4	220,2	671,1	725,9	4.467,4

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.20: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%)

Tarih	Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	Özel Sermayeli Bankalar	Şube Bankaları	Bankacılık Sektörü	Yasal Sınır
31 Mar. 2017	24,09	15,35	19,45	18,26	10,00
30 Haz. 2017	23,85	15,40	19,00	18,04	10,00
30 Eyl. 2017	24,20	15,26	19,72	18,27	10,00
31 Ara. 2017	22,95	14,61	18,67	17,29	10,00
31 Mar. 2018	21,76	14,80	19,12	17,40	10,00
30 Haz. 2018	23,14	14,74	19,11	17,57	10,00
30 Eyl. 2018	20,51	15,38	20,68	18,19	10,00
31 Ara. 2018	16,49	15,28	21,93	17,86	10,00
31 Mar.2019	16,74	15,08	21,64	17,79	10,00
30 Haz. 2019	18,14	15,43	22,04	18,29	10,00
30 Eyl. 2019	19,11	15,88	22,89	19,02	10,00
31 Ara. 2019	14,63	14,02	21,98	17,05	10,00
31 Mar. 2020	16,13	13,58	21,41	16,90	10,00
30 Haz. 2020	15,97	14,13	20,81	16,92	10,00
30 Eyl. 2020	14,65	12,67	19,81	15,69	10,00
31 Ara. 2020	13,25	12,58	21,25	15,91	10,00

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.21: Bankacılık Sektörü Kâr / Zarar Tablosu (Milyon TL)

Tarih	Faiz Gelirleri	Faiz Giderleri	Faiz Dışı Gelirler	Faiz Dışı Giderler	Dönem Net Kâr / Zararı
31 Mar. 2017	433,5	156,3	92,1	141,5	104,7
30 Haz. 2017	885,7	308,4	195,5	295,1	185,4
30 Eyl. 2017	1.383,6	802,7	298,9	456,9	297,4
31 Ara. 2017	1.891,8	1.101,7	396,9	630,9	407,5
31 Mar. 2018	562,5	329,5	108,4	179,9	123,1
30 Haz. 2018	1.191,7	689,8	226,4	373,1	316,1
30 Eyl. 2018	2.048,5	1.165,0	353,3	580,3	596,2
31 Ara. 2018	2.999,4	1.762,5	500,3	823,5	689,8
31 Mar.2019	982,5	611,8	161,0	230,4	235,9
30 Haz.2019	2.016,4	1.256,0	320,2	480,4	518,1
30 Eyl. 2019	3.009,6	1.893,7	481,1	734,8	749,2
31 Ara. 2019	3.862,6	2.437,9	674,3	1.057,0	808,9
31 Mar. 2020	800,2	449,8	153,9	278,2	183,4
30 Haz. 2020	1.534,2	822,1	280,1	557,7	329,2
30 Eyl. 2020	2.364,0	1.227,2	445,7	826,3	513,0
31 Ara. 2020	3.303,4	1.715,8	636,8	1.154,5	671,2

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.22: Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Mar. 2017	2.480,3	9.674,2	3.161,1	723,8	1.613,0	17.652,4
30 Haz. 2017	2.771,0	9.919,8	3.407,0	736,9	1.659,4	18.494,1
30 Eyl. 2017	2.916,9	10.069,4	4.041,3	862,7	1.782,6	19.672,9
31 Ara. 2017	3.118,5	10.808,9	4.257,6	920,4	1.992,7	21.098,1
31 Mar. 2018	3.098,2	11.840,3	4.238,1	912,5	2.263,6	22.352,7
30 Haz. 2018	3.580,7	11.979,8	5.082,1	961,5	2.527,1	24.131,2
30 Eyl. 2018	4.201,9	13.615,9	6.006,3	1.166,1	3.172,9	28.163,1
31 Ara. 2018	3.698,4	13.742,5	4.950,1	1.282,7	2.768,1	26.441,8
31 Mar. 2019	3.866,9	13.793,4	6.513,5	1.252,6	3.022,6	28.449,2
30 Haz. 2019	4.145,1	14.244,0	6.921,1	1.181,2	3.101,0	29.572,1
30 Eyl. 2019	4.434,0	15.666,3	5.869,5	1.266,9	2.988,1	30.224,8
31 Ara. 2019	4.708,0	16.982,2	6.462,1	1.279,5	3.405,5	32.837,3
31 Mar. 2020	5.137,6	17.532,5	6.497,2	1.455,7	3.621,8	34.244,8
30 Haz. 2020	5.941,1	17.907,7	6.401,0	1.404,7	3.592,6	35.247,1
30 Eyl. 2020	6.915,4	19.916,4	7.380,5	1.630,5	4.274,2	40.117,0
31 Ara. 2020	7.760,1	20.730,7	7.533,1	1.478,6	4.285,1	41.787,6

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.23: Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Mar. 2017	1.083,7	5.157,3	1.503,4	283,7	274,1	8.302,2
30 Haz. 2017	1.276,2	5.173,5	1.636,5	273,9	282,2	8.642,3
30 Eyl. 2017	1.318,5	5.221,5	1.831,2	358,1	302,8	9.032,1
31 Ara. 2017	1.412,7	5.481,0	1.993,8	381,3	313,4	9.582,3
31 Mar. 2018	1.275,9	5.724,4	2.037,6	385,5	309,1	9.732,5
30 Haz. 2018	1.409,7	5.495,6	2.261,4	383,8	292,9	9.843,4
30 Eyl. 2018	1.418,0	5.669,1	2.512,3	314,7	269,3	10.183,4
31 Ara. 2018	1.427,2	6.123,7	2.315,6	449,6	288,4	10.604,5
31 Mar. 2019	1.445,6	5.624,1	3.000,2	383,9	274,6	10.728,4
30 Haz. 2019	1.544,0	5.856,2	3.249,2	310,3	378,3	11.338,0
30 Eyl. 2019	1.706,6	7.007,0	2.710,2	382,1	365,3	12.171,2
31 Ara. 2019	1.886,9	7.486,7	2.881,9	333,9	424,9	13.014,3
31 Mar. 2020	1.851,9	7.453,7	2.959,1	406,0	433,9	13.104,6
30 Haz. 2020	2.234,8	7.703,7	2.804,3	381,3	297,5	13.421,6
30 Eyl. 2020	2.330,6	7.876,7	3.235,2	260,3	371,6	14.074,4
31 Ara. 2020	2.855,1	8.032,8	3.111,7	188,3	329,7	14.517,6

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.24: Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Mar. 2017	1.396,6	4.516,9	1.657,7	440,1	1.338,9	9.350,2
30 Haz. 2017	1.494,9	4.746,3	1.770,5	463,0	1.377,2	9.851,9
30 Eyl. 2017	1.598,4	4.847,8	2.210,1	504,7	1.479,7	10.640,8
31 Ara. 2017	1.705,8	5.327,8	2.263,8	539,1	1.679,3	11.515,8
31 Mar. 2018	1.822,4	6.115,9	2.200,5	526,9	1.954,5	12.620,2
30 Haz. 2018	2.171,0	6.484,2	2.820,7	577,7	2.234,2	14.287,8
30 Eyl. 2018	2.783,9	7.946,8	3.494,0	851,4	2.903,6	17.979,7
31 Ara. 2018	2.271,3	7.618,8	2.634,6	833,0	2.479,7	15.837,4
31 Mar. 2019	2.421,3	8.169,3	3.513,4	868,7	2.748,1	17.720,8
30 Haz. 2019	2.601,2	8.367,8	3.671,9	870,9	2.722,4	18.234,2
30 Eyl. 2019	2.727,4	8.659,3	3.159,3	884,8	2.622,8	18.053,6
31 Ara. 2019	2.821,1	9.495,5	3.580,1	945,6	2.980,6	19.822,9
31 Mar. 2020	3.285,7	10.078,8	3.538,1	1.049,7	3.187,9	21.140,2
30 Haz. 2020	3.706,3	10.203,9	3.596,8	1.023,4	3.295,1	21.825,5
30 Eyl. 2020	4.584,9	12.039,7	4.145,3	1.370,2	3.902,5	26.042,6
31 Ara. 2020	4.905,0	12.698,0	4.421,3	1.290,3	3.955,4	27.270,0

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.25: Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Mar. 2017	1.107,4	3.310,6	12.895,4	339,0	1.460,1	19.112,5
30 Haz. 2017	1.294,5	3.512,2	13.373,9	313,5	1.551,4	20.045,5
30 Eyl. 2017	1.344,5	3.914,2	14.146,6	267,5	1.600,8	21.273,5
31 Ara. 2017	1.499,0	3.942,5	15.380,3	276,3	1.637,5	22.735,6
31 Mar. 2018	1.504,5	4.270,9	16.210,0	367,3	1.638,0	23.990,7
30 Haz. 2018	1.730,4	4.686,0	17.357,3	357,5	2.004,8	26.136,0
30 Eyl. 2018	1.990,1	5.620,5	20.093,4	459,1	2.328,1	30.491,2
31 Ara.2018	1.917,8	4.922,5	19.010,8	590,7	2.028,6	28.470,4
31 Mar.2019	2.103,5	5.251,0	20.574,6	520,1	2.163,6	30.612,9
30 Haz. 2019	2.260,8	5.434,1	21.290,5	586,7	2.190,3	31.762,4
30 Eyl. 2019	2.860,6	5.626,8	21.283,5	453,9	2.270,1	32.494,9
31 Ara. 2019	2.624,6	6.457,5	23.316,5	438,7	2.436,6	35.273,9
31 Mar. 2020	2.686,8	6.658,6	24.349,3	550,2	2.218,6	36.463,5
30 Haz. 2020	2.327,0	6.933,8	25.385,3	601,0	2.209,9	37.457,0
30 Eyl. 2020	2.612,3	7.913,7	28.910,3	680,7	2.517,5	42.634,5
31 Ara. 2020	3.184,6	8.630,3	29.453,4	519,3	2.531,0	44.318,6

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.26: Mevduat (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Mar. 2017	809,7	1.352,5	5.963,4	176,8	351,3	8.653,7
30 Haz. 2017	1.022,5	1.368,4	6.116,2	135,1	313,2	8.955,4
30 Eyl. 2017	1.029,4	1.516,0	6.387,8	98,9	319,0	9.351,2
31 Ara. 2017	1.150,6	1.522,5	6.802,0	107,2	279,1	9.861,4
31 Mar. 2018	1.144,2	1.558,4	6.912,0	117,9	302,7	10.035,2
30 Haz. 2018	1.298,4	1.506,7	6.909,0	129,2	404,0	10.247,3
30 Eyl. 2018	1.394,1	1.622,1	7.021,3	145,9	420,4	10.603,8
31 Ara. 2018	1.421,0	1.577,0	7.382,8	223,6	390,5	10.994,9
31 Mar. 2019	1.437,6	1.533,1	7.517,8	239,9	478,2	11.206,7
30 Haz. 2019	1.602,7	1.681,0	7.783,8	270,4	302,4	11.640,3
30 Eyl. 2019	2.215,4	1.769,8	8.062,0	124,0	257,1	12.428,3
31 Ara. 2019	2.026,4	2.129,7	8.712,8	145,4	378,2	13.392,5
31 Mar. 2020	2.037,2	2.199,8	8.710,8	156,8	244,7	13.349,3
30 Haz. 2020	1.635,3	2.404,5	9.110,0	271,8	243,5	13.665,1
30 Eyl. 2020	1.806,1	2.651,4	9.299,9	317,0	322,2	14.396,6
31 Ara. 2020	2.400,8	2.603,7	9.203,5	309,6	345,2	14.862,8

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.27: Mevduat (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Mar. 2017	297,7	1.958,2	6.932,1	162,2	1.108,7	10.458,9
30 Haz. 2017	272,0	2.143,8	7.257,6	178,4	1.238,2	11.090,0
30 Eyl. 2017	315,1	2.398,3	7.758,8	168,6	1.281,6	11.922,3
31 Ara. 2017	348,5	2.420,0	8.578,2	169,1	1.358,3	12.874,1
31 Mar. 2018	360,3	2.712,6	9.298,0	249,3	1.335,3	13.955,5
30 Haz. 2018	432,0	3.179,4	10.448,2	228,2	1.600,9	15.888,7
30 Eyl. 2018	596,0	3.998,4	13.072,1	313,2	1.907,7	19.887,4
31 Ara. 2018	496,8	3.345,6	11.628,0	367,0	1.638,1	17.475,5
31 Mar. 2019	665,9	3.717,8	13.056,9	280,2	1.685,4	19.406,2
30 Haz. 2019	658,1	3.753,1	13.506,7	316,2	1.887,9	20.122,1
30 Eyl. 2019	645,1	3.857,0	13.221,5	329,9	2.013,0	20.066,5
31 Ara. 2019	598,2	4.327,8	14.603,6	293,4	2.058,3	21.881,3
31 Mar. 2020	649,6	4.458,8	15.638,5	393,4	1.973,9	23.114,2
30 Haz. 2020	691,7	4.529,3	16.275,3	329,1	1.966,4	23.791,8
30 Eyl. 2020	806,2	5.262,2	19.610,4	363,7	2.195,3	28.237,8
31 Ara. 2020	783,9	6.026,6	20.249,9	209,7	2.185,7	29.455,8

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.28: Para Arzı (Milyon TL)

Yıl	Çeyrek	M1	Önceki Yılın Aynı Çeyreğine Göre Yüzde Değişim	M2	Önceki Yılın Aynı Çeyreğine Göre Yüzde Değişim	M3	Önceki Yılın Aynı Çeyreğine Göre Yüzde Değişim
2016	I	2.797,9	19,64	14.340,3	14,99	15.181,6	14,59
	II	2.976,9	17,54	14.620,3	10,66	15.593,1	10,93
	III	3.158,0	11,59	15.285,2	7,04	16.319,0	8,02
	IV	3.544,1	24,74	16.946,4	19,21	17.996,6	19,10
2017	I	3.754,8	34,20	18.019,6	25,66	19.209,2	26,53
	II	3.906,7	31,23	18.670,5	27,70	20.066,2	28,69
	III	4.126,2	30,66	19.847,4	29,85	21.240,3	30,16
	IV	4.403,3	24,24	21.181,5	24,99	22.789,8	26,63
2018	I	4.826,2	28,53	22.844,7	26,78	24.492,6	27,50
	II	5.342,4	36,75	24.489,5	31,17	26.341,2	31,27
	III	6.244,7	51,34	28.565,7	43,93	30.698,9	44,53
	IV	5.726,7	30,05	26.846,9	26,75	28.868,4	26,67
2019	I	6.297,8	30,49	29.051,7	27,17	31.226,9	27,50
	II	6.581,7	23,20	30.066,1	22,77	32.390,9	22,97
	III	6.775,1	8,49	30.109,1	5,40	33.243,7	8,29
	IV	7.386,0	28,97	33.164,4	23,53	35.890,4	24,32
2020	I	7.872,2	25,00	34.635,5	19,22	37.612,4	20,45
	II	8.529,4	29,59	35.839,0	19,20	38.294,3	18,23
	III	9.724,8	43,54	40.684,0	35,12	43.787,2	31,72
	IV	10.077,1	36,44	41.842,8	26,17	45.299,2	26,22

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.29: Bankacılık Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar

1	KIBRIS VAKIFLAR BANKASI LTD.
2	AKFİNANS BANK LTD.
3	CREDITWEST BANK LTD.
4	NOVA BANK LTD.
5	ASBANK LTD.
6	KIBRIS İKTİSAT BANKASI LTD.
7	KIBRIS TÜRK KOOPERATİF MERKEZ BANKASI LTD.
8	LİMASOL TÜRK KOOPERATİF BANKASI LTD.
9	ŞEKERBANK (KIBRIS) LTD.
10	TÜRK BANKASI LTD.
11	UNIVERSAL BANK LTD.
12	VİYABANK LTD.
13	YAKINDOĞU BANK LTD.
14	KIBRIS KAPİTAL BANK LTD.
15	KIBRIS FAİSAL İSLAM BANKASI LTD.
16	T. GARANTİ BANKASI A.Ş.
17	T. HALK BANKASI A.Ş.
18	T. İŞ BANKASI A.Ş.
19	T.C. ZİRAAT BANKASI A.Ş.
20	ALBANK LTD.
21	TÜRK EKONOMİ BANKASI A.Ş.

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.30: Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
GSYH (Cari Fiyatlarla Milyon TL)	6.955,1	7.606,9	8.858,5	10.222,4	11.601,2	14.544,8	18.324,2	21.395,4	25.237,3 ^(H)
GSYH (Milyon ABD doları)	3.862,6	3.983,9	4.040,2	3.749,0	3.837,9	3.983,8	3.790,8	3.766,8	4.025,1 ^(H)
Fert Başına GSMH (Cari Fiyatlarla TL)	27.077,2	29.216,8	33.127,8	37.413	42.022	51.799	64.178	71.851,4***	
Fert Başına GSMH (ABD doları)	15.037,9	15.301,6	15.109	13.721	13.902	14.187	13.277	12.649	13.212 ^(H)
Enflasyon Oranı (%)	3,6	10,2	6,5	7,8	10,2	14,7	29,9	11,6	15,0
İhracat (Milyon ABD doları) (1)	116,3	120,7	134,0	118,1	105,5	105,6	100,9	82,5	94,4*
İthalat (Milyon ABD doları)	1.703,9	1.699,4	1.538,8	1.500,6	1.557,2	1.778,4	1.816,4	1.587,9	1.032,9**
Dış Ticaret Dengesi (Milyon ABD doları)	-1.587,6	-1.578,7	-1.404,8	-1.382,5	-1.415,2	-1.672,8	-1.715,5	-1.505,4	-950,3*
İhracat / İthalat (%)	7,2	7,1	7,5	7,9	6,9	5,9	5,6	5,6	8,0*
Gelen Turist Sayısı	1.166.186	1.232.753	1.366.007	1.483.244	1.577.073	1.734.330	1.759.625	1.749.979	352.728*
a) Türkiye	904.505	923.308	1.020.577	1.110.795	1.218.232	1.324.248	1.359.420	1.358.465	283.433*
b) Diğer	261.681	309.445	345.430	372.449	358.841	410.082	400.205	391.514	69.295*
Net Turizm Geliri (Milyon ABD doları)	571,9	613,4	691,6	697,7	714,4	864,9	912,4	954,5	1.017,2 ^(H)
İstihdam	96.539	97.867	103.149	112.811	118.387	120.999	132.411	138.438	143.560 ^(H)
İşsiz Sayısı	9.174	8.929	9.320	9.043	8.075	7.452	9.872	9.317	9,218 ^(T)
İşsizlik Oranı (%)	8,7	8,4	8,3	7,4	6,4	5,8	6,9	6,3	6,0 ^(T)
Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus (2)	268.700	277.031	289.252	299.514	307.255	314.169	347.340	357.216	293.835
Nüfus (Projeksiyon) (3)	297.608	306.368	320.884	331.432	339.478	351.965	372.486	n.a	n.a
Yıllık Nüfus Artışı (%)	3,1	3,3	3,8	3,9	2,9	3,1 ^(T)	n.a	n.a	n.a

Kaynak: DPÖ, KKTTCMB, İstatistik Kurumu, Ticaret Dairesi, Turizm Planlama Dairesi

^(T)Tahmin ^(H)Hedef

* Ocak – Kasım verisi.

** Ocak – Kasım verisi

***Fert Başına GSMH hesaplamasında DPÖ ortalama Amerikan doları (USD) kuru baz alınmıştır.

1) Güney Kıbrıs'a yapılan ihracat dâhil değildir.

2) Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus: Hane halkı İş Gücü Anketi yoluyla elde edilen, okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, özel nitelikteki hastane, hapisane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

3) Nüfus (Projeksiyon) 2011 yılında yapılan nüfus sayımı verileri kullanılarak yapılan 2012-2018 projeksiyon verileridir. Fert Başına GSMH hesaplamasında bu nüfus sayıları kullanılmaz. Fert Başına GSMH hesaplamasında kullanılan nüfus: (yıl ortası nüfus) + (yurtdışında okuyan KKTC'li öğrenciler)– (KKTC'de okuyan TC uyruklu öğrenciler + diğer ülke vatandaşı öğrenciler)

Tablo B.31: Gayrisafi Yurt İçi Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)

Sektörler	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 ^(H)
1. Tarım	300,6	330,3	366,4	386,5	405,0	489,3	552,5	647,6	658,8	1.139,4	1.171,2	1.517,0
2. Sanayi	516,7	552,4	558,5	587,1	636,6	779,7	937,7	1.064,7	1.413,3	1.537,9	1.675,7	2.178,9
3. İnşaat	346,4	312,1	408,5	335,8	370,7	370,2	480,5	511,6	836,4	1.081,4	1.235,1	1.287,9
4. Ticaret - Turizm	766,3	900,0	1.216,8	1.385,3	1.527,9	1.829,1	2.012,9	2.280,6	2.921,8	3.814,5	4.746,7	5.866,5
5. Ulaştırma - Haberleşme	597,3	525,2	553,1	642,9	711,4	788,0	896,6	965,3	1.156,6	1.339,0	1.564,7	1.861,9
6. Mali Müesseseler	388,4	404,4	472,6	506,0	579,7	637,4	719,4	887,6	1.007,7	1.486,4	1.717,3	1.897,7
7. Konut Gelirleri	202,5	220,6	274,4	305,8	358,2	398,9	456,2	535,3	655,6	896,3	1.102,4	1.301,1
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	609,3	652,3	727,5	801,8	891,6	1.026,1	1.422,6	1.679,9	2.289,8	2.889,9	2.819,4	3.789,1
9. Kamu Hizmetleri	1.201,2	1.180,1	1.294,3	1.294,9	1.349,9	1.603,6	1.715,2	1.850,1	2.193	2.461,1	3.441,7	3.296,9
10. İthalat Vergileri	447,6	536,3	637,0	709,1	775,9	936,4	971,8	1.178,3	1.411,5	1.678,1	1.921,2	2.240,3
11. GSYH	5.376,3	5.614,1	6.509,0	6.955,1	7.606,9	8.858,6	10.222,5	11.601,2	14.544,8	18.324,1	21.395,4	25.237,3
12. Net Dış Âlem Faktör Gelirleri	38,9	35,4	50,2	-39,3	-27,5	-18,2	-11,7	4,2	6,9	10,6	13,7	16,6
GSMH	5.415,3	5.649,5	6.559,2	6.915,8	7.579,4	8.840,4	10.210,7	11.605,5	14.551,8	18.334,8	21.409,1	25.253,9

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

^(H)Hedef

Tablo B.32: Gayrisafi Yurt İçi Hasılanın Yüzde Dağılımı

Sektörler	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 ⁽¹⁾
1. Tarım	5,6	5,9	5,6	5,6	5,3	5,5	6,0	5,6	4,5	6,2	5,5	6,0
2. Sanayi	9,6	9,8	8,6	8,4	8,4	8,8	9,2	9,2	9,7	8,4	7,8	8,6
2.1. Taş Ocakçılığı	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6	0,5	0,7	0,7	0,9	1,0	0,9	-
2.2. İmalat Sanayi	3,2	2,3	2,5	2,8	2,9	3,1	3,7	3,7	3,3	3,0	2,8	-
2.3. Elektrik-Su	5,8	6,9	5,3	5,1	4,8	5,1	4,8	4,8	5,5	4,4	4,1	-
3. İnşaat	6,5	5,6	6,3	4,8	4,9	4,2	4,7	4,4	5,8	5,9	5,8	5,1
4. Ticaret - Turizm	14,3	16,0	18,7	19,9	20,1	20,6	19,7	19,7	20,1	20,8	22,2	23,2
4.1. Toptan ve Perakende Ticaret	9,0	10,7	11,1	11,4	11,2	12,3	10,7	11,0	11,1	11,2	10,5	17,4
4.2. Otelcilik ve Lokantacılık	5,2	5,4	7,6	8,5	8,9	8,3	9,0	8,7	9,0	9,6	11,7	5,8
5. Ulaştırma - Haberleşme	11,1	9,4	8,5	9,3	9,4	8,9	8,8	8,3	8,0	7,3	7,3	7,4
6. Mali Müesseseler	7,2	7,2	7,2	7,3	7,6	7,2	7,0	7,6	6,9	8,1	8,0	7,5
7. Konut Sahipliği	3,8	3,9	4,2	4,4	4,7	4,5	4,4	4,6	4,5	4,9	5,2	5,2
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	11,3	11,6	11,2	11,5	11,7	11,6	13,9	14,5	15,7	15,8	13,2	15,0
9. Kamu Hizmetleri	22,3	21,0	19,9	18,6	17,7	18,1	16,8	15,9	15,1	13,4	16,1	13,1
10. İthalat Vergileri	8,3	9,6	9,8	10,2	10,2	10,6	9,5	10,2	9,7	9,2	9,0	8,9
GSYH	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

⁽¹⁾Tahmin

Tablo B.33: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 ^(T)	2020 ^(H)
1. Toplam Kaynaklar	5.516,7	6.065,0	6.849,7	7.141,1	7.664,8	8.866,0	9.470,2	10.499,0	13.476,9	17.697,2	19.221,6	21.910,4
2. Toplam Yatırımlar	946,6	1.049,6	1.266,5	1.175,5	1.147,8	1.276,7	1.598,5	1.791,2	2.836,0	4.013,6	3.229,4	3.814,5
3. Toplam Tüketim	4.570,0	5.015,4	5.583,1	5.965,6	6.516,9	7.589,3	7.871,7	8.707,8	10.640,9	13.913,1	15.992,2	18.096,0
4. Kamu Harcanabilir Geliri	751,9	962,2	1.059,2	1.491,8	1.341,3	1.688,9	2.123,1	2.317,2	3.451,1	4.099,3	4.888,3	5.383,8
5. Özel Harcanabilir Gelir	4.663,3	4.687,3	5.449,9	5.424,0	6.238,1	7.151,5	8.087,7	8.962,7	11.100,7	14.521,8	16.992,5	19.870,1
6. Özel Tasarruf Oranı (%)	33,9	26,0	28,0	20,8	25,0	23,3	29,8	29,4	29,0	28,1	26,7	29,5
7. Toplam Yurt İçi Tasarruflar	845,2	634,1	976,1	950,3	1.062,5	1.251,0	2.339,0	2.572,1	3.910,9	4.708,0	5.888,6	7.158,0

Kaynak: DPÖ

^(T) Tahmin^(H) Hedef**Tablo B.34: Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%)**

Sektörler	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 ^(H)
1. Tarım	8,2	10,0	10,8	3,7	-1,6	4,8	14,5	-7,3	4,9	2,6	2,7	-0,9
2. Sanayi	-9,1	-0,2	3,4	-0,7	1,7	8,5	19,5	7,3	4,4	-12,4	-14,7	3,5
3. İnşaat	-18,5	3,8	3,3	-16,0	-0,3	-4,5	6,5	5,7	10,6	7,6	7,6	2,7
4. Ticaret-Turizm	-8,7	18,3	6,0	6,1	1,4	8,5	-0,8	4,8	9,0	0,4	0,4	3,4
5. Ulaştırma-Haberleşme	-2,8	-20,0	-4,3	5,7	2,0	3,2	5,7	1,8	6,9	3,5	3,5	2,3
6. Mali Müesseseler	1,7	0,3	1,4	8,1	7,5	0,8	1,6	2,0	3,1	2,7	1,2	2,5
7. Konut Sahipliği	3,8	4,0	3,9	3,7	3,2	2,6	3,0	3,5	3,8	4,6	5,0	0,8
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	3,4	-5,3	4,3	1,5	2,3	8,8	9,5	3,6	7,7	5,3	1,3	2,9
9. Kamu Hizmetleri	-5,0	0,4	2,8	1,9	1,4	-0,1	0,1	-0,2	-0,8	1,3	3,7	0,2
10. İthalat Vergileri	-7,1	18,6	3,9	8,9	-2,1	7,9	-9,6	9,0	0,5	2,4	3,6	4,7
11. GSYH	-5,5	3,7	3,9	1,8	1,1	4,8	4,0	3,6	5,4	1,3	0,2	2,5
12. Net Dış Âlem Faktör Gelirleri	-28,2	-9,8	27,1	-174,5	35,3	40,5	41,9	133,0	-38,4	23,3	10,9	-0,7
GSMH	-5,7	3,6	4,0	0,5	1,3	4,9	4,1	3,8	5,5	1,3	0,2	2,5

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

^(T) Tahmin^(H) Hedef

Tablo B.35: Ödemeler Dengesi (Milyon ABD doları)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1. Cari İşlemler Dengesi	-65,4	-275,8	-173,1	-125,1	-44,7	-11,7	271,6	287,6	294,4	215,9	221,3
2. Sermaye Hareketleri Dengesi	495,0	438,5	326,5	346,2	259,7	186,9	168,9	71,4	131,4	73,1	154,9
3. Rezerv Hareketleri (- Artış, + Azalış)	-172,1	-94,4	-47,3	-340,8	-219,9	-176,7	-75,8	-79,4	-826,6	+69,1	-290,3
4. Net Hata ve Noksan	-257,5	-68,3	-106,1	119,7	4,9	1,5	-364,7	-279,6	400,8	-358,1	-85,9

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Tablo B.36: Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Yüzde Değişim

Aylar	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ocak	0,7	-0,9	1,0	1,3	1,6	-0,1	-0,27	1,39	-0,70	1,00	2,09	-0,88	0,47	2,56	-0,22	0,53	1,70
Şubat	0,3	-0,9	0,7	2,0	2,2	0,1	-0,31	2,10	-0,95	0,46	4,43	-2,14	0,31	4,00	1,39	0,37	2,33
Mart	1,8	-0,9	2,5	3,5	3,8	1,1	0,00	3,88	-0,03	0,66	5,02	-0,41	0,09	4,61	2,26	1,71	2,80
Nisan	2,4	0,5	4,2	4,2	6,3	1,2	0,71	4,85	1,83	1,51	5,38	1,09	1,09	6,54	5,07	5,72	2,57
Mayıs	4,6	-0,2	6,4	4,3	7,9	2,5	0,29	6,46	1,69	1,80	4,56	2,73	1,86	6,95	8,91	6,22	3,34
Haziran	4,2	-0,4	8,5	3,4	9,8	3,2	0,31	5,95	0,73	3,30	4,89	3,18	2,33	7,68	12,11	7,57	4,38
Temmuz	4,2	-0,2	10,2	3,6	11,5	0,8	0,92	7,02	-0,28	3,21	5,15	1,90	3,23	9,29	14,64	8,72	6,44
Ağustos	6,5	0,5	12,6	5,9	11,3	2,6	1,92	9,49	0,84	4,17	5,77	2,72	4,00	9,75	24,29	9,12	8,87
Eylül	8,4	2,0	15,9	7,7	14,3	3,3	2,58	10,39	2,57	6,30	5,84	5,78	4,63	10,31	31,99	11,18	10,7
Ekim	10,3	2,5	18,6	9,3	15,6	4,9	3,61	11,90	3,52	7,89	7,69	7,39	5,85	11,32	34,08	10,71	11,86
Kasım	10,9	2,3	19,0	9,0	16,4	6,0	3,54	13,91	3,61	8,29	6,97	6,38	7,36	12,78	31,93	10,20	14,55
Aralık	11,6	2,7	19,2	9,4	14,5	5,7	3,27	14,72	3,60	10,22	6,49	7,78	10,19	14,68	29,96	11,66	15,03

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Tablo B.37: KKTC ve T.C. Enflasyon Oranları

Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC
1984	70,7	49,7	1998	66,5	69,7	2012	3,60	6,16
1985	43,0	44,2	1999	55,3	68,8	2013	10,22	7,40
1986	48,1	30,7	2000	53,2	39,0	2014	6,49	8,17
1987	43,0	55,1	2001	76,8	68,5	2015	7,78	8,81
1988	62,6	77,1	2002	24,5	29,8	2016	10,19	8,53
1989	51,8	64,3	2003	12,6	18,4	2017	14,68	11,92
1990	69,4	60,4	2004	11,6	9,3	2018	29,96	20,30
1991	46,3	71,1	2005	2,7	7,7	2019	11,66	11,84
1992	63,4	66,0	2006	19,2	9,7	2020	15,03	14,60
1993	61,2	71,1	2007	9,4	8,4			
1994	215,0	125,5	2008	14,5	10,1			
1995	72,2	76,1	2009	5,7	6,5			
1996	87,5	79,8	2010	3,2	6,4			
1997	81,7	99,1	2011	14,7	10,4			

Kaynak: DPÖ, TCMB, İstatistik Kurumu

Tablo B.38: Tüketici Fiyatları Endeksi (2015 = 100)

Ana Gruplar	Ana Mal ve Hizmet Gruplarının Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranları											
	2020											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Gıda ve Alkolsüz İçecekler	4,73	2,07	-0,61	-1,50	-0,91	-1,33	-1,20	3,74	3,41	0,50	3,94	1,18
2. Alkollü İçecekler ve Tütün	-0,12	0,29	5,14	0,44	0,29	0,42	0,67	0,47	0,33	0,65	1,08	-0,33
3. Giyim ve Ayakkabı	0,01	-16,89	0,00	5,55	21,49	2,86	-0,71	-7,47	-1,64	-3,08	11,30	1,38
4. Konut, Su, Elekt., Gaz ve Diğer Yakıtlar	0,98	0,51	0,10	-5,23	1,61	0,01	6,07	1,58	0,80	1,61	2,83	0,48
5. Mobilya, Ev Aletleri ve Ev Bakım Hizmetleri	0,48	0,48	0,74	0,98	1,62	3,02	1,47	1,68	5,58	2,58	4,69	0,71
6. Sağlık	0,75	4,12	0,52	0,98	0,24	0,40	1,07	7,30	1,10	1,07	0,87	0,66
7. Ulaştırma	1,27	0,31	1,13	1,94	-2,25	1,97	5,59	4,57	2,03	1,72	1,85	-0,12
8. Haberleşme	0,71	0,76	0,01	0,01	1,65	0,85	0,68	0,41	0,93	0,03	1,16	-0,01
9. Eğlence ve Kültür	0,65	3,11	0,27	0,35	0,58	0,53	0,11	0,46	0,54	0,59	0,85	1,03
10. Eğitim	0,64	0,18	1,65	1,91	0,72	0,03	0,39	2,56	4,85	1,02	0,79	-0,46
11. Lokanta ve Oteller	0,89	0,48	0,00	0,00	0,19	6,95	3,71	0,86	-4,58	1,72	0,45	-0,57
12. Çeşitli Mal ve Hizmetler	3,61	1,44	0,26	0,56	2,52	1,10	1,20	2,62	1,32	0,70	0,44	0,18
Genel	1,70	0,62	0,47	-0,23	0,75	1,01	1,98	2,28	1,68	1,04	2,41	0,41

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Tablo B.39: Asgari Ücret Gelişmeleri

Yıllar	Asgari Ücret (TL)	Uygulama Tarihi
1995	9.420.000	01.01.1995
1995	11.590.000	01.09.1995
1996	14.800.000	01.01.1996
1997	23.000.000	01.01.1997
1997	33.800.000	01.09.1997
1998	50.250.000	01.01.1998
1998	67.000.000	01.09.1998
1999	85.000.000	01.01.1999
1999	103.000.000	01.01.1999
2000	137.000.000	01.01.2000
2000	160.000.000	01.07.2000
2001	200.000.000	01.01.2001
2001	240.000.000	01.08.2001
2002	320.000.000	01.01.2002
2002	380.000.000	01.10.2002
2003	440.000.000	01.01.2003
2003	500.000.000	01.08.2003
2004	550.000.000	01.03.2004
2004	627.000.000	01.07.2004
2005	720	01.06.2005
2006	780	01.01.2006
2006	860	01.08.2006
2007	950	01.02.2007
2008	1.060	01.01.2008
2008	1.190	01.09.2008
2009	1.237	01.10.2009
2011	1.300	01.01.2011
2013	1.415	01.01.2013
2014	1.560	01.01.2014
2014	1.675	01.11.2014
2015	1.730	01.09.2015
2016	1.834	01.07.2016
2017	2.020	01.02.2017
2017	2.175	01.07.2017
2018	2.365	01.03.2018
2018	2.620	01.09.2018
2019	3.150	01.02.2019
2019	3.400	01.08.2019
2020	3.820	01.02.2020

Kaynak: DPÖ

Not: 2005 yılından itibaren TL'den 6 sıfır atılmıştır.

Tablo B.40: Akaryakıt Perakende Satış Fiyatları

Tarih	Kurşunsuz Benzin		Euro Dizel	Motorin	Gazyağı
	95 Oktan	97 Oktan			
16.01.2016	3,18	3,38	3,07	2,86	2,86
23.01.2016	3,18	3,38	2,97	2,86	2,86
06.02.2016	3,12	3,32	2,86	2,86	2,86
19.03.2016	3,20	3,40	2,94	2,94	2,94
05.05.2016	3,27	3,47	3,03	2,94	3,02
26.05.2016	3,39	3,59	3,20	-	3,17
17.06.2016	3,41	3,61	3,29	-	3,26
12.07.2016	3,41	3,61	3,29	-	3,26
24.08.2016	3,47	3,67	3,30	-	3,26
20.09.2016	3,54	3,74	3,36	-	3,32
11.10.2016	3,57	3,77	3,36	-	3,35
01.11.2016	3,63	3,83	3,45	-	3,41
07.01.2017	3,83	4,03	3,62	-	3,56
11.03.2017	3,76	3,96	3,59	-	3,51
01.04.2017	3,71	3,91	3,51	-	3,43
18.05.2017	3,67	3,87	3,47	-	3,39
29.11.2017	3,67	3,87	3,63	-	3,40
03.02.2018	3,85	4,04	3,78	-	3,55
17.03.2018	3,88	4,07	3,82	-	3,59
11.04.2018	4,19	4,37	4,02	-	3,78
03.05.2018	4,30	4,48	4,13	4,13	3,91
10.07.2018	4,32	4,50	4,13	4,13	4,01
31.07.2018	4,42	4,60	4,18	4,18	4,11
28.08.2018	4,97	5,16	4,76	4,76	4,65
20.09.2018	5,81	6,01	5,76	5,76	5,59
01.11.2018	5,61	5,71	5,55	5,76	5,46
22.11.2018	5,21	5,31	5,15	-	5,06
13.12.2018	5,06	5,16	4,95	-	4,86
10.01.2019	5,00	5,10	4,85	-	4,78
21.02.2019	5,06	5,16	4,91	-	4,75
14.03.2019	5,06	5,16	4,91	-	4,85
04.04.2019	5,41	5,51	5,01	-	4,95
08.08.2019	5,36	5,46	4,96	-	4,90
05.05.2020	4,96	5,06	4,56	-	4,50
18.06.2020	5,40	5,50	4,94	-	4,94
09.07.2020	5,78	5,88	5,32	-	5,29

Kaynak: Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

Tablo B.41: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (ABD doları)

Yıllar	Türkiye	Avrupa Birliği Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler	Toplam İhracat
2006	30.875.362	9.708.799	9.805.754	11.543.938	2.933.694	64.867.547
2007	48.907.443	13.225.555	7.369.006	9.702.231	4.480.578	83.684.813
2008	41.770.636	17.147.124	4.953.414	14.220.270	5.572.694	83.664.138
2009	38.482.808	13.156.210	1.206.347	13.833.521	4.384.880	71.063.766
2010	44.741.216	11.816.654	3.475.821	31.104.188	5.282.030	96.419.909
2011	61.333.755	9.515.772	1.514.866	36.886.525	10.645.168	119.896.086
2012	58.878.076	8.678.585	1.014.857	39.821.898	9.873.712	116.267.128
2013	62.969.817	9.145.514	2.733.484	38.472.891	7.359.533	120.681.239
2014	78.446.382	8.304.840	835.323	40.583.800	5.814.745	133.985.090
2015	66.228.637	6.195.715	3.811.828	35.611.170	5.885.294	117.732.644
2016	65.926.162	10.664.066	893.816	23.981.854	4.022.010	105.487.908
2017	63.818.406	8.362.779	1.681.343	22.247.673	9.505.787	105.615.988
2018	52.127.770	10.376.400	2.536.815	26.110.465	9.700.495	100.851.945
2019	43.130.122	2.129.943	2.236.897	30.490.266	4.448.151	82.465.379
2020 (Ocak-Kasım)	46.724.690	1.994.989	10.433.773	28.667.772	6.537.679	94.358.903

Kaynak: Ticaret Dairesi

Tablo B.42: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (ABD doları)

Yıllar	Türkiye	Avrupa Birliği Ülkeleri	Uzak Doğu Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler	Toplam İthalat
2006	946.978.969	247.072.030	82.977.243	16.460.425	65.267.005	17.464.606	1.376.220.278
2007	1.044.965.855	248.220.981	111.304.222	40.423.905	66.253.726	28.022.604	1.539.191.293
2008	1.172.502.792	236.344.802	109.156.742	78.503.072	56.482.297	27.673.475	1.680.657.180
2009	923.438.219	205.604.209	87.720.997	30.311.431	52.507.371	26.582.965	1.326.165.192
2010	1.137.378.970	251.285.189	90.266.660	29.873.873	69.000.395	26.375.578	1.604.180.665
2011	1.165.712.306	286.204.302	82.493.886	42.982.735	87.880.256	34.654.478	1.699.927.963
2012	1.234.214.030	247.749.409	81.109.808	28.245.460	81.484.144	31.111.112	1.703.913.963
2013	1.155.334.547	257.018.820	113.400.316	59.110.065	86.239.017	28.323.666	1.699.426.431
2014	995.563.199	238.330.438	125.280.677	70.915.525	75.481.630	33.204.743	1.538.776.212
2015	967.563.226	271.360.515	115.042.857	45.084.868	70.781.057	30.744.861	1.500.577.384
2016	940.845.300	326.806.415	133.943.157	51.872.616	69.557.193	34.165.573	1.557.190.254
2017	1.043.002.512	387.506.424	150.130.828	61.166.015	87.668.520	48.929.706	1.778.404.005
2018	1.068.509.898	356.271.158	149.333.076	90.732.549	100.527.838	50.989.832	1.816.364.351
2019	927.163.386	287.971.697	152.984.913	85.855.064	95.200.820	38.744.575	1.587.920.455
2020 (Ocak-Kasım)	628.100.659	157.268.991	130.565.861	32.375.032	53.204.903	31.417.416	1.032.932.862

Kaynak: Ticaret Dairesi

Tablo B.43: KKTC'ye Giriş Yapan Yolcuların Limanlara Göre Dağılımı

Yıllar	Ercan	Girne	Gazimağusa	Karpaz	Toplam
2014	1.577.347	49.967	18.608	291	1.646.213
2015	1.693.694	60.733	19.196	342	1.773.965
2016	1.785.746	57.513	19.004	295	1.862.558
2017	1.794.483	71.619	21.668	283	1.888.053
2018	1.968.345	84.974	26.260	382	2.079.961
2019	1.973.844	70.097	24.575	476	2.068.992
2020	426,545	35,766	5,312	24	467,647

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Tablo B.44: 2019 - 2020 Yıllarında Kara Kapılarından Yapılan Toplam Girişler (Kişi Sayısı)

Uyruk	KKTC		Güney Kıbrıs		Diğer Ülkeler		Toplam	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Ocak	150.377	166.644	152.451	197.924	112.207	120.770	415.035	485.340
Şubat	165.802	177.777	139.516	182.753	113.106	124.300	418.424	484.830
Mart	163.402	50.937	182.463	52.878	149.119	33.104	494.984	136.919
Nisan	157.512	633	203.143	17	184.496	547	545.151	1.197
Mayıs	174.290	948	208.708	29	191.193	79	574.191	1.056
Haziran	184.323	12.707	228.747	921	195.225	430	608.295	14.058
Temmuz	185.157	46.741	224.977	9.951	212.027	3.628	622.161	60.320
Ağustos	190.241	38.557	261.727	13.979	231.897	4.675	683.865	57.211
Eylül	192.118	58.787	212.741	14.461	205.454	6.135	610.313	79.383
Ekim	181.499	59.505	205.057	15.596	207.930	7.467	594.486	82.568
Kasım	175.482	53.330	202.907	10.412	159.842	6.842	538.231	70.584
Aralık	186.317	32.104	212.944	5.469	133.767	3.967	533.028	41.540
Toplam	2.106.520	698.670	2.435.381	504.390	2.096.263	311.946	6.638.164	1.515.006

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Tablo B.45: Turistik Konaklama Tesislerinde Konaklayan Kişi Sayısı

Ülkeler	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Türkiye	464.397	529.908	588.045	621.819	710.889	776.428	773.936	155,329
KKTC	40.125	49.598	52.335	53.224	55.613	49.344	50.560	46,263
Diğer	209.379	224.881	235.661	249.079	348.471	317.434	336.184	43,022
Genel Toplam	713.901	804.387	876.041	924.122	1.114.973	1.143.206	1.160.680	244,614

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

EK C. NOTLAR

Para Arzı

En geniş anlamıyla 'Para Arzı'; bir ekonomide belirli bir anda dolanımda bulunan ve para olarak kullanılan araçların toplamını ifade etmektedir. Ülkeden ülkeye

veya zaman içerisinde farklılık gösterse de 'para arzı' likidite derecelerine göre; M1 (Dar Para Arzı), M2 (Ara Para Arzı) ve M3 (Geniş Para Arzı) şeklinde tanımlanmakta ve aşağıdaki şekilde hesaplanmaktadır.

M1= Dolaşımdaki Para + Bankalardaki Vadesiz Mevduat + KKTCCMB'deki Mevduat

M2= M1 + Bankalardaki Vadeli Mevduat

M3= M2 + Bankalardaki Resmi Mevduat + KKTCCMB'deki Diğer Mevduat

Mevduat ve Kredi

Bülten'de yer alan mevduat ve kredi kalemi toplamları 'KKTCC Bankalar Tek Düzen Hesap Planı'ndaki tanımlara göre hazırlanmıştır.

takvim ayının son günü itibarıyla hazırlanmakta ve bankaların o gün itibarıyla bilanço durumlarını göstermektedir. Ancak, Merkez Bankası yapacağı incelemeler neticesinde, bu bilançoların bazı kalemlerinde düzeltmeler talep edebileceğinden dolayı bu bilançolar 'Geçici' olarak kabul edilmektedir.

Banka

Şirketler Yasası ve 'KKTCC Bankacılık Yasası' altında kurulan bankalar ile yabancı bankaların Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde açılan şubelerini anlatır. Halen KKTCC'de faaliyet gösteren toplam 21 mevduat bankası bulunmaktadır.

Bültenle İlgili Diğer Hususlar

Bülten'de bankacılıkla ilgili veriler, genellikle aylık, üç aylık ve yıllık bazda düzenlenmiştir. Bankacılık sektörü ile ilgili söz konusu aylık veriler, aynı zamanda Bankamızın resmi internet sitesinde (www.mb.gov.ct.tr) yayınlanmaktadır.

Bankacılık Sektörü

Yukarıda tanımlanan bankalardan oluşan sektörü ifade etmektedir. Tanıma uygun 21 bankanın haricindeki her türlü finansal kuruluş sektörün dışında tutulmuştur.

Bankacılık verileri geçici bilançolardan derlendiğinden dolayı, Bankamız söz konusu mali verilerin doğruluğunu garanti etmemekte ve tamamen bilgi amaçlı yayınlanan bu verilerle ilgili hiçbir sorumluluk üstlenmemektedir. Ayrıca Bankamız, söz konusu verilerde önceden haber vermeden kısmen veya tamamen değişiklik/düzeltilme yapma hakkını saklı tutmaktadır. Bu nedenle, Bülten'de yer alan dönemsel bir bilgi, önceki veya sonraki bültenlerde çeşitli sebeplerle meydana gelecek güncellemeler sonucunda değişikliğe uğrayabilir.

Bankacılık Sektörü Parasal Verileri

Sektöre ait parasal büyüklükler, bankaların KKTCC Merkez Bankası'na göndermiş oldukları geçici bilançolardan derlenmiştir. Söz konusu bilançolar her

